

Aldona Kandroškaitė

VILKE, NEBŪK PIKČIUS!

Užklasiniam skaitymui

Šios pasakos ne vien tik apie žvėrių, paukščių, gyvulių ir vabzdžių gyvenimą - čia svarbiausia, kaip jie savo elgesiu išryškina mūsų ydas ir gerąsias savybes.

UDK 888-2-93 Ka308
Aldona Kandroškaitė
Vilke, nebūk pikčius!
viršelio dailininke Sandra Monstavičiūtė
Maketavo Olivija Puišytė
ISBN 9986-479-72-X
© „Mokslo aidai“

ŽODIS MOKSLEIVIAMS IR VYRESNIEMS SKAITYTOJAMS

Pasaka, paprastai sakant, yra kūrinys, kuriame vaizduojamas tikras gyvenimas atmieštas fantazija. Šioje knygoje tikrovišką įvykių veikėjai yra įvairiausi gyviai, turintys visokias visokias žmogaus būdo ir įsitikinimų ypatybes.

Priklausomai nuo to, kokį charakterį ar kokią veiklos sritį autorė nori pavaizduoti, ir veikėjai specialiai parenkami. Ji neaprašinėja jų išvaizdos ir aplinkos smulkmenų, nes tai išplėstą tik pasakų apimtį ir užtemdytų jose glūdinčias mintis ir idėjas. Dauguma kūrinėlių yra miniatiūriniai, juos galima greitomis perskaityti.

Reikia pabrėžti, kad šioje knygoje pastebimas polinkis vaizduoti įvykius ne kaip tradicinėse mūsų liaudies pasakose. Čia, kaip ir gyvenime, ne viskas gerai baigiasi.

Pravartu perskaityti šias pasakaites ir pasimokyti gyvenimo išminties. Vaikams tai padės geriau pažinti gyvūnų pasaulį.

Jonas Paulauskas

KIŠKIO POKŠTAS

Tai atsitiko tada, kai liūtas dar karaliavo mūsų giriose. Pasklido gandas, kad jis smarkiai negaluoja. Žvėrys laukė ir negalėjo sulaukti, kada pakvies juos į pakasynas. Visiems labai rūpėjo, kas po liūto mirties atsisės į sostą.

Kiškis mažiausiai dėl to suko sau galvą. Vieną rytą įsmuko jis į kopūstų daržą ir niekieno nebaidomas sočiai prisidėdė. Iš to linksmumo ėmė jis šokti ir sau vienas rėkauti:

- Aš geras! Aš pats geriausias žvėris! Kam ne kam, o tik man tiktų būti karaliumi.

Pro šalį skuodė lapė ir užgirdo tokią kiškio šneką.

- Paikuolis mat! Užsigeidė karūnos! Jeigu senasis mūsų valdovas pakratytų kojas, tai jo vietoje vien dėl kailio gražumo ir švelnumo galėčiau karaliauti tik aš.

Taip tarusi lapė puolė vyti kiškį ir kiauksėti:

- Dink, baily, iš akių ir nebandyk užgrobti sosto! Aš esu geriausia ir išmintingiausia! Man, o ne kam kitam reikia kvailus žvėris valdyti!

Raiste knaisiojosi šernas. Įsiklausė jis į kiškio ir lapės riksmą, ėmė iš paskos bėgti, ir kriū kriū kriū, hie hie hie kriuksėti ir žviegti:

- Noriu būti karaliumi! Noriu būti karaliumi!

Kiškio ūkavimas, lapės kiauksėjimas ir šerno žviegimas pažadino iš miego briedį.

- Tikriausiai liūtas jau užvertė kanopas, -pagalvojo plačiaragis ir garsiai tarė: - Jeigu bails kiškis, stipriam nevalia snausti.

Ir lapatai lapatai nulapatavo briedis paskui kiškį, lapę ir šerną, ir visa gerkle užbaubė:

-Man! Man duokit karūną!

Nugirdą kiškio ūkavimą lapės kiauksėjimą, šerno kriūkimą ir briedžio baubimą užsigeidė karaliais būti ir barsukas, ir bebras, ir voverė, ir kiaunė, ir pelė, ir žebenkštis. Žodžiu, visi miško žvėrys. Bet labiausiai karaliauti troško vilkas. Jis pasiryžo taip: „Vienas iš dviejų- arba galvos neteksiu, arba karaliumi būsiu!"

Vilkas tyliai, tai aplenkdamas bėgikus, tai prisigretindamas prie jų, cimpino aplinkiniu keliu ir atidžiai klausėsi, iš kur ir kokie garsai sklinda.

O kai kiškis atsigręžęs pamatė, kokia vilkstinė jį vejasi, baisiai persigando. Nematydamas kitos išeities, jis pasileido tiesiai pas karalių prašyti apsaugos. Paskui kiškį sugužėjo ir visi kiti žvėrys.

Liūtas karalius buvojau visai nukriošęs. Jis prastai girdėjo ir matė, bet nuovokos dar nebuvo pradėjęs. Žvėrių šūkavimai įvarė jam išgaščio ir suteikė šiek tiek jėgų. Keldamasis iš guolio jis atsiduso:

- Tikriausiai mano ne tik dienos, bet ir valandos jau suskaičiuotos.

Išvydę karalių, žvėrys aprimo ir nustojo skaliję. Kiškis įgavo drąsos ir pradėjo aiškintis:

- Mano nuotaika šįryt buvo labai gera ir aš ėmiau dainuoti, kad man tiktų būti karaliumi. Bet aš negeidžiu SOS...

Čia kiškio kalbą nutraukė liūtas. Jis kiek turėdamas jėgų suriaumojo:

- Stokite visi į eilę! Kuris iš jūsų pasirodys kilniaširdis, be to, pakankamai išmintingas ir visų žvėrių mylimas, tam aš atiduosiu karūną ir užleisiu sostą.

Kiškis atsidūrė pirmas, todėl jam pirmam reikėjo rodyti kilnumą ir išmintį. Jis žemai nusilenkė karaliui liūtui, o paskui visai žvėrijai. Tada ištiesęs letenėlę ėmė paeiliui sveikinti kiekvieną. Lapė tuoj apkabino jį ir bučiuodama įkando į lūpą. Kiškis iš skausmo susigaužė, bet susitvardė. Jis neparodė pykčio, ir kai šernas įdrėskė šoną, o briedis numynė koją, ir kai kiaunė suleido nagus į sprandą, o barsukas spjovė į veidą. Kiškis vis dar tvardėsi, bet kai vilkas nukando jam uodegą jis nebeištvėrė ir graudžiai pravirko. Tada visi ėmė tyčiotis iš jo ir šaukti:

-Verksnys! Verksnys! Netinka būti karaliumi!

Nieko daugiau nesitikėdamas, kiškis dūmė ir nudūmė savo keliais. Po šito atsitikimo jis bijo ir užsiminti apie karaliavimą.

Kiti žvėrys ilgai varžėsi dėl sosto. Lapė gudravo. Ji niekam savo letenos nesiūlė, o tik su uodega prieš kiekvieno pretendento nosį mataravo. Bet gudravimu ir jai nepavyko karūnos paveržti. Godūs žvėrys ją kaip ir kiškį nušvilpė.

Šernas įniko knisti gilią duobę, nes galvojo: kai virs sostas, karūna pati užkris jam ant galvos. Toks jo sumanymas daug kiaulyščių miške pridarė.

Nieko nelaimėjo ir briedis savo aukštumu ir stiprumu, nes niekas su juo nesigalynėjo.

Kol dideli žvėrys ir maži žvėreliai savo išmonę rodinė-jo, atėjo gili naktis. Tada vilkas visus juos išvaikė ir pasiliko su liūtu dviese. Patamsyje tik pelėda matė, kaip jis puolė nukaršusį liūtą ir kaip juodu grūmėsi, ir tik šikšnosparnis girdėjo, kaip smaugiam tai, girioje pasklido žinia, jog krankliai jau švenčia karaliaus liūto laidotuves. O netrukus, sutvarkiusios gedulingą pietą likučius, varnos paskelbė:

- Dabar viešpatauja išmintingiausias, geriausias, visų žvėrių labai gerbiamas ir mylimas vilkas!

Taip baigėsi kiškio linksmai pradėta daina. Ji sukėlė visus žvėris ant kojų ir paskatino plėšrūną vilką užgrobti girių karaliaus sostą.

OŽKOS PATARĖJAI

Sumanė kartą ožka pasistatyti sau namą, kad galėtų žiemą apsiginti nuo šalčių, o rudenį būtų kur pasislėpti nuo žvarbaus vėjo, lietaus ir darganos. Pasikvietė ji įtaiką ožiukus ir kirto medžius, tempė rąstus. Daug prakaito ji išliejo, kol aptašė ir sunarstė sienojus, kol gegnes užkėlė ir stogą apdengė. Pagaliau troba buvo baigta. Vieną kamarėlę ožka paskyrė ožiukams, o kitoje pati įsikūrė. Linksma pasidarė gyventi. Iš džiaugsmo ji uždainavo:

„Tai bent gera, tai smagu, kai turiu savus namus!“

- Malonu girdėti dainą, - eidamas pro šalį, užkalbino ožką vilkas ir paprašė: - Leisk, kūmut, apžiūrėti, kaip iš vidaus troba atrodo.

- Kodėl gi ne, keleivi! Jeigu jau užsukai į kiemą, tai prašom į vidų, - pakvietė ožka svečią.

-Vaje, vaje, o pamatęs ožiukus, iššiepė dantis ir tarė: - Troba puiki, ką ir besakysi. Betgi nėra lango! Nevalia saulei šviečiant lindėti patamsyje!

- Langas man per brangus dalykas. Nežinau nė kur stiklo gauti. Et, užteks man tą spindulėlių, kurie pro šelmenį krenta, - sumekeno ožka.

- Argi nežinai, kad prieblanda akis gadina? - nustebo vilkas, o paskui pasakė: - Kūma, jeigu duosi gorčią sviesto, tai rytoj pat atėjęs pykšt pokšt iškirsiu angą, o poryt atnešiu stiklą ir įrėminsiu langą.

- Nuoširdžiausiai dėkoju, - pakratė barzdą ožka ir įspraudė vilkui gniužulą sviesto.

Kitą dieną, kaip buvo žadėjęs, prisistatė vilkas su kirviu ir iškapojo trobos sienoje didžiausią skylę, o naktį, pro ją įlindęs, išgaudė ir surijo ožiukus.

Pabudusi iš miego ir pamačiusi, kas atsitiko, ožka graudžiai pravirko:

- Tai nelaimė, tai bėda! Vaikeliukų nebėra!

- Cibute, ko taip aimanuoji? - įsmuko kieman lapė.

- Kaip man neverkt, kaip nevaitot? Vilkas žadėjo įdėti langą. O štai naktį įlindo kamarėlėn ir papjovė mano vaikelius, - kūkčiojo ožka.

- Tai plėšikas, tai vagis! Reikėjo iš tolo tokio neprisileisti! - kiauksėjo lapė ir neprašyta įsliuogė trobon. - Iškapok tu man tokią skylę! Dabar bet koks bastūnas gali įlipti vidun. O šitiek gėrybių! - apsilaižė ilgauodegė.

Mat pamatė ji ant lentynos sukrautus sūrius ir puodynę grietinės.

- Žinai, Cibut, - ėmė ploninti lapė liežuvį, - primokėk mažumėlę vasarą bus kur atsigavinti nuo karščio.

- Oi, tai aciū aciū! - lengviau atsikvėpė ožka ir prikrovė lapei pintiną sūrių. Gudruolė sočiai pasistiprino, tada sukruoto raustis po trobos pamatais. O kai ožka išėjo ganyklon, išlakė primelžtą pieną, susirinko visus sūrius ir išvilko puodynę grietinės.

Sugrįžusi namo, ožka rado tuščias sienas. Pro vilko iškirstą skylę švilpė vėjas ir nešė iš ką tik išrausto urvo debesį dulkių. Šiurpas apėmė. Ožka neišmanė ko tvertis. Išsigandusi ėmė bėgti ratu ir rėkti:

-Mekeke! Mekeke!

- Ko taip sielvartauji, smailarage baltoji! - sustojo patvory asilas.

- Patark, kaimyne, kaip išgelbėti trobą? - guodėsi ožka ir papasakojo visą istoriją, kaip vilkas skylę sienoje iškirto ir ožiukus papjovė, kaip lapė rūsį kasė ir sūrius su grietine nukniaukė.

- Tad kam susidėjai su plėšrūnais? Reikėjo iš karto į mane kreiptis, - pakraipė asilas ausis, o pamatęs, kad darže žaliuoja batviniai ir žydi dobilai, ėmė varvinti seilę.

- Iš tiesų, - atsiduso ožka, - neatsigodėjau, kad vilkas ir lapė - tai laukiniai žvėrys. Perjuos ir užgriuvo mane nelaimės. O tu, asilėli, esi savas, tad prašom į kiemą. Pasistiprink dobilais ir pataisyk man trobą.

Paglostytas asilas suprunkštė ir tarė:

- Eik, ožkyt, miestan, ir nupirk dažų. Aš užkalsiu sienoje skylę, o tada visą pastatą nudažysiu ir jis bus kaip naujas.

- Nuolankiausiai dėkoju, - nusilenkė ožka ir apsisukusi nutipeno miestan.

Likęs vienas asilas tuoj įpuolė į maistą ir iki soties prisidėdė, pradėjo į sąsparą kasytis nugarą ir visai apvertė ožkos gryčią. Pasimuistė jis ir nuspūdino savo keliais.

Nešdama dažus ožkelė iš tolo pamatė, kad nebėra jos namelio. Kėpso tik rąstų ir pagalių krūva. Dabar jau verksi neverksi, vis tiek nieko neišverksi.

Taip ožka prarado savo trobą, o naujos jau nebesiryžta statyti.

AUKSINIS OŽELIS

Oi, buvo tai buvo gobšus senis, vardu Kaulys, o pavarde Skrabalas. Kitą tokį gobšuolį vargu pasaulis arba išvys kada. Net vandens stiklinės jis neduodavo pakeleiviui veltui, o už padarytą mažiausią paslaugą, devynis kailius nulupdavo.

Kartą susirgo vargingos jo kaimynės sūnus. Reikia vaistų, o nėra už ką pirkti. Bėga moteriškė šen, bėga ten, bet kiekvienoje troboje pilna savų bėdų. Liko vienintelė išeitis - kreiptis įkaulį Skrabalą.

- Jeigu iš manęs gautus pinigus rytoj grąžinsi dvigubai, tai paskolinsiu, - atsakė tas.

Moteriškė sutiko. Ji džiaugėsi, kad galės sūnų išgelbėti. Rytojaus dieną atlėkė pas ją Skrabalas ir reikalauja:

- Atiduok ką žadėjai!

- Susimildamas palūkėk! Vaikas dar karščiuoja, negaliu uždarbauti. Skolą grąžinsiu vėliau, - maldavo varguolė.

Tačiau šykštuolis nė girdėt nenorėjo. Jis jau spendė spąstus.

- "Jei tu žodžio nesilaikai - tai rytoj" atiduosi trigubai.

Kitą dieną Skrabalas jau reikalavo sumokėti skolą keturgubai. Pamatė moteris, kad geruoju neišsisuks iš lupiko, o jos grytelėje visi pakampiai tušti, tik kieme ganosi melžiama ožka.

- Imk šitą gyvulėlį! - pravirko j i ir palinkėjo: - Kad tave nors kartą pasotintų mano ožkelės pienas!

Skrabalui apiplėšti žmogų- širdis niekada neskaudėjo. Užrišo jis pantį ožkai ant kaklo ir nusitempė sau. Eina takeliu, švilpauja, o čia kad iššoks iš krūmų laukinis ožiukas ir kad subliaus:

-Mekekė!

- Ak tu, nevidone! - jau užsimojo lazda, bet, pamatęs blizgesį, net akis išvertė.

Oželio būta auksine vilna, o jo ragai nulieti iš deimantų. Tiesiog apstulbo Skrabalas. Tai bent laimė! Alkanas ožiukas pripuolė prie ožkos, pažindo, prisiglaudė prie šono ir bidzena kartu. Abu gyvulėlius šykštuolis uždarė ne tvarte, bet įsivedė trobon. Ten tuoj pagavo ožiuką nukirpo jam auksines vilnas ir nusuko deimantinius ragus. Bet rytą atsikėlęs jis dar labiau nustebo - pernakt ataugo ožiukui ir vilnos, ir tokie pat nauji ragai.

Na ir pasisekė Skrabalui, kaip dar niekam kitam pasaulyje! Už poros savaičių jis jau turėjo pusmaišį auksinių vilnų ir puodynę deimantų. Ožką jis kasdien išvesdavo į pievą paganyti, o

supančiotą oželį laikė užrakinęs troboje. Kad šokinėdamas jis neišmuštų stiklų ir nepabėgtų, langus užkalė lentomis.

Praėjo mėnuo, ir gobšulio Skrabalo užkrosny gulėjo pilnas maišas auksinių vilnų ir dvi puodynės deimantų. Bet jis suliesėjo. Jis daužė ragais sienas, draskė duris, veržėsi laukan. Šykštuolis bijodamas, kad gyvulėlis nepastiptų, iš naujo supančiojo jam kojas, ant kaklo užrišo virvę ir vieną dieną išleido jį kieman. Patekęs saulėn, ožiukas iš džiaugsmo taip ėmė šokinėti ir verstis kūlio, kad virvės mazgas bemat atsirišo. Pajutęs laisvę, jis ėmė kulniuoti tolyn.

- Ciba, ciba! Mano cibukas! - išskėtė rankas Skrabalas. Vargšas taip persigando, kad nusivijo oželį, visai pamiršęs trobos duris uždaryti.

Gyvulėlio priekinės kojos buvo suveržtos pančiu, todėl negalėjo sparčiai bėgti. Dažnai jis sustodavo pailsėti ir grybštelėdavo žolės, bet kai Kaulys Skrabalas prislinkdavo arčiau, vėl šuoliuodavo tolyn. Kai abu atbėgo miškan, atstumas tarp jų buvo tik per žingsnį.

- Ciba, ciba! - lyg paklaikęs šaukė Skrabalas.

Kai sutemo, oželis miške švietė skaisčiai geltona šviesa, o jo ragai užsiplieskė tarytum vėjo įpūstos žarijos. Apie vidurnaktį iš tankumyno išlindo kitas toks pat oželis, tik laisvomis kojomis.

- Geras mano cibuliukas! Tu nori namo parvesti dar savo brolių, - apsidžiaugė gobšulis.

Netrukus atbėgo dar trys tokie pat ožiukai, o paskui susirinko visa kaimenė. Jie ilga vora šokinėjo tarp medžių arba rikiavosi po du, po tris. Kelis kartus apsupo jie Kaulį auksiniu ratu. Bandė jis nutverti bent vieną oželį, bet tik pabaidydavo juos. Tada tvarkingos eilės suirdavo, ir padrika banda mesdavosi gilyn į mišką.

Taip Kaulys Skrabalas vaikė oželius tris dienas ir tris naktis. Jeigu kaimenė neišsisklaidė, tai gal ir dabar ją tebe vaiko.

Kai jis prisiminė namus jau buvo išėiti iš girios.

Varguolė Skrabalo kaimynė pastebėjo, kad vėjas tranko atlasas jo trobos duris, ir užgirdo, kad pievoje bliauna pririšta ožka. Ji suprato, jog atsitiko kažkas negero. Atėjusi moterytė pagirdė, pašėrė ožkelę ir uždarė trobos duris. Bet kai senis vis negrįžo, parsivedė gyvulėlį namo. O paskui jos sūnus rado Skrabalo užkrosny paslėptą auksą ir deimantus. Šis lobis ir atiteko jam.

DRAŠUOLIS KIŠKIS

Vienoje girioje, tarp nuožulnių kalvų ir padūmavusių klonių, gyveno kartą trys žvėrys: vilkas, lapė ir kiškis. Negalima sakyti, kad jie gražiai sugyveno. Santaikos tarp šių žvėrių niekadoms nebuvo. Iš tolo jie vengė susitikti.

Vilkas medžiojo avis, ožkas ir paliegusius gyvūnelius. Lapė slankiojo prie pelkynų, kur ganėsi žąsų ir prypsėjo antys. O kiškis rankiojo kopūstus, graužė morkas daržuose ir įsilinksminęs Šoko suklinį.

Kartą, po nenusisekusios medžioklės, vilkas pasikvietė lapę su kiškiu ir tarė:

- Aš esu stipriausias, manęs bijo visi gyvuliai, todėl vadinkite mane karaliumi.

Lapė irgi nenusileido:

- O manęs bijo visi paukščiai. Todėl ir aš galiu soste sėdėti.

Kiškis klausėsi jų kalbos, kraipė ausis ir šypsojosi.

- Ko tyli, ilgaausi?! - užriko ant jo vilkas.

Kam man kitus nebijau, nes turiu greitas kojas, - atsakė kiškis ir stryktelėjo atokiau.

Vilkas su lape ginčijosi, ginčijosi ir galiausiai pasidalijo girią pusiau. Eglyną, pasisavino vilkas, o pakrūmes ir pelkes lapė. Kiškiui taip ir neliko vietos.

- Eikš pas mane! Šersiu tave aviena, - kaleno dantimis alkanas vilkas ir varvino seilę, žiūrėdamas į kiškį.

O šis kūlvirsčiomis dūmė kiton miško pusėn.

- Kiškelis, vargdienėlis! - meilikaudama pasitiko jį lapė ir pabrukusi uodegą sėlino artyn. - Nesibaimink, aš tave priglausiu ir sočiai penėsiu, - plonino liežuvį klastūnė.

Bet kiškis plėšikų malonės nepriėmė. Gainiojamas po girią, jis laksto iš vienos vietos į kitą. Kol kojos sveikos bus, nepasiduos jis nei vilkui, nei lapei.

ZUIKIO PIRŠLYBOS

Tai buvo seniai seniai, kai dar visi žvėrys santaikoje gyveno. Pirmasis miške įsivyravusią draugystę suardė vilkas. Ėmė klastūnas ir pavilioj o zuikio Puikuolio pačią. Liko našlys su pulku vaikų didžiausiame skurde. Neišmanė jis ką daryti, kaip vienam išmaitinti pustuzinį alkanų burnų. Nori nenori, reikia naują pačią vesti.

Atsitūpė Puikuolis šalia kelmo ir svarsto:

- Imčiau zuikytę. Bet jeigu tas plėšikas ją capt, ir vėl žmonos nėra. Tada tik vestuvių išlaidos veltui. Ok! -pakrapštė jis pakaušį, - kaip susirasti tokią šaunuolę, kuri ir vilko nebijotų?

Tūpi zuikis, dairosi. Čia dailutė skuodžia. Uodega jos pasipūtusi, kailis žvilga, akys tartum žvakės. Gražumėlis! Seilė varva žiūrint.

- Ir kas man draudžia, - prikando našlys lūpą. - Imsiu ir pasipiršiu.

Patenkintas jis parlėkė namo ir įsakė vaikams:

- Skubiai pririnkit man pilną pintinę kiškio kopūstų!

O pats atsistojo prieš veidrodį. Užraitė ūsus, pastatė ausis, su eglīšake išdulkino kailį, suglostė plaukus ir, kai vaikai atnešė kopūstus, nuliuksėjo prie lapės olos. O ten prieangy patiestas kilimėlis. Švaru. Tvarkinga. Zuikis nusišluostė rasotas kojas ir kleptelėjo durų velkę.

- Labas vakaras! - nusilenkė įžengęs vidun.

- Svečias nebuvėlis! - nustėro lapė.

Ji skubiai paslėpė nebaigtą pešti gaidį ir, rakinėdama spaigliu dantis, paklausė: - Kokie gi vėjai atpūtė?

- Drįstu prašyti tavo švelnios letenėlės, - prisipažino zuikis.

Ko ne ko, bet tokių piršlybų lapė nesitikėjo. Greitosiomis ji nesumetė nė ką atsakyti.

- Apsiečiau ir vienas, bet turiu pulką našlaitėlių, gaila juos be motinos palikti, - paaiškino striukis ir pabėrė ant stalo vaikų surinktus kopūstus.

Lapė žalienos niekada neėdė, bet dabar ji suvokė naudą-sudžiovins ir turės minkštą šieno pagalvę.

O kaip gera bus ant jos miegoti prikirtus šviežios zuikienos.

- Tai sakai turi būrį mažų pypliukų? Labai mėgstu jaunimėlį, - sukikeno gudruolė ir primerkusi akis tarė: - Tekėk nors ir šiandien, tik neturiu piemens vištoms ganyti. Dėkoju kad neatstūmei manęs: piemenį aš tau parūs pinsiu, - pradžiugo Puikuolis ir laimingas paršuoliavo namo.

Rytojaus dieną jis nuvedė lapei savo vyresnįjį sūnų. Ši įgrūdo zuikiuką landon ir atsisukusi į jaunikį vėl paprašė:

- Vištų kiaušiniai neparduoti ir nėra ką į turgų pasiųsti. Puikuolis tik linktelėjo galva ir kitą dieną nuvedė jai antrąjį savo vaiką, kad nuneštų turgun kiaušinius.

O lapė gudravo toliau:

- Neturiu kvieslio kas svečius į vestuves suprašytų.

- Gerai, gerai! Mano sūneliai greitakojai, - pasigyrė striukis beuodegis.

Kasdien lapė sugalvodavo vis naują priežastį: tai suknelę siūti, tai trobą tvarkyti, tai vaišes ruošti. Taip ji išviliojo visus zuikio vaikus.

Pagaliau atėjo vestuvių diena. Puikuolis pasipuošė baltais kailiniais ir su giminių, kaimynų ir draugų palyda nuvyko jaunosios parsivesti. Lapė, tviskėdama blizgučiais, meiliai sutiko vestuvių svitą. Jaunikį ir artimuosius jo bičiulius pakvietė jį į vainikais išdabintą olą, o kitus svečius dėl vietos stokos paprašė linksmintis miške.

Susėdę ant kelmų zuikiai pūtė dūdas, trimitavo ir laukė, kada pasirodys jaunieji. Šoko šoko jie, ūksėjo ūksėjo ir išvargę sumigo kas kur. Išaušus rytui, žiūri jie ir savo akimis netiki - lapė džiausto saulės atokaitoje zuikio Puikuolio ir visos jo giminės kailius.

Išsigandę striukauodegiai spruko namo, dūdas palikę. Po Puikuolio vestuvių nė vienas iš jų nedrįsta pirštis lapei, nors ilga ir pasipūtusi jos uodega labai juos vilioja.

KIŠKIUKŲ VARDYNOS

Padidėjo kiškio Tūlio šeima. Gimė dvynukai, du gražūs kiškučiai. Dėl to džiaugėsi ne tik tėtis su mama, bet ir visa zuikių giminė. Tetos ir dėdės nepasidalydami glostė ir supo naujagimius. Mažyliams patalą pūkais išklojo ir siūlė vieną vadinti Ūsiuku, o antrą Nosiuku.

Iš tos laimės Tūlis iškėlė dideles krikštynas. Į vaišes suprašė visus miško žvėris, neaplenkė net vilko.

- Jis gali mus užpulti ir sudraskyti! -baiminosi kiškienė Tulė.

-Nebijok! - ramino ją Tūlis. - Jeigu būčiau vilko nepakvietęs, tai įsižeidęs jis galėtų kurį nors iš mūsų nutverti ir papjauti, o dabar, kai ant stalo valgių daug, tegu sau kemša į sveikatą! Kam jam plėšikauti?

Netrukus pradėjo rinktis svečiai. Kalbų, spėliojimų ir abejonių dėl vilko buvo tiek ir tiek. Kol jis nepasirodė, nė vienas svečias nediršo sėstis prie stalo. O kai pamatė jį ateinant, voverės užsikorė ant spintos, ežiai susirietė į kamuolius, o briedžiai atstatė ragus. Bet be reikalo. Vilkas atrodė gerai nusiteikęs ir net nemanė niekam pikta daryti. Atnešė jis dovanų samanomis iškaišytą kilimą. Kiškis Tūlis dėkingai nusilenkė jam ir pirmą kartą ant grindų savo bute paklojo minkštą patiesalą.

- Aš prekiauju avių kailiais ir tokius dalykus gaunu už dyką. Jie man vieni niekai! - pasigyrė vilkas ir dar ištraukė iškišinės vyno butelį, o vaikus apdalijo saldinais.

Taip miško pabaisa įgijo mažų ir didelių palankumą ir atsisėdo pačioje garbingiausioje vietoje, gale stalo, šalia šeimininko. Visų žvilgsniai krypo į jį.

Prasidėjo puota. Vilkas garsiai juokėsi, pasakojo savo nuotykius ir be perstojo ėdė šašlikus su citrina.

- Čia tai bent valgis! Och! Labai mėgstu! - gardžiavosi ir laižėsi jis.

Mėsiški patiekalai ėjo jam kaip už ausies. Pagaliau pasisotinęs ir išgėręs vyno, paleido vilkas gerklę. Ėmė taip staugti, kad net lango stiklai išbyrėjo.

O kokio vilko esama Šokėjo! Stebėdamos jo išdarinėjamus triukus, kraipė galvas net voverės.

Sutemus atskrido Pelėda surašyti kiškučiams gimimo metrikų. Tuoj vilkas paplonino liežuvį ir užtraukė mažyliams lopšinę, pradėjo juos nešioti, ūčioti ir užginčijo vardus. Vieną dvynuką liepė krikštyti Ham, o antrą - Am. Įsilinksminusiam svečiui nediršo prieštarauti kūmai. Vilko išrinktus vardus ir gavo naujagimiai.

Tada vilkas ėmė burti vaikų ateitį. Sakė, kad Ham užaugs didelis, stiprus ir labai greitas kiškis, o Am bus išmintingas ir nepaprastai dailus. Baigęs poringę, vilkas vėl sukruoto dainuoti, krėsti pokštus ir juokinti apsnūdėlius svečius.

- Kaip gyvas nesu matęs tokių linksmybių! - mekeno kalnų ožys ir iš anksto užprašė vilkai savo vestuves.

Pasibaigus baliui, kai išspūdino vilkas, Tūlio šeimoje kilo ginčas. Kiškienei, vyresniems vaikams ir jų tetulėms vilko elgesys atrodė įtartinas, o tėvas kiškis ir visa zuikių vyrija šaipėsi ir niekino bailius. Panašiai grįždami iš krikštynų susikivirčiojo ir kiti žvėrys. Voverės ėmė peštis su voverėmis, briedžiai badė briedžius, šernai draskė iltimis kitus šernus. Taip vaidijosi tarpusavy visos gentys vis dėl to paties vilko. Vieni žavėjosi jo išprusimu, o kitiems atrodė, kad tai yra tik įžūlumas.

Tuo tarpu vilkas, tiek ėdęs ir prisiedęs per vaišes, pūtė sau į ūsą. ir nesikėlė iš guolio tris dienas ir tris naktis. Pabudo jis gerokai išalkęs ir labai piktas. Apsidairė - nebėra nei kilimo, nei vyno, o kai pasigedo saldinių, atsiminė šašlikus su citrinomis ir nudūmė pas kiškį Tulį. Ten rado duris užrakintas. Tėvas su motina darbavosi darže, o vyresnieji vaikai buvo mokykloje. Kambaryje miegojo tik dvynukai.

Vilkas apėjo aplink trobą. Žiūri, langas tebėra neįstiklintas. Tuoj šoko jis vidun ir ėmė naršyti podėlius, ieškoti kepsnių, o jų neradęs, stvėrė Ham ir Am, ir suėdė abu. Tada susivyniojo kilimą, pasibruko po pažastim ir vėl miškan.

Sugrįžo Tūlis su pačia namo ir neberado nei vaikų, nei per krikštynas gautų dovanų. Taip baigėsi kiškučių krikštynos. Jos labai liūdnos, bet turi vieną gera ypatybę - susitaikė tarpusavy žvėrys. Visi jie pamatė ir įsitikino, kad vilkas yra vilkas, visada reikia jo saugotis ir vengti. Plėšrūną galima vaišinti tik tada, kai jis uždarytas už grotų.

O kiškiai daugiau savo vaikams nebekelia vardynų.

LAPĖS MIRTIS

Paseno lapė. Dantys išbyrėjo. Kailis išretėjo ir pražilo. Uodega išsipešiojo ir nušiuo. Ausys nulėpo. Liežuvio ir to jau nebe valdė. Kai ims loti, nesuprasi, ar tetervinas bruzduliuoja, ar ožys miegodamas knarkia. Dar likę ant stuburkaulio šeriai šiaušėsi nuo mažiausio vėjelio. Šalta ir nejauku pasidarė. Pažvelgė ji įvalką.

- Į ką aš panaši? - išsigando.

Pakrūmėmis nusliuogė prie kūdros, bet veltui. Nė viena žąsis neišlipo ant kranto. Tik sušalo, sustiro. Vos parvilko kojas olon.

Parkrito lapė į guolį ir išgulėjo paslika iki vakaro. Nakties vėsa ją atgaivino, bet drebulys nesiliovė.

- Reikia šilčiau apsirengti, - tarė sau.

Turėjo ji gražias kiškenas ir brangias bebrenas, turėjo daug žąsų plunksnų ir voverių uodegų. Susuko, surišo kiškenas, į tarpu mazgius prikaišiojo žąsų plunksnų ir išėjo kepurė. O bebrenos - tai gatavi kailiniai, nei siūt, nei lopyt, užsivilkai ir eik. Voverių uodegas lapė pasikabino po kaklu. Suprask kaip nori, gal tai šalikas, o gal peteliškė? Jeigu jai pačiai gražu, tai kas kam darbo.

Taip pasipuošusi laputė išlindo iš olos. Pirmas ją pamatė vilkas ir pradėjo kaukti:

- Kaip gyvas nemačiau tokio padaro!

Kiškius labiausiai išgąsdino kepurė. Briedis ir tas sunerimo ir atstatė prieš lapę ragus. Voverės ėmė svaidyti į ją kankorėžius.

- Baidyklė! Baidyklė! - įniko kriuksėti šernai.

Lyg būtų vejami, jie pasileido bėgti ir pasislėpė kemsyne. Pasitraukė lapei iš kelio ir lokys, ir barsukas.

-Manęs bijo! Bijo! -pradžiugo lapė.

Jai labai patiko, kad lokys ir vilkas, būdami tokie galiūnai, nedrįsta į ją kėsintis.

-Esu karalienė! Esu karalienė! - ėmė ji kiauksėti.

Iš to linksmumo bandė bėgti, bet kojos vis klypo ir klypo kol visai susipynė ir pagaliau nebeatsikėlė. Taip nukaršėlė lapė galą gavo.

Greit į jos šermenis atbėgo plėšrūnai.

- Pakvaišo! Visai senė pakvaišo! - kiauksėjo jie, dalydamiesi kiškenas ir bebrenas.

TRIUKŠMAS PIEVOJE

Šią istoriją pradėjo mažas, garbanotas ėriukas. Jis buvo labai smalsus ir visur landžiojo, norėjo apžiūrėti kiekvieną pievoje esantį daiktą. O pririšti gyvuliai, nepakeldami galvų, suko ratą aplink žemėn įbestą kuolą ir skabė žolę.

Ėriukas prižindo saldaus pieno ir nubindzeno iki krūmo. Ten pamatė kažką juoda, išsigando ir, skuosdamas per ganyklą, ėmė mekenti:

-Mė!Mė!

- Jau įkyrėjai! Per tave negaliu sočiai paėsti, - supykusi avis niuktelėjo jam į šoną.

- Mėė! - dar garsiau užbliovė ėriukas. - Vilkas manęs tyko!

- Kur vilkas? - šurpo pagauta treptelėjo avis.

- Ten, už krūmo, tupi! - parodė aviniukas vos prasikalusiu ant galvos ragu.

-Gal apsirikai? Eik, paklausk karvę, ji geriau pažįsta žvėris, -paliepė avis, o pati išsigandusi puldinėjo į vieną pusę ir į kitą.

Ėrytis suvizgino uodegyte ir nutipeno prie karvės.

- Mė! Geroji karvyte, pasakyk, kas ten už krūmo tupi?

- Muūū! Pasitrauk, dykaduoni! - subaubė žaloji.

- Nusiminęs ėriukas sugrįžo atgal mekena;

- Paklausk arkli, jis aukštas, toli mato ir tau pasakys teisybę, - patarė avis.

Nedrąsiai, stoviniuodamas, nužingsniavo ėriukas prie arklio.

- Mėė! Širmuti, ar nepasakysi, kas ten už krūmo tupi? - pralemeno avinėlis.

Šalia arklio atrodė jis toks mažas mažas.

- Aha! Kvailėlis! -sukrizeno Širmis ir pasimuistė. Ėriukas visai suglumo, o už krūmo baubas jam dar didesnis pasirodė.

- Kas bus, tas bus, užkalbinsiu ožką, - nusprendė ir pasuko prie žilabarzdės.

- Mėė! Cibute! - kreipėsi mandagiai. - Pasakyk man, kas ten už krūmo tupi?

-Mekekė! -pasimėgdžiojo ožka.

- Cibute, aš bijau vilko! - verkšleno aviniukas.

- Mekekė! Vilkas avino ten tyko! - pakratė barzdą ožka. Nejuokais išsigando ėriukas ir kiek kojos kabina pasileido per ganyklą.

- Ihihi! Kur taip leki - pastojo jam kelią asilas Galvočius.

- Vilkas nori mane suėsti, - aikčiojo avinėlis.
 - Koks vilkas? Kur vilkas? - apsidairė asilas.
 - Mė! Ten, už krūmo, tupi!
 - Ihihi! - nusikvatojo Galvočius. - Tikras avinas esi, išsigandai kelmo! Niekų, klausinėdamas tik žioplinėji po pievą ir gyvulius juokini.
 - Mėė! -susidrovėjo ėriukas. Dabar nei kaip jam bėgti, nei kaip rėkti, nei ką bedaryti - išjuoks jį visi.
 - Galvočiau, tu labai geras esi! – pamanė įsiteikti asilui.
 - Iliihi! Ar visi girdit! Aš labai geras esu! - sužvengė šis.
 - Galvočiau, tu labai gražus! - meilikavo toliau ėriukas.
 - Ihihi! Ar visi matot? Aš labai gražus! - dar garsiau atkartojęs asilas.
 - Galvočiau, tu labai protingas! - įsismagino girti avinėlis.
 - Ihihi! Ar visi klausot? Ihihi! Aš labai protingas!-net užspringdamas sužvengė asilas.
 - Mekekė! Protingas! Mekekė! Gražus! - įniko bliauti ir ožka.
- Didžiausias triukšmas kilo pievoje.
- Kas ten nutiko? - ėmė mukti karvė.
 - Et! - suprunktė arklis. - Mat avinas asilą pagyrė.

TAIP BUVO, TAIP NUTIKO

Susiginčijo kartą miško žvėrys, kieno iš jų uodega gražiausia. Beieškodami teisybės vos nesusipešė. Matavo jie uodegą ilgį ir plotį, padėję jas ant svarstyklių svėrė, tačiau nieko iš to neišėjo. O įrodinėjimams galo nesimatė.

- Mano uodega ilgiausia, todėl ji ir puošniausia, - kiauksėjo lapė.
 - Niekus plepi, kūma, arba nematai kaip ištįsusi manoji! -staugė vilkas.
 - O kodėl nevertinat uodegos riebumo? - kriuksėjo šernas.
 - Naivuoliai esat, jeigu nežiūrit į mane! - lyg parašiotą išskleidė savo uodegą voverė.
 - lankstumas ir ilgumas, - cypė pelė.
 - O kam iš viso bereikalingas svoris? Tik kliūna bėgant ir priešui dar gali į nasrus patekti. Ar neužtenka kuklios puošmenos, kaip manoji bigė? -ūksėjo kiškis.
- Bet argi šūkavimai padėjo kada kam susitarti? Triukšme ir dėl menkniekio galima susipykti, o čia vis dėlto ginčas ne šiaip sau. Juk kiekvienam brangus savas daiktas.
- Iškilusį tarp žvėrių nesutarimą, suuodė šuo. Jis tuo laiku kaip tik abejojo: ar jam pasilikti miške, ar ieškoti lengvesnės duonos pas žmogų. Užtat ir jis užsigeidė dalyvauti uodegų grožio varžybose ir tada galutinai apsispręsti - arba miškas, arba kaimas.
- Žinot ką? - užkalbino jis žvėris, kurie buvo įsivėlę į ginčą. - Juk pačiam spręsti apie savo grožį neįmanoma. Kreipkimės į briedį. Jis girios karalius. Pats, galima sakyti, neturi uodegos, todėl bus nešališkas teisėjas. Jo pagalbininkas lokys irgi beuodegis. Jie abu apžiūrės mūsų puošmenas ir išrink, kuri iš visų gražiausia.

Pasiūlymas atrodė išmintingas, ir ginčininkai nuėjo pas karalių briedį. Šuo tuoj įslinko vidun išdėstyti reikalo, o kiti žvėrys pasiliko laukti kieme.

- Gerai, - sutiko briedis ir, iškišęs pro langą šakotus ragus, pranešė: - Šiandien padėjė lochio nėra namie. Susirinkit rytoj, tada ir išspręsime jūsų ginčą.

Žvėrys tą naktį įsikūrė girioje prie karaliaus rūmų, kad rytą mažiau būtų gaišaties. Sugulę jie spėliojo, kas taps nugalėtoju. Tik šuo nenustygo vietoje. Jis vis laktė aplink ir plėšė karklų, liepų, drebulių ir žilvičių žieves, laužė pušų metūgius - ruošė briedžiui pašarą.

- Nagai labai aštrūs. Bijau, kad netyčia kam neįdrėksčiau. Besidarbuojant gal atšips kiek, - aiškino jis, vilkdamas karnas.

O kai išaušus rytui atbėgo jis į varžybas, visa jo galva buvo bičių sugelta. Mat iš avilio pavogė ne vieną medaus korį.

Sutinusį šuns žandą tuoj pastebėjo lokys ir pareiškė jam užuojautą. Kramtydamas karnų likučius, briedis taip pat linktelėjo į jo pusę.

Prasidėjo konkursas. Kad geriau matytųsi uodegos ir greičiau būtų išspręstas ginčas, žvėrys atsuko teisėjams užpakalius.

- Kas čia per tvarka! ? - įsižeidė briedis.
- Atsigręžt! - sukomandavo lokys ir liepė vieniems atsitūpti, kitiems atsiklaupiti, o šuniui stovėti.
- Kol kas matau tik vieną uodegą, - apžiūrėdamas eilę, tarė briedis.

Einant pro šalį, šuo lyžtelėjo jam kanopą.

- Aš irgi matau tik vieną gražią uodegą! - pritarė lokys ir pakišo šuniui nulaižyti leteną.
- Kieno? - iš nekantrumo pašoko lapė, vilkas ir Šernas.
- Visų didžiai gerbiamo šunelio! - tarė briedis ir atstatė žvėrimis ragus.

Karalius teisybę sakė. Iš tiesų užriesta vizgėjo tik vieno šuns uodega. Net voverė ir ta, patupdyta ant žemės, neįstengė kiek aukščiau kilstelėti savojo skėčio.

Taip šuo ir paveržė uodegos grožio laurus. Užtat jis ir dabar iškėlęs visada rodo savo uodegą. Tik sutikęs lapę, šerną, vilką arba kokį kitą už save stipresnį žvėrį, tuoj bruka uodegą tarp kojų, kad nesukeltų pavydo. Mat žvėrys gerai atsimena, koku būdu šuo uodegos grožio konkursą laimėjo. Jie labai supykę išvijo šunį iš miško, o dabar dar vis tyko atkeršyti j am už nuluptas tą naktį medžių žieves ir apiplėštą bičių šeimą. Todėl nereikia stebėtis, kad tarp šuns ir laukinių žvėrių santarvės nėra.

VĒŽLIO UŽGAIDOS

Prie Baltijos jūros, kalnuotoje šalyje, gyveno žvejys su savo pačia. Jų trobelė stovėjo pamaryje, ant aukšto uolėto skardžio. Iš kitos pusės šliejosi didelė, gūdi giria.

Granito laiptais senelis nulipdavo žemyn, kur suposi ant bangų medinė valtėlė. Išmetęs tinklus jis visą dieną žvejojavo. Senelė rinko girioje uogas, grybus, skynė riešutus, nešė namo pagalius, žagarus ir kitokias miško gėrybes.

Kartą pavargusi ji vaikščiojo po kiemą, belaukdama senelio žvalgėsi į jūrą ir liūdesio apimta tarė:

- Ak, kaip ilgu vienai! Kad turėčiau dukrelę, būtų su kuo pasikalbėti ir godas pagodoti. Padėtų ji man ruoštis.

Kur buvęs, kur nebuvęs, atropojo vėžlys, iškišo iš šarvų mažutę savo galvą ir porina:

-Tavo aimaną aš išgirdau. Vandenių gelmėse, perliniuose rūmuose, gyvena daugybė gražiausių mergaičių. Jos visos labai nori pakilti į žemės paviršių. Aš turiu vartų raktą ir galiu tau jas atgabenti.

- Gerasis vėžly, - pradžiugo senutė, - atvesk man vieną mergytę, būsiu tau labai dėkinga.

- Kodėl vieną! Jai bus nuobodu, - nustebo roplys ir, traukdamas po šarvais galvą, niurnėjo: - Imk dvi, imk tris, imk keturias. O jei paimtum visas, tavo laimei nieko nestigtų.

Vakare, kur vingiavo siauras keliukas, atbilda, atidunda kiaukuto karieta: akmeniniai ratai, žalvarinės ašys, gintaro pakinktai, o ant pūkų pasostėlės sėdi graži mergytė. Tuoj seneliai atidarė trobelės duris ir išskėstomis rankomis sutiko svečius. Skubiai mergytei paklojo minkštą, patalėlį, o vėžliui nešykštėdami prikrovė į karietą maišus riešutų ir grybų, įdėjo puodynes uogienią. Nuo svorio net žalvarinės ašys linko. Patenkintas vėžlys nudardėjo atgal į jūrą.

Senelis su senele labai pamilo mergytę ir pavadino ją Dudute, nes vėžlio karieta ją veždama labai garsiai dudeno. Dabar žvejo trobelė buvo kupina juoko ir kalbą. Senelis nupynė raštuotą nendrinę lovelę, išskaptavo dailų medinį Šaukštelį, nulipdė iš molio puodelį ir dubenėlį. Senelė pasiuvo iš ploniausios drobės baltus marškinėlius ir sukulpė minkštus voverytės kailio batelius. Abu kaip išmanydami puošė, dabino savo dukrelę.

O kitą vakarą klausosi - egi vėl atvažiuoja vėžlys, net visa giria dreba. Perlinėse vežėčiose sėdi tokia pat maža mergytė.

- Įleiskit! Atidarykit duris! - pasigirdo smarkus beldimas.

- Pašėlęs vėžlys dabar gabens mums visas vandenyno mergeles, o trobelė tokia maža, kaip sutilpsime? - kuždėjo senelė.

- Ir duonelės tada neužteks, - pritarė jai senelis.

O pašalėje vėžlys nerimauja, beldžia į sieną, skydu klebena duris ir liepia greičiau pasitikti viešnelę.

- Dun dun dun! - net langai dreba.

- Grįžk, vėžly, iš kur atėjai ir nebudink mūsų dukrytės, - subarė jį senelis ir tvirčiau užsklendė durų velkę

- Turim tik vieną lovelę, nebus kur tau miegoti, - atsakė jai senelis.

- Susiraitysiu ant suoliuko! - sutinka mergytė.

- Tėra tik vienas puodelis, iš ko tu pienelį gersi? - paklausė senelė.

- Iš rieškutėlių!

- Yra tik vienas dubenėlis, į ką tu košelę krėsi?

- Į delniuką!

- Tėra tik vienas mažas šaukštelis, kaip tu ją semsi?
- Su pirščiuku košelę kabinsiu, - nenusileidžia mažoji.
- Kokia įžūli mergiūkštė! Jai sakai, aiškini, kad vietos nėra, o ji vis tiek savo, - neteko kantrybės senelis.

- Tokia ir mus iš namų išvarys! - piktai užriko senelė ir, pripuolusi prie lovytės, ėmė žadinti dukrelę:
- Dudute! Dudute! Ką daryti! ? Į tavo kraitelį kėsinas!

Nežinodama kas atsitiko, pašoko iš patalo Dudutė ir garsiai pravirko. Vėžlys visa metęs šleptelėjo su mažąja mergyte nuo uolos jūron. Pakilo audra. Į smulkius grūdelius subyrėjo perlinės vežėčios. Nuo ašių nusmuko ratai, prie durų liko gulėti keturi apvalūs akmenys. Rytą senelis bandė juos nuri-denti, bet pajudinto akmens vietoje, radosi nauji du. Mato, kad neverta su kerštingu vėžliu galytėtis. Tegu akmenys sau būna kaip buvę.

Kitą vakarą vėl tas pats. Vėžlys iš naujo beldžia ir siūlo mergytę. Senelė norėjo išsipirkti riešutais, grybais ar drobių rietimais. Ir geruoju, ir piktuoju derėjosi, bet veltui. Vėžlys spyrėsi - imkit mergytę, ir gana. Tik kai pažadinta iš miego pradėjo verkti Dudutė, jis atsitraukė, sukėlęs akmenų audrą.

Pamažu akmenų kalnas nusitęsė visu pamariu. Kad galėtų išeiti laukan, senelis iškirto duris kitoje trobelės pusėje.

Nepaisant vėžlio kaprizų, Dudutė augo ir gražėjo. Seneliai neleido jai basai vaikščioti, kad kojų neįsidurtų, o kad rankytės baltos būtų, apmaudavo šilko pirštinėlėmis. Abu pasimainydami nešiojo dukrelę, saugojo, kad ji nepavargtų. Ištrūkusi iš senelių glėbio, Dudutė atsistodavo ant skardžio keteros ir žiūrėdavo į vandens platybes. O ką kita jai veikti? Ten pro šalį plaukdami jūreiviai pamojuodavo jai rankomis, o po metų kitų, kai ji užaugo, pradėjo ja labai žavėtis. Bet kai mėgindavo išlipti pakrantėje, vėtra jų laivus nublokšdavo ant uolų ir paskandindavo. O kas keliavo per girią, paklysdavo kemsynuose. Vienintelis kelias miško pakraštyje buvo užverstas akmenų kalnu.

Susirūpino seneliai. Jau metas jų dukrelei tekėti. Nejaugi tokia jauna ir graži lindės visą laiką nuošalioje miško trobelėje?! Daug svarstę, daug galvoję, nubėgo jie pas miško žiniuonę, gerąją patarėją. Si ilgai sklaidė knygas, skaičiavo, skaitė ir pagaliau tarė:

- Jūra gili - neperbrisi, miškas platus - neperšoksi, tėra vienintelė išeitis - atrišti akmenis nuo kelio, ir tai padaryti gali tik pati Dudutė.

- Argi j ai nepratusiai prie darbo akmenis kiloti? - išsigando žvejys, bet žiniuonė kito patarimo nedavė.

Grįžę namo abu seneliai stvėrėsi darbo. Paliesti akmenys pradėjo riedėti ir paskui save nutraukė juos jūron. Liko Dudutė viena tamsioje, gūdžioje girioje. Ir liūdna, ir baisu. Pradėjo ji rinkti akmenis, skintis kelią į žmones. Plonos pirštinaitės, švelnios rankytės, ir nuilsusi Dudutė gaudžiai pravirko. Per dieną ji nustumia nuo kelio tiek akmenų, kiek vėžlys jų naktį atgriozdina kitoje kalno pusėje. Ten dundesys nesiliauja. Iš tolo atrodo, lyg pats kalnas pamažu keliautų. Kada ir kaip gražioji Dudutė prasibraus į žmones, atsakyti gali tik didelis išminčius.

RIAUMOJANTIS LIŪTAS

Kaip turistai mes klaidžiojame po visą kraštą. Beeidami pamatėme ties viena troba degant laužą. Liepsna plaikstėsi, ugnis mirgėjo ir rodėsi, jog tuoj tuoj ims siautėti gaisras. Diena buvo giedra ir vėjuota. Pasileidome tekini bėgti, kad laiku įspėtume žmones ir padėtume sutramdyti ugnies stichiją.

Pribėgom, žiūrim - jokio laužo nėra. Pašalėje auga rožių krūmas. Jo šakos nuo viršaus iki apačios apkerusios žiedais. Jų tiek daug ir visi skaisčiai raudoni, o saulės apšviesti mirga, tviska tarsi ugnis. Vėjas siūbuoja šakas. Šalia rožės žydi ir daugiau gėlių. Stovėk ir grožėkis, spalvų margumynas didžiausias.

- Tikriausiai čia ir žmonės gyvena gražūs ir kilnūs, kaip šios rožės spindesys, - pagalvojome turbūt visi.

Rūpėjo ką nors prakalbinti, paklausinėti, kaip tokias gėles užauginti? O gal gautume sėklų, daigų ar šaknų, kurios parsinešus namo suvešėtų? Aplinkui nesimatė nieko gyva. Vartai užrakinti. Mums juos klíbenant, kad sustaugs, kad suriaumos gal kokie šeši vilkai. Storomis letenomis užgulė vartus ir riaumoja, net ausys kurstą. Atrodė, kad šoks jis ant galvų ir mus gyvus prarys. Kiek kojos kabina kūrėm tolyn. Toji pabaisa ir naktį vaidenosi sapne.

Pamiršti tokį nuotykią buvo sunku. Po kelėtos dienų vėl užsukome į tą kaimą, kad dar kartą pasigėrėtume nuostabiu rožių keru. Manėme, gal atsargiai eidami pro šalį nesuerzinsime liūto?

Iš tolo pamatėme - tarp gėlių lysvių sukiniėjasi ir tupinėja bobelė, liesa, plona, kojos kaip šeivos, apmautos kojiniėmis ir lyg būtų įbestos į plytą. Taip atrodė jos batai. Tokiai bobelytei duotum sprigtu į kaktą ir parvirstų aukštiekninka. O darbšti kaip skruzdė. Jos menkumas patraukė mus ir sužavėjo. Linkėdami jai sėkmės tarėme:

- Padėkdie!

- Ahūūū! - staiga suriko pašokdama iš vietos toji bobė, ir nepamatėme, iš kur vėl vartus užgulė anas baisusis žvėris.

Šiuo kartu atrodė jis dar piktesnis ir dar garsiau riaumojo. O mes nešdinomės tolyn ir daugiau į tą pusę net nežvilgtelėjome.

SAULĖTOS UOLOS GYVENTOJAS

Pietą šalyje, kur dykumos plyti ir žydi šilai, kur sraunios upės teka ir aukšti kalnai dunkso, buvo nepaprastai graži uola. Rytą, kai ją nužerdavo patekėjusi saulė ir kai sutviskėdavo ten esantys žėručio klodai, atrodė, lyg ji būtų nulieta iš gryo aukso. Ant granito keteros nutūpdavo pavargę paukščiai, šalį šniokštė skaidrus kaip krištolas kalnų upelis. Kaitroje gaivinkis tyru vandeniu ir pūškinkis, kiek širdis geidžia.

Kartą, nugalėjęs verpetų sūkurį, ant šios uolos atrepečkojo snaudalius lokys. Patiko jam čia gyventi. Toli matyti, kalnai saulės neužstoja, o audrai užėjus, galėjo slėptis tarpeklių užuolandoje. Uolos kraštai statūs ir aukšti, kas gi įstengs ten užšokti ar užlipti? O daugiau narsuolių perbristi sraunųjį upokšnijį neatsirado. Patenkintas lokys išsimaudo, prisizvejoja žuvų ir snaudžia sau per dienų dienas.

Daug žvėrių pavydėjo jam tokios laimės, bet labiausiai niršo lapė. Ją neapsakomai viliojo paukščiai. Iš daubos žiūrint atrodė, kad sparnuočiai lekia lokiui tiesiai į nasrus.

Kasdien atcimpindavo čia lapė. Pasistaibsto, pašokinėja, o nosis net briaunos nepasiekia.

- Kad jis nukristų, kad jis užsimuštų, kad galą gautų ir kad jį vilkas papjautų! - kartąjį ėmė plūsti lokį ir taip skalydama pasileido per slėnijį.

- Ką pjauti, ką pagauti? - išdilibino iš krūmų vilkas.

- Ak, kūmai, argi nežinai, kas mūsų krašte dedasi? - plakė uodegą lapė. - Ant uolos skraido, čiauška paukščiai, ir niekas jų nei gano, nei gauda. Per tokį triukšmą aš bluosto nesudėdu, o antai tas snaudalius lyg kurčias būtų, knarkia sau, ir gana! Kad tu jį pagautum, kad tu jį papjautum!

Vilkas pakraipė galvą. Uola jam irgi rūpėjo, tik ne jo nosiai įveikti tokią kliūtį.

- O gal abu pamėginkim? - pasiūlė lapė. - Tu mane kilstelėsi, aš užšoksiu ir tave užtrauksiu.

Bičiuliai susitarė. Abu prisėlino prie uolos. Vilkas atrėmė stuburkaulį į papėdę, lapė užšoko jam ant sprando ir per lietaus išgraužas jau buvo besliuogianti viršun, bet tuo tarpu sapnuodamas suniurnėjo lokys:

- Vedega, ilga uodega, kai nutversiu, pakratysiu!

Lyg tyčia kadangi įsivėlė lapės uodega, spygliai kaip adatos duria, bado. Iš išgąščio klastūnė stačia galva nudribo žemėn.

Bėga dabar abu su vilku per mišką ir koneveikia lokį: - Kad jis sudegtų, kad jis prasmegtų, kad jį visi peiktų ir

kad jį kiškis priveiktų!

- Ką nuveikti, ką peikti? - nugirdęs jų kalbą, atstraksėjo ilgaausis.

Vilkas jau norėjo jį čiupti ir praryti, bet laiku susigriebė lapė ir kumštelėjo jam pašonėn:

- Pakentėk! Jis be uodegos, mums pravers! - o kiškiui ji tarė: - Lokys ant uolos bambso ir paukščių negano, per jų klegesį užsnūsti negalim. Kad tu lokį nuvytum, kad tu jį iš baidytum!

Kiškis per savo mažumą apie uolą net svajoti nedrįso. Dabar kitos išeities neliko: arba paklusti, arba vilko nasrai. Vis dar neprarasdamas vilties ištrūkti, jis pastatė ausis ir sako:

- Įveikti tinginę mešką- vieni niekai! Tik mane truputį pakylėkit, nes vienu įsibėgėjimu galiu neužšokti.

Vilkas, netaręs nė žodžio, vėl prigludo prie uolos, lapė kaip ir pirma užlipo jam ant nugaros, o kiškis atsispyrė į lapės sprandą ir bemat užkopė viršun.

- Ilga uodega, vedega! - per miegus niurna lokys. - Mano trumpa bigė! - nusišypsojo kiškis.

Jis niekada dar nebuvo taip aukštai, o čia žaliuoja kopūstai, upelio pakrantėje pilna minkštažievių medžių, Pridyge iš džiaugsmo jis kūliavirsčiais vieną kartą persirito lokiui per galvą, antrą kartą, o kojos drasko, peša susivėlusius jo gaurus. Snaudaliui įgriso kiškio pokštai ir neapsikentęs perbrido kiton upelio pusėn.

- Kiškeli, geradėjau, ištiesk dabar mums pagalbos koją! - paploninę liežuvius, ėmė maldauti apačioj vilkas ir lapė.

Ilgausis pasiėmė vėzdą, atsistojo ant briaunos, kad geriau jį matytų, ir sušuko:

- Duokit uodegą! Išpersiu kailį!

Vos išgirdusi šį žodį, lapė pabruko uodegą ir strimgalviais nudūmė tolyn. Vilkas irgi bijojo gauti lazdą, o įtūžęs, kam skanus kąsnelis ištrūko, šoko vyti lapę. Taip abiejų klastuolių draugystė iširo. O kiškis ir po šiai dienai karaliauja ant saulėtosios uolos. Jeigu kas papėdėje subrazda, jis tuoj pagaliu grasina:

- Gal norit, kad išvanočiau uodegą?

GAURUOTASIS AVINĖLIS

Įsigijo sena senučiukė gauruotą avinėlį. Ji tikėjosi gauti iš jo daug vilnų, o kada nors galbūt ir šiltus kailinėlius, ir šviežios mėselės. Ji labai pamilo savo augintinį ir liepė piemeniui ganyti jį žalioje lankoje ir girdyti tyru vandenėliu. Vakare, kai pargindavo avinėlį namo, senučiukė patikdavo jį, myluodavo ir kedendavo susivėlusius jo gaurus. Seneliui dėl to pikta būdavo.

- Kas iš to mūsų avino? Jei jo vietoje būtų arklys, tai bent turėtume su kuo iš miško malkų parsivežti, o pavasarį daržą išarti, - bambėjo jis.

- Priverpsiu siūlų, numegsiu pirštines ir žiemą nestirs tavo rankos nuo šalčio, - guodė senučiukė senelį.

Kiek pabuvus praalkęs senelis iš naujo niurnėdavo:

- Menka nauda bus iš avino. Jei šertume karvę, tai pieno galėtume pasimelžti, sūrį suslėgtume, tada nors skaniai pavalgytume, nereikėtų kasdien žilaputrą srėbti.

- Nieko tu neišmanai, - prieštaravo senutė. - Ateis ruduo, papjausime savo riebulį ir gardžiuosimės šviežia mėsele, o išdirbę kailį, pasisiūdinsime skrandą ir žiemos šalčiai mūsų negąsdins.

Senelis nekantravo, priekabiavo, o seniuke kaip išmanydama ramino jį ir glostė savo numylėtinį.

Gauruotasis avinėlis augo ir išaugo į riestaragį aviną. Pradėjo ne piemuoj jį, bet jis piemenį gainioti. Vidurvasarį, per pačius karščius, susiruošė senutė kirpti vilnas, kad avinėliui būtų vėsiau lakstyti. Pasiėmė ji žirkles ir nuėjo ganyklon. Dairėsi, bėginėjo, ieškojo ir niekur nerado avinėlio.

- Dingo mūsų riestaragis! Gal vilkas jį nusinešė? - parlėkusi namo ėmė ji raudoti.

Apmaudu seneliui, kad nebus nei pirštinių, nei skrandos, nei šviežios mėsos. Griebė jis lazdą ir žūtbūt pasiryžo surasti aviną, gyvą ar vilko apdraskytą. Pėdomis pėdomis nusekė jis iki vieškelio, o ten ką tik sutikęs klausė:

- Gal matėt aviną riestais ragais?

- Mačiau, - atsakė ne vienas. - Bidzeno keliu. Sparčiau eik ir pavysi.

Beklausinėdamas senelis nusigavo į miestą. O ten tarp daugybės gatvių ir skersgatvių paklydo, bet vis tiek ieškojo, naršė visus pakampus.

- Turbūt apsisukęs jau manė grįžti namo.

Bet žiū! Jo avinas gražiausioje aikštėje įbridęs į gėlyną skabo žiedus.

- Buri buri! - pašaukė tyliai, kad kas išgirdęs nenubaustų už tokias avino eibes.

Šūktelėjo smarkiau, bet riestaragis panarino galvą už rožių kero ir nė krust.

- Ko dar slepiesi? Aš tave nuluptą pažinsiu, - prislinkęs arčiau peštelėjo senelis jį už gaurų.

Paliestas avinas kad puls, kad Šoks badytis! O ragų platybė, o smūgių stiprumas. Senelis parkrito ir nebeiškentęs ėmė šauktis pagalbos. Šiaip taip jis ištrūko ir džiaugėsi, kad nors ir aplamdytais šonais, bet dar savomis kojomis lazda pasiramščiuodamas parklibikščiavo namo.

VIEKAI

Sudėtinė pasaka

1. Vilkai kaime

Baisu sutikti vilką miške, ar ne? Bet ką darytume, jeigu visa vilkų gauja pastotų kelią?

O kiek baimės būdavo seniau kaime! Vilkai kaip kurmiai įsirausdavo į tvartus ir išpjaudavo avis, kiaules, veršius, o kartais net karves ir arklius.

Buvo privisę labai daug vilkų. Nuo jų kaip nuo maro bėgo kiškiai, lapės, stirnos ir kiti žvėrys. Įsidrąsinę vilkai užpuldavo ir žmones. Per savo žiaurumą įgavo jie piktą vardą. Pats žodis „vilkas“ pasidarė atgrasus. O pasakymas: „Kad tave vilkai papjautų!“ - tapo keiksmazodžiu. Ir vaikus kuo gi labiau pagąsdinsi, jeigu ne vilku.

Įsipyko ši gentis mažam ir dideliam. Pradėjo žmonės juos medžioti, kaip įmanydami naikinti. Susilaukė plėšrūnai rūstybės dienų. Oi, daug jų paklojo. O kiek vilkduobių iškasė ir kiek gyvųjų pagavo! Riesčiau jau nebuvo jokiam kitam žvėriui.

Bet vilkai gajūs ir vislūs padarai. Kaip juos benaikintum, o jų vis yra ir yra. Pasitaiko, kai kas ima sielvartauti, girdi, jau baigia išnykti ši padermė, tai žiūrėk, tokiam užtarėjui vilkas iš panosės avį nudžiauna. Ir mūsų dienomis kiek buvo atsitikimų, kai vilkas, vydamas šunį, į trobą įpuolė arba ieškodamas maisto į miestą atsėlino. Vilkas nebūtų vilku, jeigu neturėtų ilčių ir netykotų grobio.

— Apie plėšrių ir šurpių istorijų. Vieną naują vilkišką pasaką ir aš žinau. Klausykitės!

2. Kerštingos užmačios

Kartą medžiotojai gainiojo vilkus. Jie apsupo dalį miško, bet šūviai aidėjo visur, ir įpykę ambrijo šunys. Išbaidyti vilkai nuskuodė paupin. Ten už skardžio buvo jiems saugi vieta.

Vakare toje pakriaušėje susirinko didžiulė vilkų ruja.

- Pašautieji, slinkit prie vandens! - sustaugė senis vilkas.

Trys luošiai išklidikščiaavo priekin ir, rodydami žaizdas, varvino kraujo lašus ant smėlio.

- Hui hui hui! Kas bus toliau? Kas bus? - pravirko viena našlė.

- Oi, blogai! Hoi, blogai! - prašiepė išklibusius dantis senelė vilkė.

Ji laižė devintos eilės proproanūką, jauną vilkiūkštį Greituolį, kuris jau laikėsi tvirtai ant kojų. Bet jis buvo dar mažas ir nenutuokė, ko taip suirzė jo tėvai.

Kai patekėjo mėnulis, įniko kaukti visa gauja. Jų klausantis klaiku darėsi.

- Cit! - staiga suriko Pilkis, pilkiausias iš visų vilkų. Jis patyliukais griežė dantis ir degė pykčiu, kaip atkeršyti žmonėms už niokojamą jų giminę.

- Klausykit manęs! - įsakė Pilkis. - Nuo vakar dienos esam nieko neriję ir nežinia dar kada ir kur nutversim ką gyva. Žvėrys iš tolo vengia mūsų. O gyvulius vis sandariau ir sandariau uždaro tvartuose. Prie jų lengvai neprieisi į kiemus sunku patekti, nes palaidi šunys laksto. Mums reikia veikti gudrumu! Reikia užsimaskuoti! Reikia prisidengti kitų žvėrių kailiais!

- Reikia, reikia... - pamėgdžiojo senis Rėksnys. Jis piktai paklausė:

- O iš kur tu imsi kitų žvėrių kailius?

- Reikia dumt miško pakraštį ir reikia pasislėpus tykoti. Visi galgi nutversim kokį nevykėlį. Nunersim jam kailį ir pradžia jau bus, -paaiškino Pilkis.

-Gudriai sugalvojai! Galvočius esi! Vesk mus! Klausykim Pilkio! - pasipylė šauksmai.

Tuoj stiprieji vilkai išsirikiavo į vorą ir nudilbino paskui Pilkį. Paryčiui pagavo jie nukaršusią lapę ir peršauta koja kiškį. Visi bematant nudyrė laimikiams kailius ir lenktyniaudami sutvarkė šviežieną.

Buvo didelė paguoda. Prieš saulę džiūvo du kailiai. Pasišokinėdamas džiūgavo mažasis vilkiukas Greituolis. Jis uostinėjo ir pešiojo kiškio vilnas. Ko gero, nujautė, kad jam teks apsivilkti šiais kailiniais.

3. Vilkas kiškio kailyje

Netrukus vėl vilkus užklupo medžiotojai. Vėl jų gauja praretėjo. Ir vėl iki pusiaunakčio staugė gyvieji, o apyaušriu patys ėjo tykoti žvėrių ir nieko nepešė. Miškas po medžioklės buvo ištuštėjęs. Žolėdžiai slapstėsi kas kur, o užuodę įtartinę kvapą, nešdinosi į kitą girios kraštą.

- Reikia veikti gudrumu! - staugė Pilkis, pilkiausias iš visų vilkų.

- Apvilkim saplį kiškio kailiniais ir jis atvilios mums ne vieną, bet dešimt skeltalūpių.

Reikėjo išbandyti gudrybę. Vilkai stvėrėsi darbo. Pavargo jie, kol paslėpė mažylio uodegą, kol ūsus prilipdė ir kol išmokė Greituolį striksėti. Iki ašarų prisikankino vilkiūkštis, kol įsigudrino pamėgdžioti kiškį.

Pagaliau, kai mokslas baigėsi, išsiruošė jis į pirmąją medžioklę.

- Tu tik susidraugauk su kiškiais ir atvesk juos į laukymę, o mes ten apsupsimė visus ir išgaudysime po vieną, -davė paskutinius nurodymus Pilkis.

Ūksėdamas vilkiukas atlapatavo į kopūstų daržą. O ten tarpuvagy miegota lapės. Kai ji užgirdo keistą cypavimą, pagalvojo, gal šuo užklydo ir ėmė atidžiai dairytis. Išvydusi persirengėlį, ji baisiai nustebė, nes neatpažino, kas čia per sutvėrimas: kiškis ne kiškis, vilkas ne vilkas? Tik kai atliuksėjo tikras kiškis, gudruolė suvokė, kokia čia išmonė.

- Hū hū hau! - įsidrąsino vilkiukas Greituolis ir, rodydamas meną, kilstelėjo pasturgalį.

Kiškis, nieko pikta nemanydamas, išsišiepė. Jis nusprendė, kad draugas čia jo laukia, bet netikėtai pamatė lapę ir spruko šalin.

- Ko išsigandai? - sušuko vilkiukas ir, slėpdamas savo prigimtį, atsitūpė.

Jis nepastebėjo, kad už nugaros sėlina lapė. O toji tik capt už pakarpos ir nusinešė apsimetėlį. Nespėjo vargšelis net aiktelėti.

Taip baigėsi vilko tarnyba kiškio kailyje.

4. Vilkas lapės kailyje

Dėl tragiškos vilkiščio netekties kilo baisus triukšmas. Susiriejo seniai vilkai. Vieni kaltino lapę, o kiti Pilkį, kam pražudė nepatyrusį paauglį. Pilkis kaleno dantimis ir įrodinėjo savo teisybę. Jis baisiai niršo ir žūtbūt pasiryžo atkeršyti žudikei. Pats bandė apsivilkti anos nukaršėlės lapės kailiniais, bet neįstengė įlįsti net iki pusės, nes buvo prakaulus ir stambus.

Dideliam Pilkie džiaugsmui, atsirado narsuolis. Vienas jauniklis pasišovė eiti savanoriu. Jam lapės kailiniai buvo kaip tik ir puikiai sekėsi pamėgdžioti ilgauodegės manieras. Šių žvėrių prigimtis panaši, tad didelio talento suvaidinti nereikėjo.

Bet pagauti gudruolę pasirodė ne taip lengva. Mat lapė jau išnarpliojo vilką, iš kiškio kailio, užtat pasidarė labai atsargi ir pastabi. Ji greit atpažino meilikuojantį pataikūną ir viena nestojo į dvikovą. Vasaros metu vilką dveji kailiniai paralyžiavo. Nuo prakaito dvokė jis lyg linmarka. Lapė bijojo rizikos labiausiai dėl to, nes eglyne Šmėsčiojo Pilkie šešėlis.

- Eiva paežerėn! Ten nusimaudysime ir gal kokią antį nutversime, - pasiūlė klastūnė vilkui lapės kailyje.

Šis sukiauksėjo linksmai ir nubindzeno iš paskos.

O ilgauodegė kiek įkabindama skuodė prie savo olos, kur įjos dukters vestuves buvo atvykę iš kitos girios penki lapiniai ir keturios lapės. Taigi dešimtukas pasitiko neprašytą svečią ir bemat suplėšė į skutelius.

Kol atsivijo Pilkis su savo sėbrais, iš jauniklio persirengėlio buvo likę tik iltys ir nagai. Toks likimas ištiko vilką lapės kailyje.

5. Vilkai avių kailiuose arba Didžiojo Avino Šlovinimas

Baisesnės nesėkmės negalėjo būti. Pilkis bijojo ir pasirodyti vilkų gaujoje. Pasislėpęs jis klausėsi, kokiais keiksmiais jį plūdo. Jam baisiai gaila buvo mažojo vilkiuko ir jauniklio drąsuolio, įlindusio į lapės kailinius, bet kaltės už jų pragaištį jokių būdu nenorėjo prisiimti sau.

- Veiksiu vienas ir įrodysiu, ką galima pasiekti gudrumu, - nusprendė Pilkis ir atsibastė kalnų tarpeklin, kur žaliose atšlaitėse piemenys ganė avis.

Ten jis nutykojo riebę aviną ir kelias pačias žiopliausias avelas. Kai grobį atskyrė nuo bandos, Pilkis moteriškąją giminę papjovė, o aviną nusivedė prie skardžio gyvą.

Tokio pokylio ir tokios šventės vilkai tikrų tikriausiai neturėjo per visą savo ilgą gyvenimą. Iki soties prisidėdė šviežios mėsos ir atiteko jiems daugybė šiltų kailinių. O labiausiai jie džiaugėsi dėl to, kad vilkų draugijoje bliovė gyvas avinas, kurį bet kada galima papjauti.

Dabar Pilkiui nedrįso niekas nė žodžio ištarti. Be prieštaravimų pasiskelbė jis gaujos vadu ir pažadėjo išmaitinti visą vilkų giminę, nepaisant kuriame miško gale ji būtų.

Didžioji Pilkie gudrybė pasirodė vėliau. Apie tai nė vienas vilkas ir sapnuot nesapnavo. Pilkis avinui tarė taip:

- Paliksim tavo gyvą ir labai garbinsim, jeigu padėsi mums sugaudyti visas kaimenės avis.

Avinas liko avinu ir nieko pasirinkti nesugebėjo. Jis sutiko tarnauti vilkams.

Po poros dienų, kai gauja išalko, Pilkis ir dar keli vilkai apsilviko papjautų avelių kailiniais ir kartu su avinu nusigavo į ganyklą.

Piemenys labai apsidžiaugė, pametę ir paskui jį cimpinant pražuvėles avis. Nekilo jokie įtarimai. Avinas lyg niekur nieko mekeno. Piemenys pirmiausia jį išglėbesčiavo. Po to norėjo jie paglostyti ir

išsukuoti pasišiaušusias avelių vilnas, o jų kailiuose tūnantys vilkai, bijodami, kad neišrengtų, šoko ir sudraskė piemenis. Banda liko be priežiūros.

- Dabar klausykite manęs! - subliovė iš anksto prigrasytas ir primokytas Nutukėlis avinas.

Avys, kurios suprato, kas dedasi, pasileido bėgti į kalnus, bet vilkai spėjo užkirsti kelią ties praraja. Pilkis krimstelėjo Nutukėliui juodegą ir tas užbliovė:

- Kas kelia paniką, tą švieskit žemyn!

Jo įsakymas tučtuojau buvo įvykdytas. Vilgai avių kailiuose nustūmė bėgles nuo keteros, nes apačioje, kalno papėdėje, išsižiojusi gauja laukė šviežienos.

Tada Pilkis skubiai apibėgo bandą ir liepė visoms avims penkis kartus sutrepsėti ir tiek pat kartų kilstelėti uodegas Nutukėlio avino garbei.

Atidesnės avys greit pastebėjo, kad ne visa banda skabo žolę. Drąsesnės iš jų priėjo prie Nutukėlio ir, rodydamos į vilkus avių kailiuose, paklausė:

- Kodėl šita padermė nieko neėda?

Nutukėlis avinas neatsigodo ką pasakyti, nors Pilkis jam uodegą iki kraujo sukramtė. Tada senis vilkas avies kailyje paaiškino:

- Kai paragausite vandens iš gyvybės Šaltinio, tada ir jūs nebenorėsite ėsti žolės.

Tuoj Pilkis liepė drąsuolėms avims eiti kartu su juo neva numalšinti troškulio. Jis nusivarė pulkelį avių už skardžio.

Avinai puolė badyti Nutukėlį. Besigrumdami nulaužė jam ragus. Vaje, vaje! Kaip dėl to pasiuto sugrįžęs Pilkis ir kaip ėmė vaikyti maištininkus! Kai kuriems čia pat kailius nulupo, o kitus įvijo į duobę, kad numarintų badu. Po tokios pamokos nė viena avis nebedrįso subliauti net „Mėė“.

Nutukėliui avinui vilkai avių kailiuose užrišo ant galvos supuvusio kelmo šaknį ir trimituodami paskelbė:

- Mūsų Didysis Avinas yra briedžio veislės. Štai jam ataugo plieniniai ragai!

Avims neapsakomai baisu pasidarė naktį. Puvėklis ant Nutukėlio galvos žibėdavo panašiai kaip vilkų akys. Dabar prie šio pasidavėlio buvo uždrausta priėti arčiau kaip per šimtą žingsnių. Jis ganėsi pačioje vešliausioje pievoje, o jį apsupę vilkai žvalgėsi, ar kas nebando į jo pusę bėgti. Kiekvieną rytą Nutukėlis bliaudavo:

- Avys, kurios naktį buvot atsikėlusios, eikit su mano palydovais pasivaikščioti!

Taip kiekvieną dieną pulkelis avių išeidavo ir daugiau nebegrįždavo. Jų kailiuose pasirodydavo kiti vilkai, sotūs ir labai patenkinti.

Vis mažiau ir mažiau slankiojo avių. Ganykla tuštėjo. Netrukus nebeliko ir žalios vejės, nes be paliovos trypiant tą patį plotą, nustojo augti žolė. Žalia lanka pajuodavo.

Žmonės išvydo tamsią atšlaitę ir suprato, kokia nelaimė užgriuvo kalnų ganyklas. Kai atvyko medžiotojai, rado jau visą avių kaimenę pavirtusią vilkais.

Ne visus plėšrūnus spėjo pagauti. Daug persirengėlių vilkų paspruko ir nusidangino į lygumų ganyklas.

6. Vilgai šunų vietoje

Vilkai apsigimę plėšrūnai, bet vis dėlto ir jiems nusibosta plėšikauti. Po nenusisekusių medžioklių, kai labai peralksta, jie su pavydu žiūri į šunis, ramiai besišildančius saulės atokaitoje. Pasiiekti tokį gerumą mažai pastangų tereikia - mokėk tik vizginti uodegą. O tokie sugebėjimai yra vilkšunių pramoga. Jie pasimėgaudami atlieka šunų pareigas ir daug švelniau laižo kojas, jeigu tik šeimininkas neverčia jų stipti lauke ir neriša prie mėšlu dvokiančio tvarto. Gyvendami iš lentų sukaltose būdose, vilkšuniai baisiai širsta. Visai kitaip jie jaučiasi, kai įsikuria šiltuose kambariuose, kur patiesti minkšti kilimai, o pietums lėkštėje padėta kvepianti dešra. Tada jie melodingai inkščia ir rodo ištikimybę šeimininkui. Šie plėšrieji miško padarai labai mėgsta pasivaikščioti miestų gatvėmis. Tada jie iškiša ilgą liežuvį ir visada meiliai prašiepia iltis, j eigu tik kas pavadina juos draugais.

JUODUODEGĖ KATYTĖ

Buvo kartą balta katytė, bet ji turėjo juodą kaip anglis uodegytę. Visa katytė balta, tik uodegytė juoda. Ir kiekvienam ji užkliūna. Žiūrėk, snaudžia ji ant krosnies pabrukusi uodegą, nesimato juodo nė plaukelio, bet pasisuko senelė ir sako:

- Mūsų juoduodegė miega!

O supykęs senelis veja katytę lauk:

- Škic, juoduodegė!

Atsitupia katytė pašalėje. Tuoj ary ary, iš būdos puola šuo. Jis pats lopiniuotas ir Margiu vadinamas, o žvangina grandine ir visa gerkle ambrija:

- Juoda ji, degutuota!

Neapsikentusi liuoksi katytė tvartan. Ten vištos kapsto mėšlyną ir karksi:

- Vizga kruta kirmėlė! Kar kar visa juoda! Prie kūdros žnaibosi žąsų. Jos šnypščia:

- Ga ga ga! Siurbėlė juoda!

Ne ką geresnės ir antys. Visos nutukusios, šleivos, vos pajuda ir viena kitą ragina: -Prypry! Pavyk! Vieną dieną, ieškodama sau ramios vietos, užlipo katytė ant stogo. Bet čia žvirbliai ir kregždės sukėlė sąmyšį. Visi išlėkė kieman kaip į gaisrą ir pradėjo tulioti:

- Škic, juoduodegė! Nerk žemėn, nutrūktgalve!

Išbaidyta katytė smuko kaminan, kur tamsu lyg oloje. Galvojo, niekas jos ten nesuras ir niekam ji neužklius. Tupi katytė kamine ir murkia. Praėjo valanda, kita ir vėl triukšmas. Senelė užkūrė krosnį, o dūmai virsta trobon.

Kalyte gąsdino, vaikė katytę paišinę it nuodėgulį. Buvo visa katytė juoda, bet vis tiek užkliuvo uodegytė.

- Juoduodege murza, marš pelių gaudyti!

Apibarė ją ir įmetė kamaron. Ten bevydama pelę, įšoko katytė miltų kubilan. Uodegytė pasidarė balta balta, lyg iš pieno plaukusi.

- Mur mur! Kokia graži mano uodegytė! - ėmė murkti katytė ir stryktelėjo ant lentynos.

Bildu bildu nusirito žemėn džiovinči sūriai. Atskubėjo senelė ir puolė katytę vanoti šluota. Šiaip taip pavyko katytei pasprukti kieman.

Šuns, vištų, žąsų, ančių, kregždžių ir žvirblių genama, nubėgo ji sodan ir užšoko ant šakos. Apsidairė ir mato -kadaruoja jos uodegytė ir tokia pat kaip buvusi, juodut juodutėlė.

Visai nusiminė katytė, nes nežino, ar ilgai lindės po lapais? Gal vėl kas ateis ir išvays ją iš ten? Liūdna katytei ir ji kniaukia:

- Miau miau! Esu balta katytė, bet juoda mano uodegytė ir visiems ji užkliūna. Miau miau! Kur man prisiglausti?

Ėjau pro šalį ir išgirdau šią raudą. Graudu pasidarė, gaila katytės. Patarkite, kaip ją apaguosti ir nuraminti?

VILKO TARNAI

Atsitiko taip: galiūnas liūtas sušalo, apsirgo ir pakratė kojas, o stipruolis briedis pametė ragus. Girioje pradėjo karaliauti vilkas. Tuoj nulupo jis nuo beržo tošį užsidėjo ant galvos ir tarė:

- Čia bus mano karūna!

Paskui prisilaužė eglės šakų, apkaišė kelmą ir vėl tarė:

- Čia bus mano sostas!

Tada susirado lazda, atsisėdo ant papuošto kelmo ir sako:

- Dabar kiškiai, lapės, ežiai, stirnos ir visi kiti žvėrys patys lįs man į nasrus. Aš paskui juos nelakstysiu.

Sėdi vilkas soste, šūkauja. Kviečia stirnas, kviečia briedžius, liepia ateiti kiškiams ir ežiams, įsakinėja lipti iš medžių voverėms, bet niekas net nekrusteli. Žvėrys neklauso vilko ir nepripažįsta jo karaliumi.

O pikta vilkui. Galvoja jis, svarsto, kaip parodyti galią ir įgyti valdžią, ir begalvodamas atsigodo, kad joks karalius nekaraliauja be tarnų.

- Taip taip, - prašiepė vilkas iltis ir leidosi į mišką. Toli bėgti nereikėjo. Greit pagavo jis sužeista koja kiškį

Plumpį ir sako:

- Nebijok, aš tavęs nepjausiu, jeigu pažadi būti mano tarnu.

Kiškis Plumpis labai bijojo mirti ir sutiko tarnauti vilkui.

- Atidžiai klausyk, kad suprastum! - iškėlė vilkas lazda. -Aš parašysiu raštą, o tu, Plumpi, nuneši jį ir perskaitysi saviškiams taip: „Aš, vilkas karalius, įvedu naują tvarką. Nuo šiol taupumo dėlei draudžiu kiškiams graužti morkas ir leidžiu kasdien sukrimsti tik vieną kopūsto lapą. Be to, įsakau

nemindžioti pievų ir bėgioti tik pramintais takais. Ir, - pabrėžė vilkas, -kas bus paklusnus, tas gyvens ir linksminsis mano dvare, o kas nusižengs, tą pakarsiu ant sausos šakos!"

Nuklibikščiavo Plumpis, vilko tarnas, į krūmynus, kur buvo kiškių namai, ir skelbia vilko raštą. O jis baisiai šveplavo, mat jam ir liežuvis buvo sužeistas, todėl skaitydamas labai iškraipė žodžius. Vietoj „tvarką" išėjo jam „taką", o „kopūsto lapą" ištarė „kaputę lapę". Nespėjo Plumpis įpusėt, o jau visi sveikuoliai ir greituoliai kiškiai leipo juokais.

- Eik tu, geiba, - kvatojosi jie, - ir pasakyk tam vilkapalaikiui, kad mes jo nebijom ir nenorim tokio karaliaus nei matyt, nei sutikt!

Bet labai pabūgo ir susirūpino visi ligoniai ir perkaršę kiškiai. Jie atidžiai perskaitė vilko raštą, ilgai tarėsi tarpusavy ir sakė:

- Jeigu mes patiksim vilkui ir įgysim jo malonę, tada jis mūsų nelies.

Rytojaus dieną visi nukeipėliai nė iš tolo nesiartino prie morkų ir žiaumojo tik vienintelį kopūsto lapą, ir tipinėjo pramintu, vilkui gerai žinomam taku.

Mažai ėsdami, ligoniai visai nusilpo, o vilkas to ir laukė. Pamatė jis krypuojant luošį, pasitiko ir tyčia ėmė barti:

- Kas lietė uždraustas morkas? Bene pats jas suėdei?

- Ne aš, ne aš! - puolė teisintis vargeta.

- Gerai, kad manęs klausai. Tad prašom į mano dvarą! -išsišiepė vilkas ir nusivedė luošį tankumynėn, o ten capt lapt ir prarijo.

Mat vilko dvaras - tai j o pilvas.

Kitą dieną vėl vilkas sėdi soste ir laukia, kada pasirodys paliegėlis. O jam gera ir dairytis nereikia, Plumpis pasako, kur aš vaikšto. Taip sutvarkė vilkas visus ligotus kiškius, o paskutinį suėdė savo tarną Plumpį. Likęs vienas, išbėgo jis ieškoti naujų samdinių. Šiuo kartu surado seną lapę. Ją irgi nuramino:

- Nedrebėk, ilgauodege! Aš tavęs neliesiu, jeigu man tarnausi.

Lapė klibė taip pat pakluso vilkui. Ji paskelbė naują raštą, skirtą tik lapėms. O tarp lapių irgi buvo daug ligonių ir perkaršėlių, kurios geidė vilko malonės ir užtat pirmos pateko į jo nasrus.

Prisiėdęs kiškienos ir lapienos, vilkas užsigeidė stirnienos. Jis jau turėjo patyrimą ir žinojo, kur ir kaip jas pagauti.

Taip vilkas karaliavo miške, kol suėdė visus luošius, perkaršusius ir ligotus žvėris. Kai nebeliko paliegėlių, nebeatsirado vilkui ir tarnų.

NUOSTABIOS VIŠTININKĖS

Ir kas gi nevalgė virto ar kepto kiaušinio? Paleistas ant keptuvės jis atrodo lyg išsiskleidusi ramunė arba iš balto rūko išnirusi raudona saulė. Nemažiau malonu valgyti virtą kiaušinį, nes žinai, kad pramušęs ledą, rasi sidabrą, o praskleidęs sidabrą, užtiksi auksą.

Bet labai dažnai pasitaiko blankių kiaušinių. Jų trynys vos skiriasi nuo baltymo. Iškepti jie būna panašūs į rašaluotą vandens klaną. Tokio valgio vaikai nemėgsta.

Sumanios šeimnininkės, pirkdamos kiaušinius, stengiasi pagal lukšto spalvą atspėti, kas viduje yra. Jas vilioja rudi kiautai.

Kiaušiniai ypatingi, su nepaprastu kvapu ir skoniu.

Kartą nuėjau aš į turgų. Ten, ant prekystalių, buvo išrikiuota kupetos baltais lukštais kiaušinių, bet niekas jų nepirko. Žmonės būriavosi, dairėsi ir vienas kito klausinėjo:

- Kada gi atvažiuos ponė Gega su Gemidone?

- O kas jos tokios? - pasiteiravau.

- Negi nepažįsti garsiųjų vištinių? - nustebo visi. Aš pirmąkart išgirdau šiuos vardus ir nieko nežinojau apie tas garsenybes. Bet klausinėti jau nebuvo kada. Sustaugė sirena ir į turgaus aikštę burgzdamas įdardėjo didelis sunkvežimis su kaupu prikrautas rausvų, raudonų ir rudų kiaušinių. Prie jo tuoj pat nusidriekė eilė. Stipruoliai vyrai stumdėsi ir brovėsi pirmyn. Įsikišo policija.

- Prašau tvarkos! Be eilės negausite nė vieno kiaušinio! -perspėjo visus.

Kamšatyje ėmiau ieškoti, kur tos eilės galas. Rūpėjo sužinoti kokia kaina ir ar užteks visiems tų kiaušinių. Vienas žmogelis pamatė mano ploną piniginę ir liūdnei palingavo galvą. Bet kol aš priėjau, sunkvežimis jau buvo tuščias. Kas pirmi pripuolė, tie prisipirko pilnas pintines, o kitiems neliko nieko. Aš džiaugiausi nors tiek, kad iš arti pamačiau kaip atrodo tos garsiosios ponios. Jos saujomis kimšo įmaišą pinigų ir abi patyliukais kalbėjosi.

Ką darysi. Grįžtu namo tuščiomis. Po tokios nesėkmės negi pirksi baltus niekam tikusius kiaušinius. Geriau jau pabadauti. Einu ir žiūriu, ogi senutė velka du didelius krepšius.

- Leiskite, padėsiu panešti, - pasisiūliau.

- O tai būtų ačiū, - atsiduso ji ir nužvelgė mane nuo galvos iki kojų, ar nesikėsinau pagrobtį jos pirkinio.

- Brangūs tai brangūs, bet jau geri tai geri šie kiaušiniai. Nors šonus aplamdė, bet nusipirkau kiek norėjau. Tai skaniai pavalgys mano anūkėliai.

Prie jos buto durų aš išdrįsau paprašyti:

- Gerbiamoji, noriu pažiūrėti, kaip atrodo šita retenybė.

- Prašom užeiti, - neprieštaravo senutė.

Viduje mus apspito keturi papurgalviai bambliukai ir švepluodami įsakinėjo:

- Man iškepk ložę! O man iškepk gadiką! O man atiuką! O man liuginą!

Taip jie vardino gėles. Aš dar labiau susidomėjau, o netrukus be galo nustebau, kai keptuvėje palieti kiaušiniai pavirto vienas rože, kitas gvazdiku, trečias astru, o ketvirtas jurginu. Bet koks kvapas! Lyg būtum gėlių darželyje.

Senutė atskleidė man paslaptį:

- Gegos ir Gemidonės vištos lesa tik ką išsiskleidusius gėlių daigus ir renka po jų šaknimis besirausiančius sliekus, užtat jų padėti kiaušiniai būna panašūs į tų gėlių žiedus.

Ji patarė man nuvažiuoti ir pasižiūrėti, kaip tos vištos auginamos ir prižiūrimos. Aš užsirašiau adresą ir kitą dieną išvykau aplankyti garsiąsias vištininkes.

Kelonė buvo ilga. Pirmiausia užsukau pas ponią Gegą. Ir keista! Kieme nesimatė jokios vištos. O laukinių gėlių tik keli nususe žiedeliai žibėjo patvory. Apie namus primėtyta visokių griozdų. Vėjas nešiojo popierių skiautes ir kitokias šiukšles. Atrodė labai nyku.

- Gal ne ten pataikiau? - toptelėjo mintis.

Tvarto tarpdury pasirodė moteris, bet ne Gega. Ji paaiškino:

- Ponios nėra namie. Ji išskrido.

- Kaip tai išskrido? - nustebau.

- Išlydėjo vištas į gėlių lesyklas, - atkirto ji piktai ir pridūrė: - Aš esu tarnaitė ir skundų nepriimu.

- Kiaušiniai tokie gražūs! Tad kas gali skųstis?

- Per didelį daugumą kartais pasitaiko paperų. Bet dažniausiai pretenzijas reiškia gėlininkai.

- Ko jie nepatenkinti?

- Kad vištos nuniokoja jų gėlynus, lysves išdrabsto, augalų šaknis sutrauko.

- Ar ponija Gega savo gėlių neturi?

- O kiekgi reiktų jų priauginti, kad užtektų pulkui vištų?

- Nejaugi ji gano svetimuose gėlynuose? - nepatikėjau.

- O ką darys? Pačios vištos ten nuskrenda.

- Bet arti nematyti jokio gėlyno.

- Ponios vištos alkanos ir ieško lesalo už kelių kilometrų.

Gegos tarnaitė patarė man nueiti pas ponią Gemidonę. Ten esąs kalnas. Nuo jo galėsiu pamatyti kaip abi ponios skris vištų traukiamuose krėsluose. Jie nupinti iš spaiglių ir esą labai lengvi.

Smalsu buvo tai pamatyti, ir aš nusiskubinau pas ponią Gemidonę. Jos sodyboje stovėjo didelė troba, o medžių nė vieno. Kiemas ištryptas, lygus ir platus lyg oro uostas. Tik prie tvarto didelė maurynė, o ant jo skliauto kabojo audeklas su iškeverzotu užrašu: „Laisvų vištų skanūs kiaušiniai!“

Sužavėjo vaizdas nuo netoliese esančio kalno. Jo papėdėje driekėsi žalias slėnis, o toliau, melsvame ūke, dunksojo žvilgsniu neaprėpiami gėlynai. Kai saulė pakrypo vakarop, ant keteros susirinko būronus ir pro juos stebėjo, kaip Gega su Gemidone gano vištas ir kaip ruošiasi namo.

- Ar yra gėlininkai?

- Ar mėto akmenis?

- Vieną vištą paklojo.

- Gegos gaidys šlubuoja. - Gemidonės vištos jau skrenda per tvorą.

- Abi jau sėdi krėsluose.

Taip vieni vaikai klausinėjo, o kiti, žiūrėdami pro žiūronus, atsakinėjo.

Netrukus pasigirdo kudakavimas. Saulėtą padangę užtemdė tarsi juodas debesis. Greta skrido du pulkai vištų. Vienas tempė ponią Gegą, o kitas ponią Gemidonę. Si lyg botagą laikė rankoje nuskintą baltą leliją. Abiejų pulkų priešaky plasnojo gaidžiai ir visa gerkle giedojo:

-Kakariekūū!

Mes atloše galvas žiūrėjome ir negalėjome iš nuostabos pratariti nė žodžio. Skrido laisvos vištos. Jos rytoj padės skanius, gėlių žiedais kvepiančius kiaušinius. Vaikai valgys juos ir prašys:

-Norim dar!

Neveltui turguje žmonės graibsto juos. O gėlininkai ir mažų darželių augintojos tegu pamiršta nuoskaudas ir iš širdies atleidžia turtuolėms kaimynėms už jų vištų išdraskytas rūtas, mėtas, rožes, gvazdikus ir kitus žolynus.

RAIBOS VIŠTYTĖS VAIŠĖS

Nupirko senelė turguje raibą vištytę. Parsinešė ją namo ir paleido kieme. Ten buvo ir daugiau vištų. Raiboji vištytė nusipurtė, pašiaušė plunksnas ir už kudakino:

- Ka ka ka, ką aš matau! Ko ko ko, ko jūs nežiūrit į mane? Aš turiu kuodą ir pentinus, todėl atrodau labai dailiai. Be to, aš moku stypčiodama vaikščioti ir koją po sparnu laikyti.

Senelė atnešė grūdų, pabėrė ant tako ir ėmė šaukti:

- Tik tik tik, mano vištelės! Leskite grūdelius ir dėkite kiaušinius!

Pirmoji prie lesalo prišoko raiboji vištytė. Pakol iš pakampių subėgo kitos vištelės, ji spėjo prikimšti pilną gurklį. Kitoms vištelėms tiek grūdų neteko, bet dėl to jos nesiskundė. Sulesė, surinko jos visus išbarstytus grūdelius, atsigėrė balutėje vandens ir ėmė tartis, kaip senelei atsidėkoti.

- Aš kiaušinius dėsiu! - pasakė baltoji vištytė.

- Ir aš taip darysiu! - pritarė juodoji vištytė.

- O aš viščiukus perėsiu! - sukvakšėjo kanapėtoji ir gur gur nubėgo gūžton.

O raiboji vištytė pagalando snapą ir pradėjo karkti: -Esu raiba vištytė, aukšta mano skiauterytė, smailas kaulinis snapas, lenkti aštrūs nageliai! Kam man kiaušinius dėti? Kas išdrįs mane liesti, tam snapu capt! Nagais drykst!

- Oi! Koks galingas paukštis! Aš netinku tokiai draugijai! - išsigando rusvoji vištytė ir, palindusi po krūmais, pradėjo kapstyti velėną.

Raiboji vištytė ištiesė ir garsiai užkudakavo:

- Esu raiba vištytė, karpyta mano skiauterytė, smailas kaulinis snapas, lenkti aštrūs nageliai! Kam man kiaušinius dėti ir viščiukus perėti! Verčiau smėly vanosiuos ir prieš saulutę Šildysiuos!

- Ko ko ko kokio miegalė! - nusistebėjo gaidys ir užtraukė kakarieku.

Raiboji vištytė išsimiegojo saulėje, išsimaudė smėlyje ir vėl katena:

- Esu raiba vištytė, raižyta mano skiauterytė, smailas kaulinis snapelis, lenkti aštrūs nageliai! Kam man kiaušinius dėti ir viščiukus perėti! Geriau aš po sodelį vaikštinėsiu ir giesmeles giedosiu.

- Kut kudak! Kut kudak! - padėjusi kiaušinių ėmė kudakuoti baltoji vištytė.

- Kat kat kat! - suskato gūžtoje pukšėti perekšlė kanapėtoji.

Užgirdusi riksmą, pravėrė trobos duris senelė. Prie jos prišoko raiboji vištytė ir užkarkė savo giesmę:

- Esu raiba vištytė, puošni mano skiauterytė, smailas kaulinis snapelis, lenkti aštrūs nageliai! Kam man kiaušinius dėti ir viščiukus perėti? Aš vaišes kelsiu ir su sveteliais būsiu!

Senelė klausėsi klausėsi, ką raiboji vištelė karkia, pakėlė akis ir žiūri - egi iš tiesų sveteliai beateina. Tuoj pagavo ji raibą vištytę ir sako:

- Eime, vištele, pasitikti sveteliu! Tik pirma reikia peilį pagaląsti. Tada plunksneles nupešiu ir tave karštam vandeny išmaudysiu.

Nebėra ką daryti raibajai vištelei. Ir šiaip karksi, ir taip kvaksi, bet iš senelės rankų ištrūkti negali.

Oi, kaip gailėjo ji savo margų plunksnelių ir kaip bijojo lįsti į puodą, bet neturėjo kuo išsipirkti.

Raiboji vištytė nei kiaušinius dėjo, nei viščiukus perėjo, užtat ir pateko ant vaišių stalo. Buvo didelė uota. Daug vaikų susirinko ir linksmas dainas dainavo. Ir aš mačiau, kaip jie rateliu ėjo ir katutes plojo, bet negirdėjau, kad kas būtų gailėjęs raibosios vištelės.

MIŠKO PAGYRŪNAI

Buvo viename miške daug žvėrių, o tarp jų nestigo ir vilkų. O vilkai, kaip žinote, gaudo ir ėda visus žvėris, jeigu tik juos nutveria. Visa laimė, kad žvėrys yra pranašesni už tuos plėšikus. Jie arba labai vikrūs, arba labai stiprūs, arba moka pasislėpti olose. Kiti patys išsikasa urvus arba kaip bebras statosi namus vandenyje. Ežys apsiginklavęs spygliais. Kai kurie žvėrys gyvena medžiuose, o vilkai nieko nesugeba. Jie tik plėšikauja ir netinka jokiai gerai draugijai. Ir zoologijos soduose juos

laiko už geležinių grotų, o vaikai kaišo tarp virbų pirštus ir šaiposi iš jų. Didžiausias vilkų troškimas - kad būtų visų gerbiami, o Čia lyg tyčia kiekvienam žingsny susilaukia tik pajuokos.

Kartą susirinko vilkai laukymėje ir ėmė tartis, kaip įsigyti garbingą vardą. Ilgai svarstė jie, ginčijosi, galvojo ir nieko protingo nesugalvojo. Pagaliau vienas senas vilkas tarė:

- Išmokime žvėrių gudrybių, kad visur juos pralenktume, tada garbė ir atiteks mums.

Dauguma vilkų iš viso nežinojo ką sakyti, todėl pritarė senio pasiūlymui. Išrinko jie patį gabiausią vilką, vardu Dilba, ir išsiuntė kitus pamokytų gudrybių.

Išėjo Dilba į mišką ir dairosi, nežino nuo ko pradėti mokslą. O pilvas tuščias, ėsti norisi. Jeigu įveiktų, gyvą mešką prarytų. Žiūri - ežys.

- Ei tu, šepety repety! Patark man, kur spyglius gauti. Ir pamokyk, kaip juos pašiaušti! - sušuko Dilba ir pasileido iš paskos.

- Kur spyglius gauti, klausk mano tėvą, o kaip juos pašiaušti, aš parodysiu. Žiūrėk, va! - tarė ežys ir susivijo į kamuolį.

Dilba nespėjo nutverti jo už nosies. Pripuolęs kaleno dantimis, uostė, žiūrinėjo ir jam pasirodė, kad viduje niekas net nealsuoja, tik spygliai styro ir nė prisiliest- duria kaip adatos.

Nieko nepešęs, dūlina Dilba per eglyną ir mato - kiškis lapatuoja.

- Eitu, striukuodegi! Palauk, susilyginsime! Pažiūrėsime, kuris greitesnis! - užkukė vilkas.

O kiškis neatsigręždamas kūrė ir nukūrė už kalniuko. Vyk neviršęs, vis tiek nepavysi. Kinkuoja vilkas ir pyksta. Egi, antai lapė su lapiukais badmintoną žaidžia.

„Na, cit! - nuvarvino seilę plėšikas ir pagalvojo: - Dabar tai bent sočiai papietausiu.“

Prisėlino arti, liko vos keli žingsniai.

- Ham! - amtelėjo, kad grobį pritenktų ir puolė visom keturiom.

O lapė tik: - Kiaukiau!

Ir visa šeimyna sukurnėjo pro atdaras angas į olą. Paimk, kad geras.

Bandė brautis vilkas, bet po ten nėra jokios švieselės. Baugu Dilbai nosį tamson kišti. Atsitūpė jis ir svarsto:

- Nusnausiu valandėlę, gal kartais lapė išlįs apsidairyti.

Tuo tarpu tik kaukšt kankorėžis į pakaušį.

- Čia dabar? - susiraukė Dilba.

O voverė strykt pastrykt nuo šakos ant šakos.

- Kad tu man ant galvos užšoktum, tai sakyk, šokėja esi, o dabar... - paniekinamai numojo vilkas letena.

Voverė nieko neatsakė, tik knakt, paleido antrą kankorėžį. Šiuo kartu net guzas ant kaktos iššoko.

- O, kad tu prasmegtum! - suurzgė Dilba ir nudilbino toliau.

Girdi jis - upėje tešku tešku, kažkas pliuškenasi. Ogi bebras sielius plukdo.

- Sveikas, brolau! - pasisveikino ir paprašė: - Ar negalėtum perkelti manęs į aną krantą?

- Kodėl gi ne, lipk ant plausto, - atsakė bebras. Vilkas atsitūpė patogiai ir, nutaikęs proga, čiupo bebrą,

o tas šlapias ir slidus, šmurkšt ištrūko ir pasinėrė po vandeniu.

Liko Dilba vienas ant plausto vidury upės, o srovė neša. Išsigandęs ėmė jis baisiausiai kaukti. Subėgo kiti vilkai ir kad kuris išmanytų, kaip pagelbėti bėdos ištiktajam.

O kiek baimės buvo Dilbai, kol tėkmė nuplukdė jį užutėkin, kur šiaip taip išsikabarojo! Džiovindamas kinkas, atsiminė jis į pajuoką patekusią visą vilkų giminę ir ėmė plūstis:

- Nevalyvi žiopliai! Visi žvėrys kvaili, nėra ko iš jų mokytis! Va! - parodė jis ant kaktos iššokusį guzą.

- Žiūrėkit, kiek aš proto įgijau. Dabar pamokysiu visus, kaip vilkams reikia garbę kelti. Egi girkime patys save ir būsime garbingi!

- Hau ho! Hau hau! - sustaugė gauja, o Dilba pradėjo dėstyti savo mokslą:

- Aš esu šaunus vilkas! Mano kailis pilkas ir labai gražus, tik kvaili padarai to nesupranta. Aš esu labai protingas, o mano vaikai dar protingesni. Jie - vien protas be žioplumo priemaišų! O mano tėvai išminčiai! Aš esu labai sumanus!

- O aš! - pertraukė Dilbą kitas vilkas. - Esu labai gražus! Aš gražuolis! Mano kailis - brangi puošmena. Draugai manimi žavisi. Be to, aš esu gydytojas. Kas patenka į nasrus, tas sveikas keliauja tiesiai įmano pilvą ir daugiau nesiskundžia ligomis. Dėl to aš esu labai garbingas.

- O aš! - įsiterpė vilkė, šešių vilkų močia. - Esu garbė, grožis ir išmintis paimta kartu!

- O aš! O aš! - supratę mokslo pagrindus ir vienas kitą perrėkdami, ėmė kaukti vilkai.

Nuo to kaukimo jų garbė ir grožis nė kiek nepadidėjo. Neįgavo jie daugiau ir proto, tik išbaidė žvėris ir liko girioje vieni. Prispaudė juos badas. Nėra ką daryti. Nutilo vilkai ir patyliukais išėjo medžioti. Bet Dilbos mokslo jie neužmiršo.

Dabar senis vilkas štai kaip moko savo vaikus. Kai randa paliegusį kiškį, nugaišusią stirną arba iš medžio iškritusią ligotą voverę, tuoj pakelia jis grobį ir rodo jaunikliams, sakydamas:

- Ar matot, kad aš greitesnis už kiškį? Arba:

- Štai pagavau vikruolę stirną ir tuoj ją sudorosiu!

- Man vieni niekai įsiropšt į medį ir nukelt iš ten voverę!

Prisidėję vilkai ima traukti visą pagyrūnų giesmę. Kas retai lankosi girioje ir nepažįsta šitų padarų, tas klausosi postringių melodijos ir sako, kad vilkai geri muzikantai. O kas žino, kokie jie nevykėliai ir plėšikai, tą panašūs tauškalai tik juokina.

AVINIUKAS ŽIOPLIUKAS

Gyveno kitados senelis su senele. Kartą atklydo į jų kiemą avinėlis ir ėmė bliauti:

- Matyt, vargšelis alkanas, - pasakė senelė.

- Priglauskime jį. Mums bus ne taip nuobodu, ir avinėlis turės šeiminkus, - pasiūlė senelis ir įvedė svečią į trobą.

Senelė tuoj pašėrė, pagirdė jį ir paklojo minkštą guolį. Rytą nubudo avinėlis ir vėl ėmė bliauti.

- Ko verkšleni? Kas tave skriaudžia? - paklausė senelis. - Bijau vilko, - atsakė šis.

- Nebijok! Čia nėra jokio vilko, - ramino jį senelė.

Bet avinėlis vis tiek, ar bėgo paskui senelį, ar sekė paskui senelę, vis mekeno ir mekeno. Niekaip nebuvo galima jo nutildyti. Jis vis skundėsi, kad bijo vilko. Ir nieko jis neveikė. Net prie upelio atsigerti nenorėjo eiti. Užtat visi praminė jį Žiopliuku. Užaugo jis, kaip ir visi avinai, su ragais ir gauruotas.

- Ką darys vargšelis, kai mes numirsime? - susirūpino senelė.

- Nudvės badu – pagalvojo senelė.

- Kad mokėtų poteries kalbėti, tai galėtų nors elgetauti, - pasakė senelė.

- Nuveskim miestan. Gal rasim kokią moterėlę, kuri išmokys jį poteries. Mes už tai atsilyginsime, - pasiūlė senelis.

Kaip nutarė, taip ir padarė. Nuvedė senelis Žiopliuką miestan ir ėmė iš eilės belstis į kiekvienas duris, prašydamas žmonių išmokyti avinėlių poteries. Bet moterys, pamačiusios gaurus, kratėsi, nenorėjo priimti apšėpusio avino.

- Žinai ką? - tarė senelis. - Pririšiu tave prie stulpo. Tu tyliai lauk manęs čia. Aš pabandyčiau vienas tau vietos paieškoti. Gal tada geriau seksis.

Vos tik senelis atsitolino, Žiopliukas tuoj pat pradėjo bliauti. Išgirdo jo riksmą asilas, priėjo ir paklausė:

- Ko bliauti?

- Senelis nori, kad išmokčiau poteries kalbėti, bet niekas manęs nepriima, - pasiskundė Žiopliukas.

- Kam avinui poteriai? - nustebė asilas ir ėmė krizenti: - Nejaugi tu esi toks kvailas ir nesupranti, kad mieste avinus pjauna, o paskui jiems kailius lupa?

Išgirdęs tokius žodžius, Žiopliukas baisiai išsigando ir dar garsiau subliovė:

- Gelbėk mane! Aš bėgsiu iš čia!

- Kam tau bėgti, - sužvengė asilas. - Tave priglaus mano šeiminkas, jei pasistengsi jam patikti.

- O ką aš turiu daryti, kad patikčiau? - Matai vartus?

- Matau.

- Nubėk ir patikrink, ar lenda pro skylę tavo snukis?

- Koks tu žvėris esi? Greičiau išsk iš barsuko urvo! Tiek prigąsdintas avinėlis dar garsiau užbliovė:

- Aš, Žiopliukas aviniukas, ne kirpte nukirptas, bet pešte nupeštas. Vilkas uodegą man prisiuvo, o lapė vijo nepavijo. Dabar, kas tik išdrįs paliest mane, tą šoksiu ir subadysiu.

Visai suglumo barsukas. Pasikvietė jis ir bebrą, ir stirną, ir briedį, ir kiek kartų klausė, tiek kartą išgirdo:

- Aš, Žiopliukas aviniukas, ne kirpte nukirptas, bet pešte nupeštas. Vilkas uodegą man prisiuvo, o lapė vijo nepavijo. Dabar, kas tik išdrįs paliest mane, tą šoksiu ir subadysiu.

Sunerimo miško žvėrys ir nusprendė:

- Jeigu kam vilkas uodegą prisiuvo, reikia saugotis tokio padaro. Bėkim iš čia!

Ir visi išsiskirstė kas sau. O aviniukas Žiopiukas pasiliko gyventi barsuko oloje. Jis pats visų bijo, bet su ilga savo uodega ir kitus gąsdina.

KIŠKIO UODEGA

Jeigu kas mano, kad kiškis nuo pat atsiradimo žemėje turį trumpą uodegą, tai labai klysta. Pačioje pradžioje, kai visi žvėrys prie vieno stalo vaišinosi, mūsų zuikutis atrodė kitaip. Jo uodega buvo ilga, dvigubai ilgesnė už jį patį ir labai pasipūtusi. Pakilus vėjui, jam net bėgti nereikėjo, jis skriste skrido. Dėl to miško žvėrys paskyrė kiškį kviesliu. Jeigu kas keldavo vestuves ar krikštynas, tai be kiškio neapsieidavo.

Žvėrių gyvenimas staiga pasikeitė, kai kilnysis tauras atsisakė sosto, ir girioje pradėjo karaliauti liūtas. Naujasis valdovas slankiojo po laukymės ir riaumojo:

- Hu hau! Mhan šalta! Plona mano apranga! Pavaldiniai žvėreliai išsigando ir susispietę būrin tarėsi,

kaip sušildyti karalių.

- Gal jis tyko mums kailius nulupti? - įtarė lapė.

- Reikia būti atsargiems, - perspėjo briedis.

- Jei taip, suk galvą nesukęs, geruoju neišsisuksi, - pašoko voverė ir pirmoji spruko medžio viršūnėn.

Paskui ją nėrė ir kiaunė. Sukruto ir kiti žvėrys ieškoti slėptuvių. Barsukas įlindo į olą. Bebras plumtelėjo vandenin. Kurmis su pele ėmė rausti urvus. Lūšis stryktelėjo ant eglės šakos. Bematant visi išsisklaidė. Miške pasidarė nyku.

- Negalima taip gyventi. Grįžkite atgal! Argi nesmagu buvo drauge bėgioti? - susirūpino kiškis.

-Iš tiesų, ko bijoti?-padrąsino jį vilkas ir pasigyrė, kad jis su liūtu draugauja.

Kiškis labai troško, kad žvėrys nesipyktų. Pernakt jis budėjo ir saugojo, kad kas ko neišgąsdintų ir kad dėl to nekiltų kivirčų. Išaušus rytui toptelėjo jam mintis, kad reikia nueiti pas karalių ir paklausti, kokios aprangos jis pageidauja?

Tik nemanykit, kad kiškis ruošėsi siūlyti savo uodegą. Oi, ne! Jokių būdu.

Rado jis liūtą dar guolyje. Virtuvėje šeiminkavo sena, žila ir be ragų ožka. Ji kepė blynus, o juos į stalą nešė vilkas. Kiškis, kaip dera prieš valdovą, atokiai stovėdamas paklausė:

- Jūsų prakilnybe, pasakykite, kuo jūs norėtumėte šilčiau apsirengti?

- Cha cha chau! - nusikvatojo liūtas. - Nesirūpink, kiškeli. Verčiau eikš arčiau, pasišnekėsime, - nusišypsojo.

Bet griūs dar be pusryčių; nedirštu trukdyti, mandagiai atsiprašė kiškis ir išėjo.

Liūtas paragavo prisvilusių blynų ir taip suriaumojo, kad išsigandusi ožka strimgalviais iškurnėjo laukan.

- Ką pirmą sutiksiu, tam sprandą nusuksiu, bet šviežienos vis tiek surasiu, - ėmė urgzti liūtas.

Užsinorėjo mėsos ir vilkas. Tuoj jis lapatai lapatai pasileido bėgti, išnaršė daubas ir raistus, bet gaišenos nerado. Tada nudilbino jį į pievą, kur ganėsi avių banda.

- Avytės, baltavilnės! Karalius liūtas kviečia jus į puotą, nori su jumis pasikalbėti, -paploningęs balsą, prašneko vilkas.

Avys, nieko pikta nenujausdamos, visos susiruošė eiti. Pusiaukelėje sutiko jos kiškį. O šis paklausė:

- Buriutės, kur žygiuojate?

- Į karaliaus puotą, - atsakė tos.

-Negali būti! Tai netiesa! Juk aš esu kvieslys ir ką tik kalbėjausi su liūtu. Jis jokios puotos nekelia, - užginčijo kiškis.

- Ką tu pasakei? - tuoj prisėlino vilkas.

- Aš pasakiau, - porino ilgausis, - kad karalius liūtas nekelia šiandien jokios puotos.

- Ak šitaip! - išsižiojo vilkas ir krimst krimst nukando kiškiui uodegos galą.

Visas jo uodegos gražumas dar liko, bet kiškį labai įskaudino ir įžeidė toks vilko elgesys. Jis tuoj pat nudūmė pas karalių ieškoti teisybės ir prašyt, kad nubaustų kaltininką. Skubiai papasakojo jis, kas nutiko kelyje ir parodė sužalotą uodegą.

- Ir kaip anksčiau aš šito nesupratau, - suniurnėjo liūtas ir pamojo letena: - Ateik arčiau! Liko tik bigė, kokią mes šiandien matome.

Skųstis ir ieškoti teisybės jau nebuvo kur. Laimė didžiausia, kad gyvas ištrūko. Oi, pasimokė kiškis tada! Dabar, jeigu mato kokią neteisybę, tai tyli. Jis nenori nieko net kelyje sutikti. Neveltui žmonės sako:

- Bailus kaip kiškis.

Bet iš kur bus jam drąsa, kai žino, kad iš jo uodegos liūtas sau karčius pasisiuvo?

ŠUNIŠKA TARNYBA

Kartą mes ėjome į miestą ir nešėme sunkius knygą ryšulius. Pavargę sustodavom, pailsėdavom ir vėl traukdavom tolyn. Bestoviniuodami pastebėjome, kad ties viena kryžkele pasirodė žmogus dviem šunimis vedinas ir pasuko paskui mus. Greit vienas jo gaurius pasivijo mus ir puldinėdamas lojo. Kai pradėjome nuo jo gintis akmenimis, Šeimininkas pasišaukė jį atgal.

Netrukus kitas gaurius pribėgęs apuostė mus, apšniukštino, pavizgino uodega, pasimeilino ir sugrįžo prie šeimininko.

- Štai du keturkojai ir abu panašūs kaip vandens lašai, -tarė mano bendras. - Bet vienas pikčius taikėsi įkšti, o antras meilus, gerutis, siekė rankas laižyti.

- Gal priklauso nuo dresiravimo? - pasakiau aš. -Balažin.

- O gal vienas sotus, o kitas neprišertas, alkanas, užtat ir puolė mus?

- Šuo lieka šunimi, bet kai žmogus pavirsta tokiu padaru, tai nepalyginamai baisiau, - tarė pašnekovas.

- O kur tu taip matei? - paklausiau jį. -Ir ne vieną kartą.

-Na, pavyzdžiui. -Nepatikėsi.

- Kodėl?

- Todėl, kad reikia pamatyti savo akimis.

Taip mes kalbėjomės eidami keliu ir vis dairėmės, ar vėl nesiveja tie šunys. Ir visai nepastebėjom, iš kur ir kada atsirado trys vyrukai ir ėmė su mumis koja kojon žingsniuoti. Vienas rodėsi lyg tai būtų tų šunų šeimininkas. Antras buvo apsvilkęs plačiu ir ilgu panašiu į sėmėgą apsiaustu, kurio skvernai žeme vilkosi. O trečias priminė kaliausę su kailine, nulėpusiom ausinėm kepure. Jie net nepasisveikino. O mes nesusėjom į juos kreiptis, nes sėmėgius tuoj paklausė:

- Kur einate?

- Į miestą, - atsakiau aš.

- O ką taip sunkiai nešate? -Knygas.

-O kokias?

- Gražias ir labai įdomias.

- O ką su jomis veiksime?

- Skaitysime.

- O kai perskaitysite, kur jas dėsime?

- Į spintą, jeigu bus ten vietos. -O jeigu nebus?

- Tada ant stalo paliksime.

- Negi ten visą laiką jos ir gulės?

- Kai atsiras vietos, kitur jas padėsime.

- Ir niekam jų skaityt neduosit?

- Jeigu kas paprašys, tai duosim.

- O kodėl tamstelė taip be atvangos kamantinėji? - įsiterpė mano bičiulis.

- Tavęs gi neklausia, ko tu kišiesi? - tuoj priėjo prišoko nulėpaušis O sėmėgius toliau mane dardė;

- Ar mieste gyvenit? -Ne,-atsakiau.

- Tai į svečius eini?

- Taip.

- Ar ilgai ten būsi? -Kol nusibos.

- O kai nusibos, kur tada eisi? -Namo.

- O kur namai? -Toli.

- O kur taip?

Mano bičiulis mostelėjo ranka ir davė ženklą sustoti. Mes pasidėjome ryšulius ant žemės.

- Kodėl nebeinate? - paklausė nulėpaušis.

- Pavargom, - atsakė jam bičiulis.

- Ar ilgai taip stovėsit?

- Kol pailsėsime.
- Antai debesys užaina, tuoj pradės lyti.
- Mes turim skėčius ir nebijom lietaus.
- Betgi jau vakaras artėja.

Mano bičiulis nieko nebeatsakė, tik panarino galvą ir atsisėdo ant žemės. Aš irgi tylėjau. Mūsų bendrakeleiviai pastoviniavo, pasisukiojo aplink, kažkuris iš jų tarytum suuzgė ir visi trys nupėsčiavo.

- Pagaliau atsikratėme, - su palengvėjimu atsidusom. Mes nesijudinome ir žiūrėjome, kol jie nutolo ir dingo

už kelio vingio. Pradėjo lietus krapnoti. Reikėjo žingsniuoti įkandin tos trijulės. O jie mums atrodė keistuoliai, panašūs įplėšikus, kurių reikia saugotis.

Laimei, dabar kelias buvo tuščias ir dėl to buvo smagu. Pagaliau pasiekėme miestą. Ties pirma užeiga tik:

- Au au! Au au! - aplojo mus pažįstamas šuns balsas. Ogi žiūrim-prie tvoros prišti tie gauriai, kurie paskui

mus sekė. Šalia padėtas krepšys, o ant jo užmesta sermėga ir kailinė su nulėpusiomis ausinėmis kepurė.

- Ar matai? - paklausė bičiulis. -Matau. O kas tokio?

Taigi šitais apdarais buvo užsimaskavę šunys, - paaiškino man.

Įėjome mes į užeigą. Prie vieno stalo sėdėjo šunų šeimininkas, tas pats pakeleivis, kuris eidamas kartu nepratarė nė vieno žodžio.

- Ar dabar supranti? – sušnabždėjo į ausį mano bendras ir pridūrė: - Jeigu nebūtum matęs savo akimis, ar patikėtum, kaip žmogus šuniu pavirsta?

ŽVĖRIŲ TARYBA

Įsismagino žiema. Speigai poškino tvorą ir braškino upių ir ežerų ledą. Laukai ir miškai miegojo po storu sniego patalu. Pulkais skraidė varnos ir krankė. Nerimavo ir žvėrys. Jiems irgi buvo sunku rasti ką ėdamo.

Brisdami per sniegą kaleno dantimis vilkai. Kad nors ką gyvą nutvertų. Ilgai gainiojo jie šernų bandą, vijosi kiškius, bet tie ir anie paspruko, dingo iš akių.

-Blogai! - atsiduso senis vilkas.

Įklimpo jis pusnin ir nė iš vietos. Baisiai pavargo, o sėbrai nubėgo ir paliko jį vieną. Tupi vilkas sniege ir galvoja, - kur rasti už save didesni paliegėlių?

Taip jam lūkuriuojant, atsluogė lapė - balta, apšarmojusi, alkana ir pavargusi.

- Laput, ar čia tu? -užkalbino ją vilkas.

- Aš, - atsiliepė ši.

- Kaip tau sekasi? - paklausė.

- Prasčiau jau negali būti, - sušnirpštė kūma. Netrukus per sniego arimus atsirausė paklydęs šernas.

- Degliuk, ar čia tu? - kreipėsi į jį vilkas.

- Aš, - kriuktelėjo tas. - Kaip laikaisi?

- Kam dar ryklę aušinti, argi nematai, kad žarna žarną ryja, - sukriuksėjo šernas.

Jiems taip besišnekant, atpūškavo kiškis. Iš to skubėjimo jis vos vilkui ant galvos neužšoko.

- Kiškeliuk, ar čia tu? - prašiepė iltis vilkas.

- Aš, - atsakė skeltalūpis. -Kaip reikalai?

- Vargai spaudžia, prie želmenų neprisikasū, - prisipažino kiškis ir jau buvo beskuodžiaš tolyn, bet įsiterpė lapė:

- Atsivėpk, pabūk čia, visiems drauge bus smagiau.

Pamatė kiškis, kad vilkas su lapė iki ausų prasmegę sniege, o šerno tik šnipas kyšo, pritūpė valandėlei ir jis. Bado genama atklydo čia ir stirna. Ji irgi buvo sustirusi ir pavargusi.

Vilkas, išvydęs tiek alkanų ir šalčio iškankintų žvėrių, pralinksėjo.

-Visi mes esame vargšai, - pradėjo jis kalbėti. - Niekas mumis nesirūpina. O už vis blogiausia, kad mes patys vienas kito vengiamo. Galėtume dažniau susitikti, pasitarti, kam pagydoma liga, mes, vilkai, pirmieji nuskubėtume į laidotuves.

- O mes, lapės, galėtume surengti krikštynas, - pritariamai linkčiojo ilgauodegė.

- Visada stirnas pakviestume į vestuves. Jos labai tiktų, ant vaišių stalo, - dėstė vilkas. Tai išgirdusi stirna pasileido bėgti, bet vilkas meilikaujančiai sušuko:
- Palauk, gražuole! Ne taip aš pasakiau. Stirnos geriausiai sugebėtų vaišinti svečius prie stalo.
- O kiškiai galėtų prižiūrėti mažylius. Jiems pavestume vaikų darželį, - paplonino liežuvį lapė.
- O šernai išraustų žemę. Pasėtume javų, užaugtų duonos, ir Šiaudų turėtume šiltam guoliui, - įrodinėjo vilkas, kol stirna, kiškis ir šernas nusikapstė nuo jo tolyn.
Tą šaltą žiemos dieną užvaldė nukaršėlį vilką mintis sukurti žvėrių draugiją. Pavasarį jis susirado savo gaują ir išdėstė sumanymą. Jaunikiams vilkams labai patiko tokia gudrybė. Rudenį, kai pradėjo kristi lapai, jie prilipdė miške tokių skelbimų:
„Dėmesio! Kad pasiruoštume artėjančioms negandoms ir kad sveiki peržiemotume, kviečiame visus į pasitarimą. Išrinksime žvėrių tarybą. Jai pavėsime rūpintis visais mūsų reikalais.“
Kas skaitė tą raštą, o kas į jį ir žiūrėti nenorėjo, bet vis tiek pamatė, kaip vieną dieną didžiausia vilką ruja nuguzėjo paupin. Ten prasidėjo jų susirinkimas. Senis vilkas stūgavo, urzgė, o jaunikliai vilkiūkščiai zujo šen ir ten, kvietė žvėris, šūkavo, prašė priėti arčiau. Miškas atrodė kaip išmiręs, net čia dairėsi, kad jų nenutvertų. Netekęs kantrybės, senis vilkas paskelbė:
- Išrinkom žvėrių tarybą! Jos pirmininku būsiu aš pats, o pirmuoju padėjėju bus mano vyresnysis jauniklis, antruoju padėjėju - antrasis jauniklis, o tarybos nariais - visi mano anūkai!
Iš džiaugsmo vilkiukai ėmė staugti. Kas susirinkimo nematė, tai bent girdėjo, kad jis įvyko ir žino, kad visą žvėrių tarybą sudarė vieni vilkai.

KIŠKIO PYRAGAI

Pasaka apie vaikų pamiltą kiškelį

Kuris gi iš mūsų neragavome kiškio pyrago? Bet patį kiškį, kepatį bandeles, vargu ar visi matėme, nors jis darbuojasi kasdien iki vėlumos, o dažnai ir per kiaurą naktį.

O kiek rūpesčių rūpestėlių turi kiškelis!? Kviečius išaugink, grūdus sumalk, miltus nusijok. Pats pasirūpink ir mielių, ir malkų, ir krosnį iškūrenk. O dar bijok, kad vilkas ar šiaip koks bastūnas neužpultų ir viso triūso vėjais nepaleistų. Bet kas myli vaikus, tam jokios kliūtys nebaisios.

Vienas toks kiškelis Dauvylutis įsikūrė prie Rokiškio miesto esančioje girioje. Jis pats su krepšeliu dargi vaikščiojo pakiemiais ir dalijo paplotėlius mažyliams. Žiūrėk tik- barkšt barkšt pasibeldžia į duris ar langą. Jei vaikai atidaro, jiems į rankas pyragėlių įteikia, o jei ne - mamai ar tėčiui paduoda arba pašalėje palieka. Tad kaip nemylėti tokio kiškučio?!

nuo Šunų kiauksėjimo žvėrimis plaukai pasišiaušė. Tuoj kur kas, kokią užuolandą radęs, išsislapstė. Liko vienas Dauvylutis. Jis minkė tešlą.

- Bėk, kiškeli, bėk! Ištiks tave nelaimė! -baiminosi putpelė.

-Būk atsargus! Saugok savo kailį! Lįsk kemsynan slėptis! -perspėjo jį nykštukas.

Bet kaip Dauvylutis leis tešlai perrūgti, krosniai ataušti arba iškeptiems paliepsniams niekais nueiti?

-Mane vaikai užtars! Mane vaikai apgins! - vylėsi jis ir, nors jau panosėje trimitavo medžiotojo ragas, nudulkėjo, pintinėle nešinas, kaiman.

Tada ir prasidėjo didžiosios gaudynės. Net patys drąsiausi vaikai nebūtų galėję padėti. Dauvylutį užpuolė pulkas skalikų ir ant eiklaus žirgo raitas Capūnas.

Oi, tada miklino kojas kiškelis! Nuo šunų jam pavyko pasprukti. Mat Šie užuodė šviežio pyrago kvapą ir įniko draskyti krepšį. Tada Dauvylutis liuoktelėjo per jų galvas ir kūliavirsčiais pasileido pakalnėn. Kol Capūnas susigaudė, kas tame bruzdesy dedasi, kiškutis jau nukulniavo tiek toli, kad Šautuvo kulka jo nebepasiekė. Bet sniege liko pėdos, ir šaulys šoko vytis. Tris dienas ir tris naktis jis persekiojo vaikų numylėtą zuikutį. Abu suko ratus ant užšalusių upių ir ežerų, ant plyno lauko ir duburiuotam slėny, kol pagaliau pašautas parkrito Dauvylutis.

- Aš liksiu gyvas, jeigu vaikai..neužbaigė sakyti jis žodžių ir užmerkė akis.

Šaulys Capūnas parsinešė kiškelį namo ir iškėlė puotą. Kartu su tėvais jis pakvietė į svečius ir mažą mergytę einant ji pamatė vyrutį. Jis kartą net per žiemos pūgą atgabeno jai riestainių. Taip gaila, taip gaila pasidarė mergaitei kiškeliui.

Kai baigėsi vaišės, Eigintė surinko baltus Dauvylučio kaulėlius, nunešė sodan, paslėpė giliai pusnyje ir aplaistė ašarėlėmis.

Netrukus išaušo pavasaris. Ėmė tirpti sniegas. Papūtė šiltas vėjas. O kai pradėjo šildyti kaitri saulė, kai lietus apjuosė vaivorykšte žemę ir sužaliavo žolė - tik trekšt, barkšt, šast, strykt pastrykt ten sode, ir pašoko ant kojų gyvas, atjaunėjęs kiškelis.

- Ačiū tau, geroj i Eiginte! Tu pagailėjai manęs vargdienėlio ir surinkai išmėtytus mano kaulelius! - tarė Dauvylutis.

Jis pasiražė, apsidairė ir nukuldeno miškan. Tiek rūpesčių ir darbų jo ten laukė.

Po to nuotykio iki šios dienos laimingai gyvena kiškelis Dauvylutis Rokiškio apylinkėse ir kaip kepeš tebekepa vaikams pyragus.

AUKSINIAI KIAUŠINIAI

Padėjo kartą Raiboji vištytė auksinį kiaušinį. - Kutkudak! -pašaukė ji Pentinuotąjį gaidelį.

- Ko ko ko kooo! - atsiliopė gaidys ir, strykt pastrykt atšuoliavęs prie vištelės, baisiai nustebo.

Jam dar niekada neteko to matyti - gūžtoje žibėjo tarytum saulės gniūžtelė, auksinis kiaušinis!

- Pardavę jį gausime daug pinigų, - aikelėjo Raiboji.

- Ko ko kooo! Kas be ko! Būsime turtingi. Iš baltų rąstų suręsime sau namą.

-Pamūrysime krosnį. Bus mums šilta ir smagu.

- Ir gūžtą galėsime šilkais iškloti.

- Aš pasisiūdinsiu naują sijonėlį.

- O aš nusipirksiu gražias kelnytes.

Iš džiaugsmo vištelė be perstojo karkė, o gaidelis kaka-rykino. Abu lenktyniaudami skaičiavo ką, pardavę auksinį kiaušinį, galės nusipirkti ir ką įsigyti.

Bet dar didesnė nuostaba juos apėmė kitą dieną, kai Raiboji padėjo antrą auksinuką. Tada vištelė svajėjo jau pirkti dvarą, o gaidelis ketino statyti pilį. Bet jiems taip kudakinant, šmėstelėjo žvirblio šešėlis. Vištytė tuoj užsičiaupė, o gaidelis pritildė kakarinę. Juos apėmė baimė, kad koks praėjūnas neužklystų ir neatimtų brangenybių.

- Atsarga gėdos nedaro. Paslėpkime kiaušinius! - sušnabždėjo vištytė.

-Ko ko koo! Kas be ko [-mirktelėjo gaidelis ir sparnu parodė tamsų daržinės kampa.

Skubiai abu nurideno ten vienas vieną, o antras antrą kiaušinį ir storai apklojo šiaudais.

Kitą dieną Raiboji padėjo trečią tokią pat brangenybę. Šiuo kartu vištytė su gaideliu tik susižvalgė ir guru guru, netarę nė žodžio, nutempė į slėptuvę.

Užmiršo vištytė naują sijonėlį, o gaidelis gražias kelnytes. Nebereikėjo jiems nei baltą rąstų trobos, nei šiltos krosnies, ir nebesvajėjo apie didelį dvarą ar aukštą pilį. Pentinuotasis tik stypčioj o aplink gūžtą ir budriai žvelgė į kampa, kur po šiaudais gulėjo trys auksiniai kiaušiniai. O Raiboji lakstė patvoriu, ieškojo sliėkų, gaudė vabalėlius, lesė grūdus, kapstė šiukšlyną ir rankiojo kirminus. Ji stengėsi, kad kitą dieną veltui.

Netrukus daržinės kampe, po šiaudais, išaugo aukso kupeta, o gaidelis su vištyte, ką tik gyvą sutikę, pašiaušdavo plunksnas ir nukabindavo snapus.

- Kas nutiko kaimynėliams? Kodėl taip susirūpinę? – kartą paklausė perekšlė, atėjusi į svečius su pulku mažų viščiukų.

- Vargas spaudžia. Vos galą su galu suduriam, - sutartinai atsakė Raiboji ir Pentinuotasis.

O kampe jau stigo šiaudų visiems auksiniams kiaušiniams apdengti. Gaidelis sumanė kasti gilią duobę, o vištytei liepė siūti maišą. Kai darbas buvo baigtas, surinko ir sukrovė jie kiaušinius į maišą ir ėmė tempti į duobę. Bandė šiaip, bandė kitaip. Vienas stūmė, kitas traukė, o auksas sunkus - nė krust. Nutarė darbštuoliai priartinti duobę. Abu įniko kapstyti žemę. Tada lyg tyčia pats maišas krypt ant šono, burdokšt apvirto ir prislėgė vištelę su gaideliu. Žmonės rado juos nebegyvus po auksinių kiaušinių krūva.

SKUBUS POSĖDIS

Nebaigusi skaityti knygos, Pelėda sušaukė bendrijos pasitarimą ir ėmė kamantinėti:

- Kiškį, ar patinka tau šios pasakos?

- Už man skirtas liaupses dėkoju, o dėl stipruolių sumenkintos šlovės užsičiaupiu. Ne kartą buvau patekęs į pasalą ir žinau, kokią kainą reikia mokėti už tiesos žodį.

-Varne, tu drąsiai rėžk tiesą!

- Iš manęs šaiposi, vadina kvaiša ir vagile. Įsidėmėkit, visa varnija yra patys protingiausi paukščiai. Kai mes imsime klykti, netrukus užgrius audra.

- Vilke, kai tu staugi, visas miškas dreba. Kada paliausi mus gąsdinęs?

- Bent nebandykit manęs perauklėti. Vilku gimiau, vilku ir dvėsiu. Už nušautą vieną gentainį esu pasiryžęs sudraskyti šimtą avių.

- Šunie, ar tavęs nejaudina vilko kerštinga poringė?
 - Aš ten losiu, kur duos man lakti.
 - Šerne, tu tark žodj.
 - Jei gausiu pūdą gilių, kriuksėsiu, kol visiems nusibos.
 - Pele, į tave kreipiuosi.
 - Jaunam galiu duoti dantis, o aš pati tik savo urve cypsiu ką noriu.
 - Kate, tu ką nors pamurk!
 - Aš riečiu uodegą tik kai meilinuosi ir kai mane glosto.
 - Gudruole lapute, tau teko gražuolės vaidmuo. Kokia tavo padėka?
 - Kas tiesa, tai tiesa. Mano sidabrinis kailis puošia tik didelių ponių apyakles.
 - Ko zirzia širšė?
 - Mane palaidojo kaip karalienę, bet mano nuopelnų neišaukštino.
 - Skruzde, tu pareikšk savo nuomonę. Sujudo, užvirė visas skruzdėlynas ir anei balso.
- Iš dyko buvimo sukruoto zvimbti vabalai ir vabzdžiai. Įgeltos karvės pradėjo mukti, o ožkos su avimis mekenti. Būti pasidarė neįmanoma. Pelėda skubiai smuko į uokšą ir įniko skaityti knygą toliau.

OŽKOS, LAPĖS IR VILKĖS TARNYBA

Nikis buvo pokštininkas, guvus linksmuolis, žodžio kišenėje neieškojo. Kitus linksmino, bet jeigu jis pats juokdavosi, tai visada juokdavosi paskutinis. Jam sekėsi, netgi į balą puolęs, mokėjo sausas pakilti. Jis gyveno vienui vienas ir niekas netrukdė jam pramogauti.

Bet vieną vakarą atsitiko štai kas. Barkšt barkšt pasibeldė kažkas į duris.

- Prašau įeiti! - sušuko Nikis.

Sulig tais žodžiais įslinko vidun ožka ir susigaužė prie slenksčio. Matyt, jauniklė, nes atrodė labai baukšti.

- Ko nori? - paklausė.

Ožka neatsiliepė tik dar žemiau nudelbė galvą.

- Nebylė, - toptelėjo mintis ir pašoko nekviestą viešnią vyti lauk, bet pagailėjo.

- Pabūk pernakt, kieme gali tave šunes sudraskyti, - tarė Nikis ir nuėjo miegoti.

Rytą pabudęs žiūri - egi troba pašluota, pusryčiai išvirti garuoja jau ant stalo, krosnis pakūrenta, stovi sklidinasi kibiras vandens. Tik kelkis, prauskis, sėsk prie stalo ir valgyk.

- Kur išmokai šeimininkauti? - paklausė ožką. Bet ši kaip kiurksojo pasieny, taip net nesujudėjo.

- Nelaiminga kurtinė, - palingavo galvą.

Pietums ožka prigamino įvairiausių valgių tarytum didžiai vakarienei ji iškepė burnoje tirpstantį pyragą ir daugybę cukrinių paplotėlių. Jis gardžiavosi užsigerdamas midumi ir gira.

Už ožką puikesnės šeimininkės ir su žiburiu ieškodamas-nebūtum radęs. Drabužiai išplauti ir sulyginti. Lova švariai paklota, o troboje tvarka be priekaištų. Už tokius darbus negi varysi ją iš namų. Tegu tik būna.

Ilgai tarnavo ožka Nikiui. Būtų buvę viskas labai gerai, jeigu ne mįslė, kurią sunku buvo įminti. Mat ožka šeimininkavo tik naktį, kai visai sutemdavo, o dienos metu, kai Nikis išeidavo iš namų. Šiaip ji susiraičiusi kiurksojo prie krosnies.

O gal čia kokie burtai? Gal ji niekam nematant pavirsta gražuole mergele?

Norėdamas tuo įsitikinti, Nikis kelias naktis budėjo, bet tamsoje nieko negalėjo įžiūrėti. Girdėjosi tik kaip girgžda varstomos durys, taukši kilnojami puodai, cinksi imamos ar dedamos šakutės, subarška peiliai, šaukštai ir be paliovos kažkas trepsi.

Nyku darėsi dar ir dėl to, kad ožka neištarė niekada nė žodžio. Su ja nei pasikalbėsi, nei pajuokausi. Matyt, nujausdama, kad teks greit skirtis, prigamino ji kalnus valgių, o kasdien persisotinęs Nikis prarado apetitą. Neapsikentęs jis nuvedė ožką turgun ir pardavė, o sugrįžęs namo krito lovon ir užmigo kietu miegu.

Pažadino jį muzika. Įlindusi pro atvirą langą, tupėjo ant kėdės lapė ir pūtė birbynę. Piemenų melodija vėl užliūliavo Nikį, Kai antrąkart jis pabudo, lapė apsikarsčiusi blizgučiais šoko lapišką šokį.

- Sveika! Palabino įsibrovėlę.

- Gyva! - sukiauksėjo lapė.

- Iš kur atkeliavai?

- Iš miško.

- Ką ketini čia veikti?
- Šoksiu, grosiu ir dainuosiu, tau bus linksma ir smagu.
- Gerai, - tarė Nikis ir prisipažino - Aš šelmiškai praalkau.
- Pakentėk, kol sudainuosiu dvi dainas ir pašoksiu tris šokius, tada galėsime abu pasistiprinti. Nikis palaukė, kol ji spygavo ir striksėjo, tada atsirikė ožkos iškepto pyrago ir ėmė kamžloti. Lapė irgi prisėdo draugėn ir šveitė ką tik nutvėrusi.
- Taip kartojo kasdien. Prisiklausęs linksmybių, Nikis miegojo lyg užmuštas. Bėda tik, kad nebuvo kam šeimininkauti. Lapė nieko kita neveikė, tik grojo, šoko ir dainavo. Dabar Nikis gailėjosi, kad pardavė ožką. Prie lapės ji būtų buvusi labai reikalinga. Jos priruoštos atsargos baigėsi. Alkanam, apskretusiam ir nekūrentoje troboje stidenant, greit apkarto lapės linksmybės. Vieną vakarą supykęs jis užriko:
- Liaukis spygauti!
- Lukterk, kol sudainuosiu penkias dainas ir pašoksiu dešimt šokių, - sukikeno lapė ir dar labiau įsismagino šėlti.
- Nikis klausėsi klausėsi, žiūrėjo žiūrėjo ir, kai įpusėjo devintas šokis, nebeištvėrė ir čiupo lazda. Išsigandusi lapė spruko pro langais kur atėjusi.
- Suerzintas šaunuolis Nikis negalėjo tą naktį net užsnūsti. Dar aušrai neišbrėškus pro tą patį langą įsiropštė vilkė. Jos akys žybčiojo tarsi žibintai.
- Tai ką malonėsi čia veikti? - paklausė.
- Ką norėsiu, tą ir veiksiu, - atkirto storžievė ir ėmė šniukštinėti ir uostinėti po visus podėlius.
- Ko ieškai?
- Sviestainio, dešros arba kumpio.
- Veltui gaišti. Aš pats alkanas esu kaip vilkas.
- Tada ėsiu tave. -Už ką?
- Už tai, kad esti noriu, - sustaugė vilkė ir griebė Nikį už pasmakrės.
- Susimildama pagailėk ir palūkėk! Turėk tik kantrybės, ką nors aš sugalvosiu,- ėmė prašytis šis.
- Jei bus dvylika patiekalų, paliksiu gyvą, - prašiepė iltis plėšrūnė.
- Gelbėdamas kailį Nikis atsiraitęs rankoves virė košes, kepė blynus, čirškino lašinius, spirgino taukus, stengėsi įtikti vilkei. Ir taip diena iš dienos. Besidarbuodamas sulysu, subuvo, pasidarė į žmogų nepanašus. Pamatė, jog artėja prapultis. Kartą įsidrąsino ir smogė vilkei per nasrus. Bet kaip tu įveiksi laukinį žvėrį? Džiaugėsi tik, kad pavyko gyvam ištrūkti.
- Apraskytas Nikis pabėgo iš namų ir nežinojo, kur dėtis ir kur eiti? Ties kryžkele sustojo ir girdi - kažkas trypia, vejasi ir rėkia:
- Mekekė! Ciba bė! Kam pardavei mūsų mamą?! -apipuolė jį verkšlendami ožiukai.
- UČ! Skiba! Atstokit nuo manęs! - bandė gintis.
- Bet gyvulėliai nepabūgo, seka iš paskos ir bliauna.
- Pasileido Nikis bėgti miškan. Gal tankumynėje pavyks pasislėpti? Bet ten iš olos išlindo lapiukai ir ėmė kiauksėti, skalyti:
- Tu mūsų mamą išvijai!
- Išsilaužė mieta, manė gal nubaidys ir išgąsdins mažus žvėrelius.
- Bet tuoj pat apniko pulkas vilkiukų ir urzgia, staugia:
- Mūsų mama alkana! Ir mes norim būti! Tad kur dingti Nikiui? Kur rasti ramybę?

SALDŽIŲ UOGŲ SKANUMĖLIS

- Dvi sesutės, Goda ir Aistė, nuėjo į mišką žemuogiauti. Toli klaidžioti joms nereikėjo. Saulėtoje atšlaitėje užtiko raudonuojantį uogyną. Goda tuoj suskato rinkti į kraitelę, o Aistė vis negalėjo atsidžiaugti prisirpusių uogų gardumu. Praėjo valandėlė kita ir Goda tarė:
- Štai mano kraitelė jau su kaupu! Bet žiūri, dairosi - Aistės nėra.
 - Ūūūū! Kur tu? Atsiliepk! - sušuko. - Ūū... tu... liepk!- atkartoj o aidas.
 - Ne juokais išsigando Goda. Pabėgėjo į vieną pusę, į kitą. - Ūūūū! Aiste! Atsiliepk! - šaukė ji vis smarkiau. O aidas atkartoj tą patį. Iš sielvarto ašaros jau riedėjo per skruostus. Pagaliau pasigirdo: - Uū! Aš Čia! Einu pas tave!
 - Aistyte, kur dingai? - prišoko prie sesers Goda.
 - Kelmynėje žiūrėjau į žvėris. Jų ten labai daug prisirinko, didžiausi pulkai.
 - Ar tu neišsigandai?

- Ne. Man buvo įdomu. Aš žiūrėjau kaip ožys įkinkė vilką į žagrę ir arė žemę. Lokys rovė kelmus. Kiškis atvežė ratukuose maišą sėklų. Stirnos jas išbarstė tarp vagų.
 - O iš kur kiškis galėjo gauti sėklų?
 - Voverės pririnko.
 - Betgi voverės laipioja po medžius. Kaip jos galėjo pririnkti?
 - Labai paprastai. Juk medžių sėklos bręsta aukštai ant šakų. Todėl tik voverės gali jas pasiekti.
 - O ką dar matei?
 - Lapė mušė būgną ir šoko. Briedis trimitą pūtė. Kiškiai ūkavo ir rateliu ėjo. O voverės šokinėjo nuo medžių viršūnių ir darė mirties kilpas.
 - Negali būti? Tu juokauji. O gal ten cirkas atvyko? -Ne cirkas, bet tikri žvėrys, kokie zoologijos sode būna.
 - Tada eime ten abi. Ir aš noriu tokių linksmybių pasižiūrėti.
 - Dabar baisu. Gali vilkas užpulti. Jis jau baigė arti, bus pavargęs, alkanas ir labai piktas. Pabūgo mergaitės vilko. Abi apsisuko ir paskubomis patraukė namo. Jas pasitiko mama ir paklausė:
 - Aistyte, kodėl tavo pintinėle tuščia?
- Mažoji mergaitė išraudo ir nuleido galvą, o Goda paaiškino:
- Jos krepšelyje paslėpta pasaka.
 - Puiku! - nusišypsojo mama. - Valgysime Godutės uogas ir klausysimės Aistytės pasakos.
 - Apie miško žvėris, kurie dirbo, šoko ir muzikavo, o mano sesutė gardžiavosi žemuogėmis ir... - prikando lūpą Goda ir neužbaigė sakyti.

NETIKĖČIAUSIAS ATSIDĖKOJIMAS

- Pute! Putule! -Kar!
- Kodėl gi kapoja tave kitos vištos?
- Kar kar kar! - pajutusi paguodą drąsiau užkarkė senelės Ingridos glostoma jauniklė višta. Ji buvo kanapėta su baltu pagurkliu, o ant kaktos kalėsi skaisčiai raudona skiauterė. Šios puošmenos įlabai dabino. Kai senių vištą gainiojama ji išskleisdavo sparnus, rodėsi, kad nuplasnos iki pat debesų. Medžių šakos ir aukšta tvora sulaikydavo ją ir sugražindavo atgal į kiemą.
- Senelė Ingrida tausojo Kanapėtąją labiau negu kitas vištas. Ties ja paberdavo didesnę saują kviečių, o žliūge paskanintą ėdalą pakišdavo jai po pat snapu ir su šluota gindavo nuo jos užpuolikes. Dėl tokios pirmenybės numylėtinė greičiau prilesdavo ir, išlindusi iš kamšaties, imdavo karkti.
- Išgirdę jos balsą, gaidžiai irgi paleisdavo sutartinę:
- Ko ko koo! Gal reikia šio ir to? Visi jie rėžė sparną apie dailiąją vištelę.
- Ir atsitik man taip. Vidury šviesios dienos tarytum akmuo smigo iš dangaus vanagas ir čiupo gražuolę. Gaidžiai bemat išsislapstė kur kuris. Senelė Ingrida paskubomis pripuolė ir užsimojusi tvojo lazda, nepaisydama kam klius.
- Kanapėtoji baisiai išgąsdinta ir pritrenkta išsprūdo iš grobuonio nagų ir nulėkė anapus tvoros, po varnalėšomis. Nei galvos, nei sparnų, nei kojų neįstengė ji pajudinti. Lyg sapne girdėjo kaip senelė Ingrida ieškojo jos, landžiojo tarp varnalėšų ir šaukė:
- Tikatikatika!
- Leisgyvė vištėlė gulėjo. Kai atsipeikėjo ir pramerkė akis, pamatė priešais ją stovint Apšepėlį gaiduką iš Ingridos kiemo. Didieji gaidžiai jį pešiojo ir vydavo tolyn. Užšokęs ant tvoros jis gaudžiai traukdavo kakriekū. Dabar Apšepėlis laikė snape storą sliėką ir linkčiodamas galva liepė pasliškai Kanapėtajai prasižioti. Ši taip ir padarė, nes buvo išalkusi. Bet rydama sliėką užspringo, ėmė kapanotis ir pašoko ant kojų.
- Pagaliau, - pralinks mėjęs atsiduso gaidukas ir pakišo petį, kad jį atsiremtų paliegelė.
- Pamažu, žingsnis po žingsnio abu išlindo iš varnalėšų brūzgyno. Kanapėtoji manė, jog grįžta į kiemą, bet Apšepėlis gaidukas patraukė priešinga kryptimi, nes nenorėjo, kad jo surasta gražuolė atitektą bailiems didžiūnams. Jis nuvedė ją į gale sodo esančią daržinę. Ši buvo apirusi, skylėtu stogu, bet joje rado apiplėkusį šieno kūgį, kuriame galėtų susisukti gūžtą, ir prie sienos atremtas aplūžėles kopėčias.

Vakarui atėjus ant jų užšoko gaidukas, o jam iš paskos šiaip taip užsirepečkojo ir dailioji vištelė. Susiglaudę ir vienas kitą šildydami, jie praleido gana ramią naktį.

Prasidėjo neįprastas gyvenimas. Niekas į daržinę neatnešė nei kviečių, nei ėdalo. Reikėjo patiems susirasti lesalo. Gaidukas, užtikęs sliėką, vikšrą ar kirmėlę, pamatęs grūdą arba pagavęs vorą su muse, tuoj kvietė Kanapėtąją. Jis rūpinosi pirmiau ją pamaitinti, kad pasveiktą ir sustiprėtą. Jo pastangos nenuėjo veltui. Ligonė greit atsigavo, pralinks mėjo ir pasidarė dar gražesnė negu anksčiau atrodė.

Viskas būtų buvę gerai, bet įniko naktimis gąsdinti šeškas.

Visa laimė, kad jis neužlipdavo iki kopėčių viršaus, kur įsitaisė gaidukas su vištele, bet pūdinėdamas įvarydavo tiek baimes.

Nevilties apimti bėgliai persikraustė į sodą. Ten ieškodami saugios vietos nakvynei, užgirdo jie gailų pagalbos šauksmą:

- Gelbėkit! - kvarkė varlė.

Kurmio nutvėręs ją už kojos tempė į urvą. Gaidukas prišoko, kirto jį snapu, ir požemio plėšikas paleido auką.

- Ko norite, kad atsidėkodama jums padaryčiau? - paklausė išvaduota varlė.

Kartais būna, kad už menką paslaugą atpildas pranoksta didžiausius lūkesčius. Taip atsitiko ir šiuo kartu. Nesitikėdamas nieko gera, gaidukas numojo sparnu ir pasakė:

- Mums labai reikėtų nors mažos vištidės, bet tu negalėsi jos pastatyti.

- Kodėl gi ne? Aš turiu burtų maišelį, kurį kurmis norėjo iš manęs atimti. Jame yra daug nuostabių dalykų. Bet, - kiek pasiraususi jame varlė atsiprašė: - Gaila, vištidė į sąrašą neįtraukta.

- O gal yra ten tvartas? - įsiterpė dailioji.

- Jo irgi nėra. Bet gal jums tiktų pilis? - išpūtė akis kvarklė.

- O kas yra pilis? - suglumo gaidelis, nesupratęs Šio žodžio reikšmės.

- Tai didelis, aukštas namas, tvirtovė. Jame gyvena karaliaus.

- Ar yra pilyje lakta, ant kurios galėtume saugiai tupėti? Ir kad joks žvėris mūsų ten negainiotų? - susirūpino Kanapėtoji.

- Ten nebus jokios baimės, - radusi išeitį, pralinks mėjo varlė ir tęsė aiškinimą: - Pilyje pats svarbiausias daiktas -tai sostas. Jis turi atramą ir šonines atkaltes. Ant jų galėsite kuo puikiau atsitūpti.

- Gaidukas su vištele netikėtai atsirišo burtų maišelis, ir gale sodo radosi graži, aukšta, saulėje tviskanti gryno kvarco pilis. Abu laimingieji karksėdami užšokavo kilimais aptiestais laiptais į didžiąją menę, kur stovėjo aksomu apdengtas karaliaus sostas. Buvo dar anksti tūpti ant jo atlošos ir jie panorė pasižvalgyti pro bokšto langus.

Kaip pavertas matėsi senelės Ingridos kiemas. Ten tuoj pat kilo sujudimas. Paukščiai išsigando, nes dvi saulės ėmė šviesti: viena iš dangaus, o antra nuo pilies atšvaito. O kai susivokė ir nemažiau apstulbinta senelė Ingrida atkėlė vartus, tada visi puolė bėgti, kad iš arčiau galėtų apžiūrėti neregėtą daiktą. Pirmieji atskubėjo smarkuoliai gaidžiai ir beldė, prašė, kad atidarytų duris ir įleistų vidun. Kiek atsilikusios atlėkė jauniklės, o joms iš paskos krypavo senės vištos su žąsimis ir antimis. Kalakutai ir povai užsikorė ant medžių šakų. Visi kuo aiškiau pažino pro pilies langus besidairančią dailiąją vištelę ir Apšepėlį gaiduką. O šie lyg niekur nieko plastelėdavo sparnais tarsi sveikintų atvykėlius.

Gaidukas nenorėjo įsileisti didžiūnų gaidžių, kad nepradėtų iš naujo pešiotis ir kad nepaveržtų jo numylėtos gražuolės. O Kanapėtoji labai gerai atsiminė, kaip ją gainiodavo po kiemą senės vištos, todėl tokių viešnių irgi nepageidavo. Kai nusibodo jiems žiopsoti pro langus, nuskubėjo į valgomąjį, kur buvo paruošta karališka vakarienė ir, sukeldami dar didesnį pavydą, abu ėmė lesti skanėstus ir pragirdomis klausytis šnekų.

-Ne kas kitas, o vanagas įtaisė Kanapėtąją pilyje.

- Žinoma, kad vanagas. Nors ji mėgo aukštai skrajoti.

- Birt kaip man atsidūrė ten Apšepėlis?

- Tik pažiūrėkit, kaip žiba dabar jo plunksnos. Pasidarė dabita.

- Štai atėjo ir senelė Ingrida. Bet nei dailioji, nei Apšepėlis neatveria ir jai durų.

- Gal nemato?

- Pro tokius plačius langus kur tau nematys. Nenori. Ot koks dėkingumas! O dailiąją ant rankų nešiojo.

- Aš irgi norėčiau, kad mane vanagas pagautų.
 - Atsitūpk vidury kiemo ir lauk kol nutvers.
- Taip ir panašiai tarpusavy postringavo į pilį neįleisti nekviesti svečiai.

LIŪDNA ISTORIJA

Kas galėtų užsitikrinti, kad likimas jo nenubloš į tolimą užkampį, kaip kad atsitiko šioje pasakoje be rūpesčių užaugusioms vištelėms?

Geras dėdulė buvo įkurdinęs jas trobelėje, ant siauro kaip griovys upeliuko kranto, ir visada sočiai pilesindavo. Bet vieną pavasarį staiga naktį patvino tas upokšnis, nugriovė trobelę ir ant ledo lyčių nupludė vištas už šešių kilometrų į miškingą užtekį. Kelios iš jų nuskendo, bet trys didvyrės ir ketvirtas gaidys išsigelbėjo.

Sustyrusi, sušlapusi vištų šeimynėlė stideno nuo šalčio ir badavo, bet ištvėrė, kol potvynis atslūgo ir atšilo oras. Tada pradėjo veistis visoks gyvis ir želti žolė, o aprimusi srovė paliko pakrantėje daug nugaišusių žuvų. Tad tik lesk ir puotauk.

Vieta kur vištos atsidūrė buvo prie skardžio, pilno išgraužų, landų, duobių ir tarpeklių. Vaikai sakyti:

- Vienas malonumas žaisti slėpynes!

Vištos irgi nesiskundė. Žilvyčiuose ir karklių krūmuose surado jos saugias laktas. Dieną jas saulė šildė, žemė maitino, o upelis girdė. Tad ko daugiau norėt?

Atkūrusios vištelės sumanė kiaušinius dėti ir viščiukus perėti. Malonu klausytis, kai cypsi tik ką išsiritę cyp -cypliukai, švelnučiai auksaplaukiai. Bet nepaklusnūs padarėliai ėmė bėgioti pakrante ir privilegio varnas. Kudakindamos ir apverkdamos pagrobtus vaikus, vištos apsiskelbė plačioje girioje ir sužadino lapės smalsumą. Ši atsėlinusi tuoj pat nutildė vieną verksnę, o gaidžiui neleido net paskutinį kartą sugiedoti kakarieku. Liko dvi mirtinai išgąsdintos vištelės.

To skardžio atbrailoje turėjo išsirausios urvus kregždės. Jos matė vištų bėdas ir gailėsčio apimtos norėjo joms padėti. Skrajūnės nardė žemyn, aukštyn ir klykaudamos mokė:

- Dairykitės! O gresiant pavojui, įlskite į landas! Mažiau leskite, daugiau judėkite, tada išmoksitė skraidyti.

Bet kaip įkrėsi proto bailioms vištoms, kai jos dėl mažiausio šmėstelėjimo ima iškėlusios galvas karksėti? Įbaugintoms klajūnėms vištelėms atrodė, kad dėl visų jų nelaimių kaltos yra kregždės.

- Jos! Jos aukštai lekiodamos bičiuliauja su varnomis!

- Jos, aišku, kad jos magino ir atvedė čia lapė!

Taip kudakuodamos jos net nepastebėjo, kada vėl atslinko ilgauodegė. O kai nasrai jau prie galvos, iš grobikės nagų neištrūksi.

BESOTIS OŽYS

Nusipirko dėdė Anupras ožką. ir ožį. Taip manė jis prasigyventi. Ožka buvo kaip ožka, davė kasdien po litrą pieno. Tad ko daugiau išjos norėti? O ožys pasitaikė baisus rajūnas ir nenuorama. Jis tik ėdė, gėrė ir vis bliovė:

-Me ke kėė!

Dėl to ir Mekakoriaus vardą gavo. Bliaudamas jis skundėsi, kad nori dar daugiau ėsti ir vis dairėsi, nerimavo, bėgdamas ratu apie įbestą kuolą mynė juodą taką.

- Ko tau trūksta? - svarstė dėdė Anupras.

Kiek žolės jam duoda, vis nenustoja mekenti. Beviltiška buvo iš jo tikėtis naudos. Nors Mekakoriui nestigo nei taukų, nei plaukų, bet pašaro surydavo tiek, kad būtų užtekę dideliame jaučiui nupenėti. Jis veislei netiko. Dėdulė nusprendė paganyti jį iki bulviakasio, o tada surengti skerstuves.

Ožys nenujautė ir nesuprato, kas jo laukia, nes labai didžiavosi, kai gaudavo papildomai riešukučias miltų ir dvigubai didesnę glėbį dobilų negu ožka.

- Mane labiau myli dėl to, kad dailiai atrodau, - džiūgavo jis ir meknodamas šaipėsi iš ožkos: - Tu kvaiša esi! Į ką pasidarei panaši? Vieni griaučiai, baisu į tave žiūrėti - liesa, perkarusi, išmelži speniai žemę siekia.

Į tai ožka neturėjo ką atsakyti ir nukabinusi galvą tylėjo. Ji nediršo prisipažinti, kad šeimnininkas kas dien ją paglosto ir meiliai vadina Cibute. Atsidėkodama už gerą žodį, ji stengėsi kuo daugiau pieno duoti. Dėl to jai šonkauliai išsišovė ir nukaro tešmuo.

- Broleli, juk ne veltui mus šeria, - retkarčiais įspėdavo jį Mekakorių.

Bet brolelis žysit Cibutę, žvalgėsi aplinkui, ir stebėjo kaimyno bandą, kur ganėsi avys, arkliai ir karvės.

- Antai pažiūrėk, kaip į mane įsistebeilijo Žalmargė, -gyrėsi jis.

Jam patiko ir storavilnės avys. Kai nežinia ko išsigandusios, jos pakeldavo galvas, tuoj Mekakorius stodavosi piestu ir mekendavo:

-Va va va! Tik veizėk! Visos alei viena įmanė spokso.

Kartajam taip besistaipant, atsimezgė ant kaklo pantis, ir, pajutęs laisvę, ožys nurisnojo viešnagėn pas karves ir avis. Bet įpatiko piemu ir ėmė šnioryti botagu per nugarą. Ožka metė kaip jam kailjėrė. Apkultas bėglys negi grįš atgal. Jis įpuolė į vasarojų. Dar neišplaukėjusios avižos pasirodė esąs skanėstų skanėstas ir nepasotinamas ėdrūnas puto, kiek į pilvą lindo.

Pavakare atskuodė ten smaliūgauti ir stirnos, visai panašios į ožkas. Mekakorius, jau būdamas skersas, ėmė gretintis prie jų. O baikštuolės pabėga keliolika žingsnių ir atsigrėžusios žiūri, kas jas vejasi. Taip persekiojamos stirnos atviliojo ožį į pelkę. Pačios būdamos lengvos ir vikrios nušuoliavo per kemsus ir pasislėpė tankynėje, o nerangus išpampėlis įklimpo dumble. Brido brido jis, murkdėsi murkdėsi, kol visai nusikamavo. Kuo toliau kasėsi, tuo giliau grimzdo. Ir nei bliaut, nei rėkt, nei pagalbos šauktis.

Apie ožį ištikusią bėdą suuodė vilkai. Atskuodė visa gauja, bet per liūną prie nelaimėlio nedrįso artintis. Ne ašaras liedami, bet seiles varvindami jie staugė ir raudėjo. Laidotuvės baigėsi, kai liumpsinti pelkė užsivėrė virš Mekakoriaus galvos ir liko kyšoti du lenkti ragai.

Rytą atėjęs į ganyklą neradęs ožiodėdė nusispjovė ir tarė:

- Štai ir po skerstuvų.

Ši pasakaitė turi septynis moralus. Jie skirti visiems besočiams ir besaikiams:

I Jei kitiems naudos neduosi, ir pats jos neįgysi.

II Turėdamas daug ir skanaus ėdesio, nesiruošk ilgai gyventi.

III Jei kas į tave įdėmiai spokso, nemanyk, kad tavimi žavisi.

IV Kai nukrenta pančiai, nelįsk ten, kur tau nepriklauso.

V Nevyk to, ko pavyti negali.

VI Jei įklimpai į liūną, vilkai tavęs neištrauks. Nesišaipyk iš bičiulio, kai jis sunkiai tempia savo vargo

VII Naštą.

PELIUKAS METRAŠTININKAS

Seniai skaičiau istoriją, kaip miesto pelė aplankė lauko pelę ir labai nustebo, kad ši minta tik žolelių šaknimis ir suplėkusiais grūdais. Paskui, pakviesta į svečius, nuvyko miestan lauko pelė. Ten ją nusivedė viralinėn. Beragaujant kvepiančias dešras ir kumpį su skilandžiu, sužvangėjo duryse raktai. Vidun įėjo šeiminkė. Netikėtai užklupta lauko pelė pasimetė ir nesurado plyšio pasislėpti. Tupėdama kertėje ji drebėjo iš baimės, kad katė kur netykotų ir jos nepagautų.

Ši mažai tiesos turinti istorija buvo surašyta pageltusioje knygoje, kuri gulėjo numesta palėpėje, nes niekas jos neskaitė. Ji baigė jau dūlėti ir būtų visai išnykusi, jeigu ne keistas įvykis.

Vėlai vakarais, o kartais ir dieną, kai visai tylu, pradėjo ant lubų kažkas krebždėti. Taip tęsėsi gana ilgai ir labai įkyrėjo. Ėmiau ieškoti, kas ten dedasi?

Užlipau pastogėn. Tik vir vir man pro kojas peliūkštis ir palindo po balkiu. Žiūriu, - palėpėje į smulkius skutelius sučečiuoti ir išsklaidyti guli tos knygos lapai, o raidės taip sudėliotos, kad lengvai perskaičiau įdomų nutikimą, kuris prasidėjo tokiais žodžiais:

„Esu žiurkių gyvenimo tyrinėtojas. Mano vaikystė prabėgo kaime. Buvau vargingas peliukas. Gimiau po vėj o išdraskyta rugių guba. Kai pirmąkart išlindau iš lizdo, pliaupė baisus lietus. Mes buvom penki vaikai. Netrukus mus iš gimtos gūžtos išvijo. Du broliai ir dvi seserys dingo be žinios. Tėvo iš viso neprisimenu. Mes su motina ilgai slapstėmės po pagrėbtų likučiais. Baisu buvo iš guolio net naktį nosį iškišti. Mus gaudė pelėdos, ežiai, Šeškai ir žebenkštys. Dieną bijojom didesnių žvėrių ir paukščių. Jau nekalbu apie kates. Jos ištisai kėlė mums siaubą.

Šiek tiek saugesnę priedangą radom po sugulusiomis avižomis, bet neilgam. Jas pjaunant, žuvo motina, o aš iš ten pabėgau, kai rudenį arė dirvas. Likau našlatis ir galvojau, jog pasaulyje nebėra daugiau pelių. Ieškodamas užlandos, kur galėčiau žiemoti, netikėtai sutikau miesto žvyne. Ji buvo atvykusi į kaimą vasaroti ir pakliuvo į pelėkautus. Ten Genio tuksenimą išgirdo alkana varna. Ji irgi

ieškojo lesalo, bet nieko nerado. Nusiminusi atsitūpė ji eglės viršūnėje ir pro šakas ėmė stebėti, kadaro genys.

- Jis minta skiedromis, - nusprendė ir tarė sau: - Imsiu ir pabandyti. Gal iš tiesų mediena valgomas daiktas.

Pakrapštė, paknibinėjo varna šaką ir atplėšė žievės gabalėlį. Pakilojo, pakramtė, o berydama užspringo.

- Kve kve! - užkrankė čiaudėdama.

Sakai apkartino jai gerklę. O genys nesiliauja, kala sau ir kala.

- Ir kaip jis perkanda tokią kietybę? - pakraipė galvą varna.

Nusileido ji truputį žemiau ir užkalbino darbštuolį.

- Gerbiamasis, aš maniau, kad pats kaip ir dauguma paukščių esi mėšėdis, o dabar matau, medžius doroji. O gal sumanei girią iškirsti? - šyptelėjo.

- Be reikalo įtarinėji mane, kaimyne, - atsiliepė genys ir ėmė aiškinti: - Aš neskriaudžiu medžių, tik gydau juos nuo ligų. Gaila, kad tamstelė iki šiol neperpratai mano užsiėmimo.

- Kam dar giniesi? - nenusileido varna. - Pati mačiau, kaip ilgiausią atplaišą žiaumojai.

- Apsirinki, brangioji! - dar smarkiau subeldė genys ir iškėlė trainėlę. - Tik pažiūrėk, argi ne skanėstas? Turbūt ir pati mėgsti tokius delikatesus?

Pamačiusi riebią kirmėlę, varna išsižiojo. Baisiai norėjo ji lesti.

- Patark, mielasis, kur man rasti tokį mėšos gabalėlį? - ėmė prašyti.

- Tai paprastas dalykas! - geradėjiškai prašneko genys.

- Surask skylutę ir tuksenk ją, kol išlįs kirminėlis, o tada čiupk jį.

Varna skubiai nusliugė prie eglės kamieno, užtiko ties šaka įtrūkimą ir užsimojo: kirtu snapu vienąkart, antrąkart ir išplėtusi akis laukė, bet niekas gyvas neišlindo. Dar kartą rėžė ji, o tuo metu atlėkė vėjo gūsis, pakėlė šaką ir sugnybo varnai snapą. Nei surėkt, nei ką jai daryt. Trepsėjo, purtėsi, spardėsi, bet iš žnyplių snapo vis tiek neištraukė. Ir kol vėjas nenurimo, buvo varna prikautyta prie eglės.

Taip ji ir neišmoko rinkti kirminėlių iš medžių kamienų, o tik snapą nulenkė.

Dabar j jokias kalbas ji su geniu nesileidžia ir jo patarimų neprašo. O jeigu kas paklausia:

- Varnei, kodėl tavo snapas nulentkas? Ji tuoj lekia tolyn ir krankia: - Kam niekų klausinėti!

VABZDŽIŲ KARALIUS

Vieną labai karštą dieną ant tvoros nutūpė musė, drugys ir laumžirgis. Jie buvo labai alkani, nes visą priešpietį aplink zujo ir nieko nerado ėsti.

- Zzz... - striksėjo ir zirzė musė.

Ji vis dar vylėsi rasti kokį nors gyvą padarą ir, jeigu ne atsikąsti, tai iš piktumo bent įkąsti. Tačiau nieko nebuvo matyti. Kaitroje rodėsi, kad žemė dykuma pavirto. Tyla spengė ausis. Pavargę vabzdžiai suglaudė sparnus ir būtų gal užmigę, kai staiga pasigirdo smuiko rauda. Per pievą šuoliavo žiogas ir skelbė liūdną žinią:

- Mirė Karalienė!

Musė tuoj nubraukė ašarą ir suvapeno:

- Skubėkim į laidotuves!

- Ten nors paėsti gausime, - negudriai prisipažino drugys.

- Kvaily! - spyrė jam koja laumžirgis ir, sustabdęs žiogą, paklausė: - O kas dabar bus mūsų karaliumi?

- Nežinau, nežinau, - atsiduso šauklys. - Siūlo man sostą, bet smuikelis kliūna, neįsitemksiu ten sėdėti. Be to, į didelį aukštį pavojinga šokinėti, - sucirpė ir verkšlendamasis nu-kinkavo į žolyną.

Trys vabzdžiai sužiuro liepos viršūnėn, kur buvo širšės kūlys. Pro drevės vartus vorai jau nešė karstą. Gedulingi kaspiniai driekėsi iki pat šakos galo.

- Sostas tuščias, ir dabar niekas jo nesaugo, - garsiai samprotavo laumžirgis.

- Mano galva jau seniai vainikuota! - pašoko musė.

- O aš turiu karališką apsiaustą! - išskleidė sparnus drugys.

- Ramiai! Nejudėt! - subjuro laumžirgis.

Jis šitoje draugijoje buvo pats didžiausias vabzdys, todėl tik klausinėjo arba įsakinėjo. Žiogo atnešta naujiena jam nustelbė alkį. Juk karaliauti už šiuos vabzdžius jis labiausiai moka. O štai pasitaikė proga užgrobti sostą. Tada skanių kąsnelių nestigs kasdien ant stalo.

- Lygiuot! Laukt komandos! - treptelėjo laumžirgis ir paskelbė:
 - Bus lenktynės! Kas pirmas pasieks Širšės dvarą, tą ir rinksime karaliumi. Pa, pa, pa! - užpapsėjo. Taip jis miklino kojas ir sparnus.
 - Viens! Du! – jau pradėjo skaičiuoti, bet čia jį pertraukė duslus balsas:
 - Aš būsiu karaliumi.
 - Kas tu toks? - išpūtė akis laumžirgis ir pamatė iš tvoros plyšio šliaužiant rausvai pilką, gleivėtą lervą, paprastai vadinamą kirminu.
 - Bene moliuskas būsi? - neiškentęs šyptelėjo drugys. - Argi nepažįsti? Juk mes giminės esame, - pakėlė galvą šliužas ir išsitiesė visu ūgiu.
 - Betgi tu neturi nei kojų, nei sparnų! Ir dar užsigeidei karaliauti! Zzzz... Chi chi chi... - nusikvatojo musė.
 -Neišmanėlė! - nusišplovė šliužas jjos pusę.
 - Jei taip, lenktyniauk! Taigi, kas pirmas pasieksime sostą! -pasimuistė laumžirgis ir nuzvimbė tolyn.
 Trys sparnuočiai išnyko nuo tvoros kaip dūmas. Liko vienas šliužas. Jis putodamas ir garankščiuodamas pradėjo ropoti liepos link.
 Ir štai koks likimas ištiko rungtynininkus dėl vabzdžių sosto.
 Kikendama musė šovė padebesin ir iš aukštybių, karališkai ruošėsi nusileisti į Širšės rūmus. Jos juoką išgirdo pro šalį lėkdama kregždė, ją pavijo ir prarijo. Taip iš musės neliko nė žymės.
 Drugys stengėsi visiems įrodyti, kad jokie saitai jo nesieja su putotu kirminu, todėl plačiai išskleidė sparnus. Vėjas pačiupo jį kaip pūką ir nunešė per laukus nežinia kur.
 O laumžirgis iš didelio smarkumo atsitrenkė į liepos kamieną ir leisgyvis nukrito žemėn. Ten jis ir pakratė kojas.
 Tik vienas šliužas, kopdamas žievės rievėmis, laimingai pasiekė liepoje esančią drevę. Širšės sandėliuose rado pilnus korius medaus, statines mėsos ir sklidinus ašočius pieno. Sočiai pasistiprinęs jis ir pasiskelbė karaliumi. Išvydę jo ragus ir ant galvos užmaukšlintą karūną, vabalėliai iš tolo lenkėsi jam iš kelio. O voras atskubėjo jam tarnauti. Jis tuoj įėjimo angas užpynė tinklais ir pats atsistojo sargybon.
 Taip išpuvusioje liepos drevėje, kur anksčiau buvo Širšės valdos, ir po šiai dienai karaliauja seilėtasis kirminas. Dažnai jis kelia puotas ir kviečia atsilankyti į svečius visus gyvius, kurie tik šliaužti moka.

KURMIO KARALYSTĖ

Gale lauko, šalia miško, buvo didelė pieva, o toje pievoje karaliavo... Spėkite, kas? Ogi, ogi - garsus valdovas Jo didenybė kurmis. Tai mažas, nerangus ir priedo dar žlibas žvėrelis. Pagal karalių buvo ir karalystė. Šio valdovo galybe negalima abejoti. Jis be pasiuntinių, be tarnų ir be palydovų, pats vienas išrausė ir išraižė visą tą didelę pievą tuneliais, o kiekvieną slėptuvę sutvirtino pylimais, ant kurių nei žolė želia, nei medžiai auga. Kurmio tvirtovė negriūna ir neyra per visą vasarą. Išaušus pavasariui, jis patikrina savo rūmus, suremontuoja žiemos padarytus sugriovimus, o tada plečia savo valdas toliau.

Kurmis su kurmiene ir kurmiukais visą laiką tūno po žeme, o į paviršių išlenda tik labai didelio reikalo spiriamas, kai jo karaliavimui gresia pavojus. Tamsoje, savo tuneliuose, jis į nieką nežiūri, nieko nepaiso ir su niekuo nesiskaito. Požemio karalius linksmiasi rausdamas žemę. Pati didžiausia pramoga jam-tai ėsti. Oi! Atsiprašau! Karalius juk ne ėda, o valgo, bet dažniausiai puotauja. O svečių jis nestokoja. Gal malonėsite atspėti, kas tokie kurmio svečiai ir viešnios? Ogi sliekai, vikšrai, šimtakojai ir aibių aibės kirmėlių bei lervų, kuriuos ir kurias jis bemat sudoroja arba supuotauja. Skirtumas čia mažas.

Sutikęs svečių arba viešnią, kurmis taria:

- Labas! Džiaugiuosi, kad atvykote!

Tada prasideda puota, o ją užbaigęs, édrūnas karalius pasako:

- Skanu buvo!

Ir baigtas kriukis. Nebūna jokių priekaištų, niekas neparodo nusivylimo ar nepasitenkinimo. O tuo labiau nėra apkalbų, kad karalius Šaltai ar nepagarbiai priėmė.

Tai tiek apie požemių valdovo svečius ir viešnius. Daugiau, rodos, nėra ko nei pridėti, nei atimti.

Dabar pakalbėsime apie draugus ir priešus. O jų kurtis apšciai turi. Tik bėda, kad dažnai juos sumaišo, neatskiria, kuris draugas ir kuris priešas. Bet tokių dalykų pasitaiko visiems. Tad nėra ko stebėtis.

Patį artimiausią kurtio draugė yra varlė. Ji rami, lengvutė. Tik šlept, šlept per pievą, nepadaro jokių nuostolių. Iš jos skubėjimo galima spręsti apie artėjantį pavojų. O jeigu besislapstydama jauniklė varlytė įlenda požemin, tai karalius ją pasveikina kaip viešnią:

- Labas! Ačiū, kad nepamiršai manęs!

O sudorojęs ją, kaip visada priduria:

- Skani buvai!

Neblogas kurtio bičiulis yra gandra. Jis žingt, žingt, žergloja per pievą, o jo įbaugintos varliūkštės smunka urvan. Tad kaip tokio paukščio nevadinsi draugu! Tik kai pačiam kurtiui prisieina išlįsti į paviršių, tada kietas gandro snapas jį tuojau išmėsina.

Kiškis gana draugiškas žvėrelis, tik baises padūkėlis. Kai skuodžia jis per pievą, nuo kurtio pylimų dulkės rūksta.

O vilkas su lape ir barsukas trečias - tai įtartini žvėrys. Jų letenos švelnios, bet kai užsimano kasti žemę, tada sveikas dingęs, kurteli.

Briedis nors nėra plėšrus, bet pridaro daug nemalonumų. Kai ima trepsėti jis po pievą, visa kurtio karalystė susiūbuoja.

Bet vieną dieną į kurtio valdas atsibastė, atgužėjo kažkas nei girdėtas, nei regėtas. Blinkšt vienur, buldokšt kitur, pradėjo irti karališki rūmai. Kurtis ilgai svarstė, galvojo, bet niekaip negalėjo suprasti, kas ten per padarai! Neiškentęs kreipėsi jis į savo draugus ir priešus. Pirmiausia užkalbino varlę:

- Pasakyk, geroji, kokie sutvėrimai ardo mano dvarus?

- Aukšti, gauruoti, ietimis ginkluoti. Jų galva kaip burokas, o uodega panaši į pantį, - sukvalsėjo varlė.

Kurtiui plaukai pasišiaušė. To paties jis paklausė gandro. O šis klegu klegu atsakė:

- Šie sutvėrimai sulig mano snapu aukštumo, tokie kaip aš ilgumo, tik be sparnų ir keturiomis kojomis.

Nuo tokio paaiškinimo kurtiui nė kiek ne aiškiau pasidarė. Jis ėmė kamantinėti iš eilės visus pievos lankytojus. Ir štai kokių atsakymų jis gavo:

- Jie aukšti, dideli ir stori. Jei nebijočiau, pro jų papilvę pralįsčiau, bet jie nuo manęs bėga, o aš nuo jų, - suūksėjo kiškis.

- Jie raguoti, neplunksnuoti. Žinau, būtų skanus kąsnelis, bet ne mano nasrams, - nuvarvino seilę lapė.

- Gryni mėsos kalnai, tik anapus tvoros, užtat jų praryt negaliu, - atporino vilkas.

- Už mane jie didesni, bijau su jais grumtis. Girdėjau kalbant, kad kvepia jų mėselė, bet aš jos neragavau, - sušnirpštė barsukas.

- Galėč vadinti juos savo broliais, jei būtų jie kiek didesni ir jei ne pagalius, o šakas ant galvos nešiotų, - užbaubė briedis.

Kurtis klausėsi, klausėsi ir nieko nesuprato. Tada tarė sau:

-Nevalyvi padarai užpuolė mano karalystę. Protingiausia bus, jei aš iš čia išsinešdinsiu.

Taip taręs, jis požeminiais takais išsikraustė į kitą pievą ir ten ėmė statyti dvarus, pilti pylimus ir kelti puotas. Išgirdęs šlamesį, kurtis su baime prisimena anuos neįsivaizduojamus padarus.

Įdomu, ar jūs skaitydami, o gal klausydami šios pasakos, ar atspėjote, kas kurtį išbaidė iš anos karalystės? Jeigu neatspėjote, tai aš pasakysiu:

- Egi avių banda.

KAIP ŽVIRBLIS PĖSČIAS Į VILNIŲ ĖJO

Ši truputį juokinga istorija prasidėjo anksti pavasarį, kai tik pradėjo tirpti sniegas. Paukščiams lesalo dar sunku buvo rasti. Žvirbliai kartais nutverdavo kokį grūdą vištų aptvare, todėl pulkais skraidė aplink tvartą. Vienas alkanas drąsuolis, vardu Čirikas, įlindo į kiaulių gardą. Jam beknaibant ėdalą, vėjas užtrenkė tvarto duris. Baisiai išsigando žvirblis. Puolė jis prie lango, bet stiklo pramušti neįveikė. Skraidė, blaškėsi jis palubėj, tačiau skylės ištrūkti nerado. Nusiminęs Čirikas gailiai pravirko. Manė, jog jau galas atėjo. Jo rauda sugraudino riebulę žąsį ir ji tarė:

- Nusiramink! Aš tau parodysiu pro kur galima išlįsti laukan, jeigu tu nueisi Vilniun ir sužinosi, kaip sekasi mūsų žąsinui Gargasui. Gaudydama jį šeiminkė sakė, jog reikės jam ten važiuot Velykų švęsti.

- Gerai, gerai! - sučirškė pradžiugęs žvirblis. - Aš pėsčias nueisiu Vilniun ir viską padarysiu kaip prašai.

- Gali kartais ir man prireikt ten važiuoti, užtat iš anksto noriu žinoti, kaip ten kas dedasi, - gageno žąsis, krypuodama durų link.

- Gerai, gerai! Aš viską sužinosiu, - striksėj o nekantraudamas žvirblis ir dairėsi, pro kur galima greičiau pasprukti.

- Gargasas buvo mūsųpatinas. Perduok nuo manęs jam linkėjimus, - gagėjo žąsis ir snapu parodė ties pavarte plyšį.

Žvirblis tuoj išlindo ir norėjo nert padebesin, bet grįžtelėjęs pamatė, kad žąsis įstebi. Ojai pažadėjo pėsčias nueiti Vilniun. Taigi pasipurtė ir iškėlęs galvą nušokavo per kiemą.

Sniegas buvo ištižęs. Vietomis telkšojo valkos. Jas aplenkdamas, Čirikas įklimpo į pusnį. Plonos jo kojų tės susipynė ir jis vos neprasmego toje klampynėje. Laimė dar, kad katinas nepasimaišė.

- Dėl kvailos žąsies turiu čia murkdytis, - supyko žvirblis ir išsikapstęs nulėkė į krūmus. Apie duotą pažadą jis jau negalvojo.

Kasdien darėsi vis šilčiau. Pradėjo veistis vabzdžiai, ėmė ropinėti lervos. Paukščiams maisto atsirado tiek ir tiek. Žvirbliai linksmai čirškė ir į tvarto pusę net žiūrėt nežiūrėjo. Greit soduose ėmė sirpti uogos. Netrukus ir laukai sulingavo pilnomis grūdų varpomis. Visi sparnuočiai kasdien kėlė puotas. Vasara ir ruduo nešykštėjo malonumų, bet žvarbus šiaurys nedelsdamas atvijo ir šarmotą žiemą. Išalkę žvirbliai vėl atsiminė tvartą.

Atsitiko taip, kad drąsuolis Čirikas pateko į tuos pačius sąstus, kur nupenėta žąsis laukė Velykų. Ji atpažino belaisvį ir paklausė:

- Ar buvai nuėjęs Vilniun?

- Buvau, buvau! Pati gi matei, kaip per sniegą bridau, - net nemirktelėjęs atsakė žvirblis ir puolė prie pavartės, bet ten skylėjau buvo užtaisyta.

- O žąsiną Gargasą ar matei?

- Mačiau, mačiau! - melavo žvirblis, tikėdamas, kad jį tuoj išgelbės.

- O ką jis ten veikia?

- Su balandžiais padangėje skraido.

- O ką lesa? - neatlyžo žąsis klausinėti. -Prie stalo pyragais vaišinasi.

- O kur jis maudosi?

- Ten tyvuliuoja mėlyna jūra, plati upė teka, ir gilus ežeras telkšo.

- O mane ar atsimena Gargasas?

-Atsimena, atsimena! - čirškė Čirikas ieškodamas išsigelbėjimo.

Vargšė žąsis nenučiuokė, kad jos Gargasą seniai iškepė ir kad jo kaulelius nugraužė ir nežinia kur išbarstė. Dabar ji užsidegė noru nuvykti greičiau į Vilnių ir ten paplaukioti su patinėliu mėlynoje jūroje. O žvirbliui Čirikui reikėjo gi suktis iš bėdos, nelaisvės dar neištrūko, tai panašių istorijų galima bus išgirsti ir daugiau.

SKIEDRYTĖS RAUDA

- Pykštpokšt! Dundan! Takšzz! Takšzz!

Taip tratėjo, baidėsi ir poškėjo, kai dėdė trobą statė. Iš po kirvio, kalto ir obliaus tiško ir krito žemėn skiedros. Jos buvo didelės ir mažos, storos ir plonos, ilgos ir trumpos. Visos kvepėjo sula ir sakais. Iš didelio daugumo susidarė aukšta, balta skiedrų kupeta. Kai kurios buvo su žieve, bet tas nė kiek nekenkė jų gražumui.

Reikia pasakyti, kad skiedros labiau negu pati troba patiko vaikams. Kiek trinkų tarp jų rado! O kiek prilupo tošelių, kurios tiko buriniams laivams ir paprastoms valtims! Ilgąsias skiedras vaikai plukdė upelyje kaip plaustus. Iš kitų darė šuliniui rentinį ir tiesė taką per kiemą. Daug skiedrų nunešė jie krosnin ir ten kūreno ugnį. O kaip gražu buvo žiūrėti, kai jos liepsnoja ir žėri žarijomis. Viena jų dalis pavirsta pelenais, o kita pakyla su dūmais prie debesų.

Visas skiedras vaikai surinko. Liko pašalėje nepastebėta tik viena plona skiedrytė. Ji begulėdama susiraitė velenėlin, leidosi pavėjui ridintis ir rėkti:

- Oi oi oi! Niekas manęs nepasigedo!

- Kas atsitiko, skiedrytė? Ko taip graudžiai verki? - sulaikė ją akmenėlis.

- Kaip aš neverksiu, kaip aš neraudosiu? Visas mano seseles surinko, tik mane vieną paliko! Niekam aš nereikalinga! - kukčiojo skiedrytė.

-Nenusimink! Jeigu paliko, tai svarbesniam dalykui skyrė.

- Koks gali būti svarbumas pašalėje styroti?

- Tai gal manai, kad ir aš be reikalo pagriovy riogsau? -sukrutėjo akmenėlis.

-Žinoma! Nematau iš to jokios naudos! Jeigu būtum kam nors reikalingas, tai tave paimtų! - atšovė skiedrytė ir vaitodama nuriedėjo į krūmus.

- Kas tave nuskriaudė, mažyte? - palinko prie jos žilvitis.

- Esu visų užmiršta ir apleista, - aikčiojo skiedrytė. -Vienos mano seselės upėje maudosi arba laiveliais išplaukė, o kitos saulėje šildosi ir gražiais laiptais į dangų kopia, o dar kitos krosnyje žiba ir dūmų kamuoliais į saulę keliauja. Tikmane vieną vaiką paspyrė irpaniekino. Oi oi! Kas bus?

-Nežinau, kas bus? Tik prašau, liaukis dūduoti! - susiūbavo žilvitis.

Jis pradėjo niūniuoti girios lopšinę:

- Lietus tave praus, vėjas veidelį šluostys. Saulė šildys, mėnulis patalėlį klos! Tik neverk, tik nedejuok!

Skiedrytė aptilo, nusišluostė ašaras ir norėjo lėkti toliau, bet užkliuvo sudžiūvusio stagarėlio ir bedūsaudama užmigo.

Tuoj strykt pastrykt ant jos volelio užšoko žiogas. Įtempė stygas ir kad ims čirpinti stryku.

- Stuk stuk! - pasibeldė ir žalsvas vabaliukas, bet, kai niekas neatsiliepė, įropojo jis vidun.

- Ir muzika linksma, ir pašiūrė jauki! Baltos sienos saugos mane nuo vėjo, o stogas gins nuo lietaus ir apsigyvensiu čia! - tarė mažylis ir išsitiesė poilsio.

Netrukus tep tep tep atskubėjo skruzdėlytė. Pasistiebusi žvilgtelėjo ji pro tūtelę ir paklausė:

- Ar yra kas gyvas?

- Argi negirdi, kaip žiogas ant stogo smuikuoja, ir nematai, kad viduj aš miegu? - žiovaudamas atsiliepė vabaliukas.

- Tai rūšys tuščias! Ar negalėčiau aš ten įsirengti žeminę? - pasiteiravo skruzdėlytė.

- Neprieštarauju! - mostelėjo koja miegalius. Vos tik skruzdėlytė pradėjo vilkti šapelius, tik šast - tarė rytum nuo pačių debesų nusileido boružė.

- Koks mielas ir dailus namelis! Ir aš noriu čia įsikurti! -suskleidė ji savo sparnus.

- Jei tik patinka, ieškok tinkamo kampo! - patarėjai žiogas.

Po valandėlės atzvimbė musė. Ji net nepasisveikinusi nutūpė pašelmenyje. Netrukus dūsaudamas atšliaužė moliuskas ir taip pat neatsiklausdamas prilipo prie volelio šono. Panašiai pasielgė ir uodas. Kiek mandagesni buvo laumžirgis su vapsva.

Daug visokiausių vabalėlių ir vabzdžių glaudėsi prie baltojo skiedrytės namelio ir norėjo ten gyventi, bet neužteko vietos. O kas pirmieji atskubėjo, tie džiaugėsi, kad gera jiems ten būti. Tik gaila, kad skiedrytė miegojo ir negirdėjo, kokios kilo dėl jos varžybos ir kaip ji mažiems lauko padarėliams reikalinga buvo.

VARLĖ, VARGŠO PATI

Gyveno kartą toks vargšas žmogelis. Po tėvo mirties atiteko jam tik apirusi lūšnelė ir mažas žemės sklypelis. Taip ir triūsė jis ten kiauras dienas, su kastuvu purendamas žemę, nes nei arklio, nei kitokių gyvulių neturėjo. Tik varnos, rankiodamos sliekus, lepinėjo paskui jį, ir žvirblėliai kapstėsi skiedryne.

Ilgai skurdęs, vargšas sumanė vesti.

- Jeigu gaučiau turtingą pačią, galėčiau tada padoriai gyventi,-tarė sau.

Nieko nelaukdamas, jis pasiuntė varną, kad ši apsižvalgytų ir jam praneštų, kuria kryptimi piršlėmis eiti. Bet kur tau. Išskridusi varna sutiko kitą tokią varną pradėjo abi kranksėti ir užmiršo žmogelio paliepiamą. Netekęs kantrybės, išsiruošė kelionėn pats vargšas. Nuėjo į vieną kaimą, į kitą. Bet kur dailesnės ir apskresnės merginos buvo jau ištekėjusios, o likę tik senos, šleivos ir kreivos. Iš tiesų nei į tvorą, nei į mieta. Kurgi dėsis žmogelis, vedęs tokią pačią?

Turtuolių namuose, kur didžiausias viltis dėjo, jį tik išjuokė ir šunimis užpjudė.

Taip apėjo vargšas pusę krašto ir, nieko nepešęs, be galo nusiminęs ir išvargęs, grįžo per mišką namo. Atsisėdo ant kelmo ir dūsauja:

- Tai bent dalia! Matyt, visą amželį teks vienam vargti.

- Imk mane už pačią! - lyg iš po žemių pasigirdo balsas. Vargšas apsidairė, o gi žiūri-priešais jį, išsprogdinusi

akis, tupi didžiulė varlė.

- Kaip tai?! - nustebęs patrynė jis savo akis. - Juk tu varlė.

- Na, ir kas čia tokio! - kvaktelėjo ši.

- Bet argi varlė gali turėti vyrą? - dar labiau stebėjosi vargšas.

- Jeigu pažintum mano motiną, kitaip kalbėtum, - šyptelėjo išpūstaakė.

„Tikriausiai tai kokia kilminga dama, o gal net karalienė!“ - toptelėjo vargšui.

Jis atidžiai apžiūrėjo varlę, ar nepamatys ant jos galvos karūnos žymių, ir paklausė:

- O kas tavo tėvas?

Varlė bakstelėjo letenėle į kaktą ir apsuko kelis ratus aplink galvą.

„Karalius“ - pradžiugo vargšas ir, linksmi trindamas rankas, tarė:

- Tai, sakai, esi karalaitė, bet tave pikta ragana užbūrė ir pavertė šlykščių padaru?

Varlė kažką neaiškiai sukvalsėjo, prisiglaudė prie kojos ir, iškėlus galvą, paprašė:

- Pagyvenkim trejus metus kartu, o tada man primink, ir aš... – nebe užbaigė ji sakyti.

„Aišku, ji karalaitė! Tik uždrausta jai paslaptį atskleisti, -pagalvojo vargšas.- O kaip gera būtų, jeigu aš už trejų metų tapčiau karaliumi nors ir pusėj karalystės!“ - nusišypsojo džiaugdama.

- Jeigu neturi kur nakvoti, eime kartu, - lyg dar abejodamas, pasakė vargšas ir atsikėlė nuo kelmo.

Retkarčiais atsigręždamas, jis matė, kaip varlė liuoksi iš paskos ir neatsilieka nė per žingsnį. Kai eidamas jis įbrido į lietaus valką, kad apdulkėjusios ir nuo didelio vaikščiojimo suskirdusios kojos kiek atsigautų, varlė greit įšoko į vandenį ir tau jau padai pasidarė švelnūs ir minkšti. O namuose, kai įlipo kūdron maudytis, varlė jam ir galvą ištrinko, ir nugarą nutrynė. Vakare ji išlepsėjo trobon ir palindo palovin.

- Tai ko tyli? Pakurk bent! - persisvėręs per lovos kraštą, užkalbino ją vargšas.

Varlė paklusniai pasistiebė ir taip balsingai užkvarkė, kad vargšas pasijuto, lyg snaustų po atviru dangumi lankoje, ant kupetos kvepiančio šieno. Bemat jis užmigo ir knarkė giliausiu miegu iki pat saulėtekio.

Po pusryčių varlė atstraksėjo į daržą.

- Kra kra! -pakilo klykti varnos.

- Kas tai? - susigūžė varlė.

-Nejaugi tu nesupranti, ką varnos tauškia? - su panieka paklausė vargšas.

Ji neįstengė atskirti kranksėjimo nuo kvarkimo, o tariant „kra“, vis išeidavo „kva“.

- Jeigu net varnų kalbos nesupranti, tai tu esi paprasčiausia pelkių varlė, - nusiminė vargšas.

- Leisk mane į mokyklą, - staiga užsipoilė ši.

- Mielai! - tarė vargšas, o sau vienas pagalvojo: „Jeigu negrįši, tai tiek jau tos bėdos!“

Jis įteikė varlei skiedrą vietoj sąsiuvinio, o nuodėgulį vietoj pieštuko ir išleido į varnų mokyklą.

Po šešių dienų varlė atliuksėjo su mokslo baigimo pažymėjimu. Dabar ji mokėjo ne tik kranksėti, bet ir kaip žvirbliai čirkšti. Be to, ji uoliai šlavė aslą, tvarkė troba, virė pietus ir skalbė žlugtą. Su mokyta varle pasidarė jaukiau gyventi, ir dėl jos vargšas nepatyrė jokią bėdų ar nuostolių. Jeigu užsukdavo lūšnelėn koks žmogus, jis varlę vadino tiesiog ropliu, tik gandrui ir žalčiui pristatydavo ją kaip savo pačią, kad siejos nepagrobtų.

Taip ir slinko dienos. Pagaliau sukako treji metai.

- Šiandien tau metas išsinerti iš to bjauraus kailio, - pabudęs rytą, priminė vargšas.

- Ak, kodėl tu pasiskubinai ir nepalaukei dar vienos dienos! Todėl esu pasmerkta iš naujo kentėti trejus metus, -apsiverkė varlė.

Nėr ką daryti. Vargšas prisiėmė sau kaltę ir kantriai laukė dar trejus metus. Dabar, kad nepasiskubintų ir neprasitartų anksčiau negu reikia, jis kurį laiką tylėjo lyg žadą praradęs. Bet varlė tik šiek tiek parusvėjo ir net nemanė savo pavidalo keisti.

- Tai kaip čia iš tiesų yra? - neiškentė jis kitą dieną. - Kada gi baigsis tavo kerai?

- Tu visuomet apsiskaičiuoji! Kodėl vakar manęs nepaklausei? - pašoko iš palovio varlė - Užtat man lemta vėl trejus metus čia ropinėti.

„Tiek laukęs, dar palauksiu“, - nusprendė vargšas ir ant durų staktos su kreida tiksliai atžymėjo lemtingą dieną.

Pamažu praslinko dar treji metai. Šiuo kartu prieš pabaigą varlė ėmė kasdien keisti savo spalvą. Nusidažo tai geltonai, tai pilkai, tai rudai. Sugrįžęs po darbo, vargšas rasdavo ją vis kitokią.

„Štai, pagaliau artėja ir mano karaliavimui metas", - patenkintas jau trynė delnus žmogelis. Kai išaušo sutartoji diena, jis pasilenkė palovin, dairėsi, ieškojo varlės, o jos nė paduju nelikę. Pašokęs vargšas apsirengė išeiğinę sermėgėlę ir, ištempęs ausis, klausėsi, iš kurio šono atbildės karališka karieta ir nė garso. O taip ilgu pasidarė naktimis. Kai niekas nebekurkia palovyje, jis net bluosto sudėti negali. Per tiek metų. atrato kojas pats sau mazgoti. Be to, nenutrinta nugara pradėjo be galo niezėti. Ir neapsikentęs vargšas išėjo ieškoti savo varlės. O koks buvo džiaugsmas, kai surado ją baloje tarp sraigų, siurbėlių ir vėžių. Jis parsinešė varlę namo ir sugojo, kad kartais gandra jos nenuvertų arba kad žaltys nepagautų. Taip abu jie ir gyveno. Jeigu išdykaudama varlė kur nors pasislėpdavo, išsiilgęs jos vargšas tuoj garsiai šaukdavo:
- Kur tu, mano mieloji varlyte!?

KUKUČIO NELAIMĖ

Čekš! Ir vėl čekš! Lyg kas eitų per sodą...

Vos girdimai trekštels kotelis, raibas klevo lapas dar užkliudo šakas, sušlama, pasisupa vėjuje ir tik tada šlepteli ant žemės. O jeigu pūstels stipresnis gūsis - pasipila kaip iš gausybės rago, tikras lapų lietus. Šlama, čeža visas sodas. Tyliai čia dabar nepraeisi.

Atbėgo pulkas vaikų. Uri uri! Brazdi brazdi! Jie krykštauja, spardo, čežina margus rudens lapus. Linksma išdykėliams. Tai paskutinis šiltų dienų džiaugsmas!

-Ar girdi?-klausia pačią ežys Kukutis.

-Girdžiu! -paskendusi lapų tvane, atsiliepia jo pati Pūškutė.

- Nenaudėliai lapus kapsto, - bamba ežys.

- Taką pravalo, - džiaugiasi ežienė.

Kukutis palaukia, kol nusileidžia saulė, ir prietemoj su Pūškute atpupsi į sodą. Jau kelinta naktis jis velka po žabais obuolius, krauna atsargas.

- Tokia mėnesiena, tik dirbk ir norėk! Greičiau! Greičiau! - ragina Kukutis pačią.

- Mūsų aruodai jau sklidini, - pavargusi teisinasi Pūškutė.

- O kaupas nepakenks, - atkerta ežys.

Jis įsirežęs tempė ant spyglių pervertus obuolius.

- Galėtume išmaitinti bent dešimt šeimynų, - papsi atsilikusi pati.

- Niekus tauški, - pyksta Kukutis.

Jis paslepia naštą po žabais ir vėl bėga, ir vėl velka, barasi su kitais ežiais, plūsta Pūškutę. Ir taip, kol sode neliko nė mažiausio obuoliuko. Bet darbymetis ir tada dar nesibaigė. Vienas paskui kitą keliavo prie žabų krūvos lapų vežimai.

- Jau šalnos gnaibosi! Greičiau! Greičiau! - vejojo jis pačią.

Tik vienas Kukutis moka suversti lapus į aukštą stirtą. Jis lipa, mina. Nuo tolo jo namas atrodo tikra lapų pilis. Įsisukęs vakaris padraiko, pataršo papurusius kalnagūbrius, kol lietus juos priplaka ir suslegia. Tada ne tik vėjas, bet ir audra neįveikia pakelti.

Kukučiui ir žiemos pūgos bus nebaisios. Sode dar nė vienas ežys neturėjo tokio sandėlio, tokios tvirtovės. Jis lipdė, kamšė skyles, rinko išsklaidytus lapus, plojo pasišiaušėlius.

Kai žemę pradėjo traukti gruodas, darbštuolis ežys, prieš užkeldamas žiemai vartus, dar apibėgo aplink savo valdas, patikrino, ar visos pelėms angos atviros, ir tada susiraitė į šiltą patalą.

- Čirkš! Ar yra kas gyvas? Čirkš! Jau stogas svyla! - čia rikaudami pralėkė virš jo pilies žvirbliai.

Mieguistas ežys negirdėjo, ką jam sakė.

- Treška, sukaitęs lapų kalnas pleška! - nenulaikydama uodegos, čiauškė šarka.

- Gaisras! Gaisras! - kranksėjo varnos. Kukutis pramerkė akis. Lyg dūmai raitosi, lyg šerkšnas atšilęs garuoja.

- O, tai Pūškutė pypkę rūko, - nusižiovavo.

- Karšta, tvanku. Oi, dūstu! Kad nors langelį kas pravertų! -parkritusi asloje dejavo ežienė.

- Jokios pypkės, nė tabako, tad iš kur tiek dūmų? - stebėjosi ežys.

Žvilgtelėjo jis į aruodus. O nelaimė! Kepa, skrunda obuoliai, virsta dūmai kamuoliais.

- Greičiau! Greičiau! - čiupo tempti jis apsvaigusią Pūškutę.

- Kas padegė mano namą? - pakėlęs galvą klausė jis šarką.

Kraipunė strykt padrykt stryktelėjo, nieko nepasakė ir nulėkė.

- Kas padegė mano namą? - klausė Kukutis varnas, klausė žvirblius, bet visi lyg susitarę dabar tylėjo.

Iš tiesų kokia šio gaisro priežastis? Gal jūs žinot?

SKRUZDELYTĖS KLAJONĖS IR NUOTYKIAI

Nešė skruzdėlytė šapą ir užtiko ant tako rąstą. Bėga šen, bėga ten - praėjimo neranda.

- Imsiu ir perlipsiu, - tarė ir vir vir per smilgos stiebelį palypėjo ir užsikabino ant jo.

O tuo kartu vyrai Čiupo rąstą, įkėlė vežiman ir išvežė iš miško. Vaje vaje! Kaip išsigando skruzdėlytė! Kiek vargo jai buvo, kol nusikasė prie vežimo krašto, o tada stačia galva puolė žemėn. Atsidūrė ji nepažįstamoj palaukėj. Dangus apsiniaukęs, lengvai neatspėsi: kur pietūs, kur šiaurė? Kol ji susiorientavo ir kol surado taką, užklupo tamsi naktis. Spingsėjo tik jonvabalių lempelės, bet jos kelio nerodė. Kad nepaklystų, prisiglaudė mažoji keleivė prie medžio ir atsiduso:

- Lauksiu, kol prašvis.

Glūdi ji, tupi. Truputį baugu ir vėsu. Miškas ošia, šnara. Šakos linguoja. Drevėje tupi pelėda ir ūkauja:

- Skaitau, moka! Semiuos išminties iš knygų! Pro šalį lekia kiškis ir giriasi:

- Bent priėdžiau kopūstėlių! Oi, tai buvo skanumėlis! Tik tas nukulniavo, atbilda vilkas ir skundžiasi:

- Medžiojau, vargau ir nieko nepagavau. Jam iš paskos cimpina lapė ir kiauksi:

- Esu sveika, neligota, nesiskundžiu, nors ir sopa! Besiklausydama Šnekų, skruzdėlytė žiūri, egi jau švinta.

Kad veltui nebūtų kelionė, surado ji vietoj pamestojo kitą šapą ir traukia skruzdėlyno link, kur visa šeima stato didelį rūmą.

- Be miego ir alkana tempia už save sunkesnį naštą, o kelias nelygus, duobėtas. Niekas nesuskaičiuos, kiek žagarų reikia skruzdėlytei perlipti ir kiek kelmų aplenksti, o dar, nori nenori, užleisk kelią praeiviams milžinams. Štai trept trept, žingsniuoja arklis ir šnopščia:

- Arsiu lauką, akėsiu, o tada rugius pasėsiu.

Dar nenutilo jo kanopų bildesys, o jau džinggt džinggt linguoja karvė ir mukia:

- Nešu pieną vaikams! Suksiu sviestą, slėgsiusūrį! Netrukus skip skip, džik džik atrisnoja avių banda.

- Auginsim vilnas! Ausim milą! Siūsime kailinėlius! Mė-ėė! - mekena buriutės.

Nurimo, nutilo jų tipenimas, tik staiga:

- Hieė! Hieė! - sužviėgė kiaulė.

Skruzdėlytė net sudrebėjo nuo to riksmo. Padėjo ji šapą, užšoko ant dobilo lapo ir mato - atbėga, atpūškuoja nutukusi drimba, o paskui ją seka pulkas paršelių ir visi knykia, kriuksi, žviegia:

-Hieė! Pramigom! Išalkom! Hieė! Norim ėst! Hieė!

Net klaiku. Skruzdėlytė neišmano, kur jai dėtis ir kur slėptis. Puolė žemėn, bet tuo kartu velėnon įsmigo kiaulės knyslė, suspaudė ir bloškė skruzdėlytę aukštyn. Paskui metė į vieną pusę, į kitą, o beknisdama vėl iškėlė viršun. Vargais negalais pavyko ant kriukės šnipo užsirepečkot skruzdėlytei ir per šerių girią nusigauti iki ausies. Ten buvo saugiau.

Kiaulė sukrimto kelias Šaknis ir vėl leidosi bėgt ir rėkt. Kartu nešė ji ir skruzdėlytę.

- Duokit ėst! Hie! Duokit ėst! - kriūkė jukšė ir paršeliai.

Bežviėgdama degloji pripuolė prie lovio ir lap lap ėmė lapsėti. Atlėkė žvirbliai. Jie irgi norėjo čia papusryčiauti. Kiaulė stvėrė juos, nors nepagavo, bet nuvaikė. Suko ratą varnos. Bandė ir jos pačiupti iš lovio kokį kąsnelį, bet degloji nubaidė ir jas.

Atskrido balandžiai, bet ir tą goduolė neprileido prie lovio. Ji ėdė viena ir dar savo paršelius gainiojo. O kai mažai ėdalo liko, kiaulė su kojomis įlipo lovin.

Skruzdėlytė visa tai matė. Jai gaila buvo žvirblių, varnų, balandžių ir mažų paršelių.

- Dabar žinau, kodėl tu esi tokia nutukėlė drimba, - tarė ji ir įgnybo kiaulei į ausį.

- Kas čia kandžiojasi! - suspiegė toji ir, užvertusi šnipą, pradėjo uostyti orą.

Aplinkui nesimatė nieko gyva. Kiaulė pakriuksėjo, pa-šnypštė ir nuėjo prie tvoros kasytis nugaros. Tada įvirtu ji purvynėn ir užmigo. Iš visų pusių tyvuliavo dumblo klanas. Skruzdėlytė ėmė bėgioti kiaulės nugarą. Dairėsi, ieškojo, kur galėtų perbristi klampynę.

Lėkė pro šalį žvirbliai ir visi išpešė, ir numetė po vieną plunksnelę.

Praskrido varnos ir nulaužė nuo medžio po sausą šakelę.

Apsuko ratą balandžiai. Šie irgi padovanojo skruzdėlytei po plunksnelę.

Vienas prie kito sugulė paršeliai.

Skruzdėlytė žiūri, ogi jau nutiestas lieptas per juodą dumblynę. Apsidžiaugė ji ir tep tep, vir vir ir pabėgo. Bet iki namų, oi, kaip toli dar!

Prašau jus visus, jeigu pamatysite klajūnę skruzdėlytę, nepastokite kelio ir netrukdykite jai tempti šapelio! O jeigu netyčia ji užliptų jums ant kojos, atsargiai nukelkite ją žemėn arba panėšėkite arčiau skruzdėlyno. Ten darbymetis didžiausias - valomas miškas ir statomi rūmai gražiausi, kad mums būtų gera gyventi.

VANAGO GYVENIMAS IR MIRTIS

Miške, netoli ūkininko sodybos, susikrovė lizdą plėšrūnas vištvanagis. Už jį galingesnio paukščio nebuvo visoje apylinkėje. Mėgaudamasis savo sparnų didybe, jis sukdamo ratus dangaus mėlynėje ir tyčiojosi iš varnų, kurios irgi plėšikavo, bet jo bijojo kaip ugnies. Vanagas greit susirasdavo sau maisto. Nužiūrėjęs grobį, jis kaip kulka smigdavo žemyn, ir laimikis atsidurdavo jo naguose. Lengviausiai sekėsi jam medžioti naminius paukščius.

Kartą žvalgydamasis virš sodo medžių, vanagas pastebėjo ant vejų lyg baltą balandį. Vien nuo jo šešėlio paklaikdavo vištos, žąsys ir antys. Žvirbliai pulkais slėpdavosi tarp šakų, o šis baltasis paukštis net nekrustelėjo.

- Drąsuolė perekšlė, - nusprendė vištvanagis ir, žvilgsniu pamatavęs nuotolį, suglaudė sparnus ir nėrė į taikinį. Bet... O varge! Ten būta žabangų. Nusmailintas iešmas pervėrė jam krūtinę.

Plastelėjo jis sparnais vieną kartą, antrą kartą... Diegliai nusmelkė visą kūną. Kranktelėjo varna, viščiukų vagilė. Ji visada slankiojo iš paskos ir tykojo nutverti iš galiūno puotos nors mažą kąsnelį. Šios varnos vanagas labiausiai neapkentė. Nejaugi dabar jis mirs jos akivaizdoje? Baisi nešlovė visai vanagų giminei.

- Ne! Ne! - sukaupe paskutines jėgas plėšrūnas, trenkė sparnais į žemę ir, nešdamas krūtinėje gelžgalį, pakilo į orą. - Kokia galybė! Durklą išplėšė! - girdėjo jis žmonių balsus.

Sužeistam vanagai nerūpėjo didžiulis. Šiaip taip nulingavo jis iki pirmojo miško medžio ir suknebo ant šakos. Skausmai sustingdė jį. Pusiau miręs, pusiau gyvas jis tūnojo ir nemiegodamas sapnavo baltąjį paukštį.

Kitą dieną žaizda pradėjo pūliuoti. Pasklido smarvė, o virš galvos krankė neatskirama jo palydovė, varna. Ji budėjo ir rengė jam šermenis.

- Varnei! - sugargė vanagas. - Kra! - atsiliepė ši.

- Sode, prie baltojo paukščio, aš palikau savo širdį. Atnešk man ją, - suūkė gailiai.

Iš džiaugsmo varna šastelėjo ir nuplasnojo.

- Nesuras ji manęs, - puolė vanagas žemėn, bet sustingęs, nevaldomi jo sparnai užkliuvo ir jis pakibo tarp šakų.

Taip merdėjo dar iki vakaro. Kai besileidžianti saulė apšvietė sodą, apstulbintas vištvanagis suspurdėjo - ten už kojos pririšta ant stiebo kabaravo viščiukų vagilė. Vėjas plaikstė jos juodas plunksnas.

- Varnei, įkliuvai ir anksčiau už mane galą gavai, - atsiduso plėšrūnas, susiūbavo ir tarsi akmuo žnegtelėjo žemėn.

KREGŽDUTĖS BYLA

Vieną dieną pro atdarą langą vydama musė įlėkė kambarin kregždė. Ji atsitrenkė į veidrodį ir nuslydo ant grindų. Aš ją pagavau.

- Pleisk! - suspurdėjo.

Suragėjusią jos koją juosė žiedas, o ant jo įrėžta 1946 metai.

- Nurimk, mieloji viešnele, ir pasakyk, kur gavai šį papuošalą?

- Čia ne papuošalas, o kančia, sunkus balastas.

- Kregždute, man labai parūpo sužinoti šio žiedo ir tavo istoriją. Papasakok!

- Greičiau paleisk! - ėmė blaškytis ji.

- Paleisiu, kai išpildysi mano prašymą.

Valandėlę ji tylėjo. Paskui dūsausdama pradėjo šnabždėti: - Gimiau patrankoms dundant po šiaudiniu stogu, ant gegnės galo. Kai iškišau iš lizdo galvą, pamačiau į mane spoksančius vaikus. Jie plojo katutes kiekvienai mano sesei, išskleidusiai sparnus pirmam skrydžiui. Kitą pavasarį per karo nuniokotą žemę mes, kregždės, sugrižom į tėviškę. Gimtąją gryčią radome savo vietoje.

Vestuvių dieną įsismaginusi aš įpuoliau į trobos vidų. Mane nutvėrė ir užsegė ant kojos šita gelžgalis.

- Tai žiedas, jis labai tinka vestuvėms.

- O man visai nepatinka! Bandžiau ne kartą nuplėšti, bet nepriveikiau, - iš apmaudo kregždutė sudrebėjo.

- O kas atsitiko vėliau?

- Kai pradėjo skilti iš kiaušinių mano jaunikliai ir reikėjo juos maitinti, aš skraidžiau nuo ankstauro ryto iki vėlyvo vakaro. Kartą, jau temstant, atslinko prie trobos juodi, pikti žmonės ir tarpusavyje tarėsi: „Šiąnakt namuose vieni vaikai. Atidėkim sumanymą kitam kartui“. Gimtoji pirčia apsigaubė tik mums kregždėms regimu baisaus sąmokslų šydu. Mes nardėm aukštyn žemyn ir skelbėme: „Bėkite iš čia! Gresia mirtis!“ Bet namų šeimininkai nesuprato mūsų kalbos. Tada mes palikome be priežiūros lizduose savo mažylius. Jie išalkę puldinėjo žemėn ir stipo badu. O vaikai vadino mus paklaikėlėmis ir beširdėmis.

- Ar piktieji žmonės atėjo kaip buvo žadėję?

-Nežinau. Mes, kregždės, didžiuliu pulku nutūpėme atsisveikinimui ant gimtųjų namų stogo ir išskubėjom į pietus, nors buvo darne metas keliauti. O kitą pavasarį, kai sugrįžome, tų trobų vietoje juodavo tik degėsi.

- Kregždute, ar atpažįsti mane?

- Ne! Aš gerai skiriu vaikus nuo suaugusių.

- Juk praėjo ne vieni metai. Aš spėjau užaugti.

- Paleisk! Greičiau paleisk! Aš jau išpildžiau tavo prašymą!

Skubiai nuėmiau nuo kojos pajuodusią skardos juostelę ir mieląją kregždutę paleidau į laisvę. Pašokusi nuo delno ji sukrykštė ir tarytum strėlė įsmigo dangaus mėlynėn.

SKONIO DALYKAS

Anksti pavasarį iš Afrikos sugrįžo į gimtąjį kraštą kregždės. Daug džiaugsmo joms teikė mėlynos žibučių akys ir pabaliuose blizgantis purienų auksas. Kasdien kalėsi nauji daigeliai ir darė tėviškės žemę vis šviesesnę ir margesnę. Viešnelės skraidė, krykštavo, poravosi ir sveikino tėvynės laukus ir klonius. Jas linksmino ir skardus gegutės balsas: -Kukuū! Kukuū!

O lakštingalos suokimas pakerėjo visus, kas tik gyvas buvo ir turėjo ausis.

Kai pievose pabiro pienu žiedai, ir nuo jų geltonio ėmė raibti akys, kregždės suprato, jog metas lipdyti lizdus namų pakraigėse. Sukruto jos ieškoti Šlyno ir molio, kuris tikėtų statybai. Nardydamos po pakampus darbštuolės aptiko dvokiantį sąvartyną ir prapliupo šaukti:

- "Vyt vyt! Kokia netvarka! Vyt vyt! Tai baisi gėda!

- O kas čia tokio? Ko ko koo! - atsiliepė gaidys. -Vyt vyt! Tai apsileidimas! Kitur taip nebūna! -nesiliovė

krykštauti kregždutės.

- Būna, dar ir kaip būna! - suklekeno ant stogo gandrai.

- Ne ne! Tai baisu! Pralėkėm pusę pasaulio, bet tokio mėšlyno niekur nematėm! - širdo kirpta uodegė!

Ten esantis purvas netiko jų lizdams. -Išpuikėlės tyčiojasi iš mūsų brangios tėvynės! -pradėjo čirkšti žvirbliai.

- Patriotizmo stoka! Patriotizmo stoka! - užkrankė varnos.

O kregždės dar labiau pasipiktino:

-Ta ibaisus dvokas! 'Vyt vyt! Bėkime iš čia!

-Ko ko koo! Ko trūksta? -užgiedojo gaidys.

- Oi, kaip puiku! Čia daug sliukų, vikšrų ir kirminų. Tai mums labai gardu! - atbėgusios prie sąvartyno katėjo vištos.

Į tą sąmyšį lyg koks teisėjas atzirezė grambuolys ir kiek jėgos leidžia užburbė:

- Tai skonio dalykas! Tas pats daiktas negali visiems patikti! Dėl skonio nesiginčijama!

Taip zvimbamos vištos kapstė visą šiukšlyną. Jų pakeltas popierių skiautes, šiaudgalius, stagarus ir kitokį šlamštą vėjas nešiojo ir draikė po visą kiemą. Varnos lėpinėdamos aplink kartais nutverdavo ten kokį vabalą ar grūdą. To paties tykojo ir žvirbliai. O kregždės, nepakęsdamos smarvės, išsinešdino į kitą sodžių.

BEDALIS VIŠČIUKAS

Daržinėje tupėjo dvi perekšlės: antis ir višta. Pastaroji kraipė galvą ir be atvangos gyrėsi, kaip šeimininkė buvo nuvežusi į parodą ir kaip ten visi ja grožėjosi, ir kad jokia kita višta neturi tokio aukšto kuodo kaip ji. Tupėti ant kiaušinių jai labai nepatiko, todėl nuolat kvaksėjo, skundėsi nuoboduliu ir vis bėgo kieman pasižiūrėti, kas ką veikia ir ką gaidžiai su vištomis karkia.

Kartą jos paliktą gūžtą atsitūpė dedeklė ir padėjo ten savo kiaušinį. O nenuorama perekšle susirūpino šeimininkė. Kad neatauštų ir nenuėitų perniek užperėti kiaušiniai, ji pagavo kvaksę ir apvožė rėčiu. Nuo tos dienos nors ji dar labiau pukšėjo, bet jau negalėjo pakilti ir lakstyti, kur užsimanusi.

Netrukus po jos sparnais ėmė cypsėti ir iš kiaušinių ristik tokie pat kuoduoti viščiukai, labai gražūs pūkuoti kamuoliukai. Dėl to labai apsidžiaugė šeimininkė ir tuoj pat nuėmė nuo gūžtos rėtį. Išlaisvinta Kuoduotė pašoko, pasipurtė ir kvaksėdama pradėjo ruošti su mažyiais iškilmingam žygiui įkiemą. Jos gūžtoje gulėjo vienas dar nepraskilęs kiaušinis.

- Patupėk mažumėlę, kol paskutinis tavo vaikelis prasikals, - patarėjai antis.

- Dėl kokio tai papero negi aš visą savaitę kankinsiuos?" Tegu jis skradžiai! - Šiurpulingai suplasnojo sparnais kvaksė.

Paliktą kiaušinį apžiūrėjo šeimininkė. Ji patikrino, ar jis nekliuksi, ir pakišo po antimį.

Neilgai teko laukti. Suskaldys lukštą, pagaliau suskato kabarotis anties gūžtoje Kuoduotės paniekintas viščiukas.

-Prypro! Tai mano pirmagimis! - pralinksmėjo kryklė, bet kai šis iškišo smailą snapą liūdnei palingavo galvą: - Tai Cypliukas. Bet tegu būna.

Viščiukas greit išalko ir be paliovos kartojo:

- Cyp cyp! Mamyt!

Antis bakstelėjo jį snapu, kad nutiltų ir leistujai klausytis, kaip krebžda ir kalasi iš kiaušinių jos gaigaliukai su gaigalaitėmis.

Kitą dieną sujudo visa anties šeimyna ir pabiro daržinėje. Dideliame būryje ir Cypliukui pasidarė smagiau. Jis ištiesęs kaklą pasigyрэ:

- Žiūrėkit, kokia smaila mano nosis!

Vietoj atsakymo ančiukai atkišo jam savo bukus snapus. O kai antis išvedė juos visus į kiemą, Cypliukas labai nusiminė, nes nemokėjo nei krypuoti, nei prypsėti. Lipdamas ant kulnų jis sekė iš paskos, kol priėjo tvenkinį. Tada ančiukai puolė į vandenį, o jis, vargšelis, liko vienas ant kranto. Jam dar liūdniau pasidarė ir pradėjo gaudžiai cypiti. Šeimininkė pagavo jį ir nunešusi prie Kuoduotės paleido. Toji grėsmingai pasišiaušė ir užkarkė:

-Ciane mano vaikas! Tik pažiūrėkit! Jis neturi kuodo!

Jos išsistiebėlis gaidukas prišoko ir kirtu snapu Cypliukui į nugarą. Nieko kita neliko daryti, kaip tik slėptis po serbentų krūmu. Ten jis ir pratūnojo visą dieną. Vakare, kai abi perekšlės nuvedė vaikus daržinėn, bedalis viščiukas spėjo įšokti anties gūžton draugystė su ančiukais tęsėsi tik iki tvenkinio. Stypčiojant vėjo pagairėje, Cypliuko pūkai sustiro ir padarė jį apgailėtinau nelaimingu. Nenusitverdama ką veikti, jis sugrįžo į kiemą. Bet čia iš tolo jį pasitiko pikčiurna gaidžiukas ir įvijo priemenėn. Šeimininkė žiūrėdama jį irgi nusistebėjo:

- Iš kur radaisi toks nusmurgėlis?

Varganas viščiukas bastėsi diena iš dienos tarp paukščių nė prie vienu nepritapdamas. Vakaraus ir antis nebeprisėmė jo po savo sparnais, nes ten jau netilpo jos pačios vaikai. Dar neapsiplunksnavęs jis per naktis vienu vienas stideno pašalėje ant sąsparos rąstelio. Taip varguolis ir gyvaliojo kol užaugo.

ROŽĖS GELBĖJIMAS

Atšuoliavo į darželį jaunutis žiogas, pramintas Narsuoliu, ir labai nustebo. Tiek gražių ir kvapnių gėlių jis kaip gyvas dar nebuvo nei matęs, nei uostęs. Raudonas rožės žiedas pakerėjo jį. Iš to džiaugsmo stryktelėjo jis kiek galėdamas aukščiau, nutūpė ant rožės lapo ir ėmė smuikuoti. Groja, virpina stygas ir negali atsigržėti tik ką išsiskleidusiu žiedu.

Staiga bakstelėjo jam kažkas į šoną. Gi žiū, žalia, stora kirmėlė ropoja.

- Ką tamstelė čia veiksi? - paklausė.

- Rožę graušiu, - atsakė ši ir sprindžiuodama pasuko žavingojo žiedo link.

- Susimildama, bent jau nebandyk! - pastojo jai kelią Narsuolis.

Kirmelė pakraipė rainuotą galvą antrąkart ir, neradusi praėjimo, suskato krimsti lapą, ant kurio tupėjo žiogas. Pabandyk, kad geras grumtis su tokia dičke.

Šiurpo sukrėstas Narsuolis šoko žemėn, užmynė skuzdėlę penkis kartus trumpesnę už jį ir, net neatsiprašęs jos, nuliuksėjo tolyn.

- Pavojus! Pavojus! Gelbėkit rožę! - visa gerkle rėkdamas atsidūrė jis ant kurmiarausio.

- Kas čia beldžiasi? - pasigirdo iš požemio balsas.

- Tai aš, žiogas Narsuolis! Ištiko nelaimė! Kirmelė graužia rožę. Ji kemša lapus į savo pilvą. Padėk, išgelbėk gražiausią žiedais visų!

- Sakai kirmelė. Man vieni niekai ją sudoroti. O jei ji stora ir riebi, tai bus skanėstas, - gardžiavosi kormis.

- Tad skubėk, negaišuok, kad nepavėluotume! - maldavo žiogelis.

- Gerai gerai, aš jau krutu, jau skubu, jau bėgu, -sušnopavo kormis.

Sujudėjo verčiama žemė, įplyšo keliose vietose velėna ir daugiau nė krust. Tylu, ramu. Stovi žiogelis, laukia, dairosi, žvalgosi, netekęs kantrybės ėmė čirpinti smuiką, o kormio kaip nér, taip nér. Nežinia kur jis dėjosi.

Apviltas Narsuolis dar labiau sunerimo. Pasileido jis šokuoti per pievą ir kiek galėdamas šaukė:

- Gelbėkit! Kirmelė graužia rožę!

- Ko taip plyšoji? Juk ne tave graužia, - subarė jį varlė.

- Ji ėda mano mylimą rožę! Jei gali padėti, tai nedelsk!

- Aš daug ką galiu. Kai noriu, pagaunu musę. Sutvarkau šimtus uodų. O kirmelę suėsti, tai juokų darbas. Iš mano žiaunų nė viena neištrūko, - kvarkė varlė.

- Meldžiamoji, tad negaišuok! Kaip galima greičiau skubėk!

- Tuoj tuoj! Lekiu lekiu! Tik pažiūrėk kokie dideli mano šuoliai! - sukurkė ir šlept šlept metriniais žingsniais dingo iš akių.

Narsuolis vijo vijo ją ir nepavijo. Čia pat kūdra, gal į ją įšoko?

-Rože, rože! Kaip tau pagelbėti? Tave kirmelė sugrauš, - graudžiai pravirko žiogelis.

- Ką sugrauš? - išniro iš vandens karosas.

- Žydinčią rožę užpuolė kirmelė. Gal galėtum tu ją išgelbėti?

- Kirmelę praryti tai labai paprastas dalykas. Duok ją man šen!

-Aš neįveiksiu jos tau paduoti. Ji už mane didesnė, stora ir labai gobši.

- Nesisielok! Aš labai greitai plaukiu. Mano pelekai vikresni už bet kokius irklus. Antai pažvelk! - supliaukšėjo uodega karosas ir pasinėrė po vandeniu.

Suraibuliavo verpetas, iškilo keli burbulai, nuvilnijo bangelės ir nurimo. Kūdros paviršiuje sužibo saulė. Ir nė gyvos dvasios.

Vėl didžiausias nusivylimas. Liedamas ašaras žiogelis strikt pastrikt patraukė atgal į darželį. Žiūri, rožė žydi kaip žydėjusi, o kirmelė susiraičiusi, tikriausiai jau negyva, guli žemėje.

- Kas čia ją nubloškė? - nustebė Narsuolis.

- Mūsų apsukrioji skuzdėlytė, - atsakė jam boružė.

- Gerbiamoji, pasakyk, kaip būdama tokia maža įveikė už save dešimt kartų ilgesnę ir storesnę kirmelę? - kreipėsi jis į šapą nešančią skuzdę.

- Tokia mano paskirtis ir as ją vykdau. O tu kitąsyk būk atsargesnis, nes turiu mirtinų nuodą, - šyptelėjo vikruolė ir nutipeno savo takeliu.

Žiogas nusilenkė jai ir užgrojo pergalingą maršą. Jeigu rožės žiedlapiai dar nenubyrėjo, tai garsusis darželio muzikantas ten smuikuoja ir dabar.

UDK 888-2-,93 Ka308

Vilke, nebūk pikčius!

Šios pasakos ne vien tik apie žvėrių, paukščių, gyvulių ir vabzdžių gyvenimą- čia svarbiausia, kaip jie savo elgesiu išryškina mūsų ydas ir gerąsias savybes.

Tiražas 2 000 egz.

Užsakymas Nr. 1230

Išleido spaustuvė-leidykla „Mokslo aidai“,

A. Goštauto 12,2600 Vilnius

ISBN9986-479-72-X